

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE

Polski
rynek ubezpieczeniowy
Polish Insurance Market
2012

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
DEPARTAMENT STUDIÓW MAKROEKONOMICZNYCH I FINANSÓW

CENTRAL STATISTICAL OFFICE
MACROECONOMIC STUDIES AND FINANCE DEPARTMENT

kierujący
supervisor

Mirosław Błazej
Dyrektor Departamentu
Studiów Makroekonomicznych i Finansów

zespół
team

Halina Mrowiec-Nalepa
Magdalena Mądra
Maciej Banaś
Jarosław Jędrych

Projekt okładki
Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Druk i oprawa
Printed by

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISSN 2081-0865

Publikacja dostępna na stronie internetowej
Publication available on website
<http://www.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Główny Urząd Statystyczny przekazuje Państwu wydanie publikacji *Polski Rynek Ubezpieczeniowy 2012*. Głównym jej celem jest przedstawienie informacji dotyczących działalności sektora ubezpieczeń w Polsce. Zaprezentowane dane pozwalają na ocenę jego rozwoju oraz wyników finansowych.

Informacje wykorzystane w publikacji pozyskano z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, a w zakresie ubezpieczeń na świecie i w Unii Europejskiej wykorzystano między innymi dane Swiss Re oraz Insurance Europe.

Opracowanie składa się z: uwag metodologicznych wraz z podstawowymi definicjami, odniesienia do procesów społeczno – gospodarczych istotnych dla rozwoju sektora, opisu podstawowych trendów zachodzących w ubezpieczeniach na świecie i Unii Europejskiej oraz analizy przedstawiającej sytuację sektora ubezpieczeniowego w Polsce. W części tabelarycznej (*Aneks Statystyczny* w formie elektronicznej) zawarte zostały informacje pozyskane z bilansu, rachunku zysków i strat oraz ogólne dane o zakładach ubezpieczeniowych.

Autorzy opracowania będą wdzięczni za przekazanie uwag, oraz komentarzy, które będą wykorzystane w doskonaleniu następnych publikacji.

Dyrektor
Departamentu Studiów Makroekonomicznych
i Finansów

Mirosław Błazej

Warszawa, grudzień 2013

PREFACE

The Central Statistical Office of Poland presents the edition of “Polish Insurance Market 2012”. The main aim of this publication is to present the activity of the insurance sector in Poland. Data presented allows for analysis of its development and financial results.

Data used in this publication were acquired from the Polish Financial Supervision Authority, data regarding the world and European Union insurance sector were acquired among others from the Swiss Re and Insurance Europe.

This publication includes: methodical notes, together with basic definitions; reference to the social and economic processes essential for insurance sector, the main developments in insurance in the World and European Union, and detailed analysis of the insurance sector in Poland. Statistical Appendix (available in electronic form) presents data from balance, profit and loss accounts and also general information regarding insurance companies.

The authors of the publication will be grateful for providing remarks and comments which will be helpful in improving subsequent releases of this publication.

*Director
Macroeconomic Studies and Finance Division*

Mirosław Błażej

Warsaw, December 2013

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	3
UWAGI METODYCZNE	7
SŁOWNICZEK POJEŃ.....	8
AKTY PRAWNE	17
I. UWARUNKOWANIA SYTUACJI NA RYNKU UBEZPIECZEŃ.....	18
I.1. PRZEBIEG PROCESÓW MAKROEKONOMICZNYCH W GOSPODARCE ŚWIATOWEJ	18
I.2. SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE.....	21
II. ŚWIATOWY RYNEK UBEZPIECZENIOWY	30
III. RYNEK UBEZPIECZENIOWY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W 2011 R.	33
III.1. OGÓLNE INFORMACJE O ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ	33
III.2. SKŁADKA PRZYPISANA BRUTTO	38
III.3. PORTFEL INWESTYCYJNY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	43
IV. POLSKI RYNEK UBEZPIECZENIOWY.....	46
IV.1. OGÓLNE INFORMACJE O ZAKŁADACH UBEZPIECZEŃ W POLSCE.....	46
IV.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO W POLSCE	52
IV.3. SYTUACJA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ WEDŁUG DZIAŁÓW I GRUP UBEZPIECZEŃ	55
IV.3.1. SYTUACJA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁU I.....	55
IV.3.2. SYTUACJA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ DZIAŁU II	59
IV.4. WYNIKI FINANSOWE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ.....	65
PODSUMOWANIE	74
BIBLIOGRAFIA.....	76
SKRÓTY.....	77
ANEKS STATYSTYCZNY – WYBRANE TABLICE.....	79
SPIS TABEL W TEKŚCIE	117
SPIS WYKRESÓW W TEKŚCIE.....	118
ANEKS STATYSTYCZNY (dostępny w wersji elektronicznej w formacie xls).....	120

CONTENTS

PREFACE	4
METHODOLOGICAL NOTES	7
VOCABULARY	13
LEGAL ACTS	17
I. CONDITIONS ON THE INSURANCE MARKET	18
I.1. MACROECONOMIC PROCESSES IN THE GLOBAL ECONOMY	18
I.2. ECONOMIC SITUATION IN POLAND	21
II. GLOBAL INSURANCE MARKET	30
III. INSURANCE MARKET IN EUROPEAN UNION COUNTRIES IN 2011	33
III.1. GENERAL INFORMATION ON INSURANCE COMPANIES IN EUROPEAN UNION COUNTRIES ..	33
III.2. GROSS WRITTEN PREMIUM.....	38
III.3. INVESTMENT PORTFOLIO OF INSURANCE COMPANIES	43
IV. INSURANCE MARKET IN POLAND	46
IV.1. GENERAL INFORMATION ON INSURANCE COMPANIES IN POLAND.....	46
IV.2. LEGAL DETERMINANTS OF INSURANCE MARKET IN POLAND.....	52
IV.3. SITUATION OF INSURANCE COMPANIES BY DIVISION AND INSURANCE GROUP.....	55
IV.3.1. SITUATION OF INSURANCE COMPANIES: LIFE INSURANCE	55
IV.3.2. SITUATION OF INSURANCE COMPANIES: NON-LIFE INSURANCE.....	59
IV.4. FINANCIAL RESULTS OF INSURANCE COMPANIES	65
SUMMARY	75
BIBLIOGRAPHY	76
ABBREVIATIONS	77
STATISTICAL APPENDIX – SELECTED TABLES	79
LIST OF TABLES IN THE TEXT	117
LIST OF CHARTS IN THE TEXT	118
STATISTICAL APPENDIX (available in the electronic version in xls format)	126

UWAGI METODYCZNE

1. Dane źródłowe o rynku ubezpieczeń z lat 2004-2012 pochodzą z zatwierdzonych przez audytorów sprawozdań finansowych firm ubezpieczeniowych. Dane te gromadzi i przetwarza na własne potrzeby Urząd Komisji Nadzoru Finansowego, jednak – zgodnie z programem badań statystycznych statystyki publicznej – część zbiorów udostępnia w zagregowanej formie Głównemu Urzędowi Statystycznemu, m. in. w celu opracowania niniejszej publikacji.
2. Tablice prezentują dane dotyczące krajowych zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji według wartości nominalnych.

METHODICAL NOTES

1. *Source data regarding insurance market 2004-2012 come from financial statements of insurance companies approved by auditors. The Polish Financial Supervision Authority gathers and converts these data for its own. However, according to program of statistical surveys of official statistics, the PFSA makes part of data set accessible in aggregated form for The Central Statistical Office, for instance in order to elaborate the present publication.*
2. *Tables are based on data from polish insurance companies, the figures are calculated in nominal terms.*

SŁOWNICZEK POJEĆ

Agent ubezpieczeniowy – przedsiębiorca wykonujący działalność agencyjną na podstawie umowy zawartej z zakładem ubezpieczeń i wpisany do rejestru agentów ubezpieczeniowych, upoważniony do stałego zawierania umów ubezpieczenia w imieniu i na rzecz danego zakładu ubezpieczeń.

Działalność ubezpieczeniowa – wykonywanie czynności ubezpieczeniowych związanych z oferowaniem i udzielaniem ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych, w zakresie poszczególnych grup ubezpieczeń.

Działy ubezpieczeń – ze względu na przedmiot objęty ochroną, ubezpieczenia dzieli się na dwa działy: dział I – ubezpieczenia na życie i dział II – pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe. W obrębie poszczególnych działów wydziela się grupy ryzyka.

Kapitał podstawowy – obejmuje kapitał akcyjny w zakładach ubezpieczeń działających w formie spółek akcyjnych oraz kapitał zakładowy w towarzystwach ubezpieczeń wzajemnych.

Kapitał własny – suma wszystkich środków oddanych zakładowi do dyspozycji przez jego akcjonariuszy/udziałowców. Na kapitał własny składają się: kapitał podstawowy (krajowy i zagraniczny), należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna), akcje własne (wielkość ujemna), kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały rezerwowe, zysk (strata) z lat ubiegłych oraz zysk (strata) netto.

Koszty – obejmują: odszkodowania i świadczenia na udziale własnym z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw, zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, premie i rabaty dla ubezpieczonych na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw, koszty działalności ubezpieczeniowej; pozostałe koszty techniczne na udziale własnym, koszty działalności lokacyjnej; zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka), pozostałe koszty operacyjne.

Koszty administracyjne – obejmują koszty zarządu i administracji oraz wszelkie koszty o charakterze ogólnym związane z działalnością ubezpieczeniową i reasekuracyjną, m.in.: koszty utrzymania biur, pocztowe i telekomunikacyjne, koszty usług obcych, koszty zużycia energii, materiałów, amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, wynagrodzenia wraz z narzutami, koszty podróży służbowych.

Koszty akwizycji – obejmują wszelkie koszty bezpośrednio związane z zawieraniem umów ubezpieczenia oraz zainkasowaniem składki (prowinizje pośredników, koszty badań lekarskich oraz ekspertyz i atestów przy ocenie ryzyka ubezpieczeniowego) oraz pośrednie, w tym koszty reklamy i promocji produktów ubezpieczeniowych oraz koszty ogólne związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis.

Koszty działalności ubezpieczeniowej – obejmują sumę kosztów akwizycji i kosztów administracyjnych pomniejszoną o otrzymane prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów.

Liczba umów/polis – to liczba wszystkich polis aktywnych (czynnych) na koniec okresu sprawozdawczego. Jedna polisa może obejmować jedno ubezpieczenie (np. OC komunikacyjne) lub kilka rodzajów ubezpieczeń (np. OC rolników, ubezpieczenie budynków rolnych, ubezpieczenie upraw i zwierząt). Wyjątkiem są polisy grupowe, obejmujące większą liczbę osób. Zgodnie z przepisami Ustawy o działalności ubezpieczeniowej z 22 maja 2003 r. ubezpieczyciele na życie mogą zawierać ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5 działu I) wyłącznie jako uzupełnienie ubezpieczeń z grup 1-4.

Liczba wypłaconych odszkodowań i świadczeń – ilość wypłaconych przez ubezpieczycieli kwot w związku z zaistniałym zdarzeniem (np. urodzeniem dziecka, wypadkiem) objętym wcześniej wykupionym ubezpieczeniem. Jest to liczba wypłat w roku kalendarzowym. Wypłaty związane z danym wypadkiem na rzecz jednego podmiotu z określonego tytułu liczy się jako jedna wypłata.

Odszkodowania i świadczenia brutto – odszkodowania i świadczenia przed uwzględnieniem udziału reasekuratorów.

Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym – obejmują wszelkie wypłaty z tytułu odszkodowań i świadczeń za szkody i wypadki łącznie z wszelkimi kosztami likwidacji szkód. Pozycja obejmuje również odszkodowania z tytułu koasekuracji, w części przypadającej na udział ubezpieczyciela oraz rozliczone przez cedentów odszkodowania z tytułu reasekuracji czynnej.

Osoby fizyczne – osoby nieprowadzące działalności gospodarczej (krajowe i zagraniczne), łącznie z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi.

Otrzymane prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów – kwoty przekazywane ubezpieczycielowi przez reasekuratora w celu współfinansowania kosztów pozyskania ubezpieczenia będącego przedmiotem reasekuracji.

Polisa/umowa ubezpieczeniowa – dokument wystawiony przez zakład ubezpieczeń potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia; określa się w niej przede wszystkim kto i co ubezpiecza, sumę ubezpieczenia, okres ubezpieczenia oraz wysokość składki.

Pozostałe koszty i przychody operacyjne – koszty i przychody nie związane bezpośrednio ze zwykłą działalnością ubezpieczyciela, a w szczególności koszty i przychody związane ze: sprzedażą, likwidacją lub nie planowymi odpisami amortyzacyjnymi środków trwałych; odpisaniem inwestycji, które nie dały zamierzonego efektu gospodarczego; likwidacją wartości niematerialnych i prawnych; odpisaniem należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych; utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem dotyczących operacji finansowych; odpisami aktualizującymi wartość zapasów rzeczowych składników majątku obrotowego; zapłatą lub otrzymaniem odszkodowań, kar i grzywien, otrzymaniem lub przekazaniem darowizn; otrzymaniem dotacji, subwencji i dopłat na inne cele niż nabycie lub wytworzenie środków trwałych, wykonanie prac rozwojowych.

Pozostałe koszty techniczne – w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji czynnej – w szczególności zalicza się następujące koszty:

- wpłaty na Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny;
- wpłaty na pokrycie kosztów nadzoru;
- wpłaty na pokrycie kosztów działalności Polskiej Izby Ubezpieczeń;
- wydatki poniesione na cele prewencyjne, mające na celu zapobieganie powstawaniu szkód i ograniczenia ich rozmiarów;
- wpłaty na rzecz Związku Ochotniczej Straży Pożarnej;
- pozostałe koszty techniczne.

Pozostałe przychody techniczne – przychody, których źródłem są m.in.:

- w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich: opłaty za cesję; wpłaty za wystawienie certyfikatów, zaświadczenia duplikatów dowodu ubezpieczenia; odsetki za nieterminowe opłacenie składek ubezpieczeniowych (w przypadku ubezpieczeń obowiązkowych), bądź też nieterminowe opłacenie poszczególnych rat (w przypadku rozłożenia składki ubezpieczeniowej na raty); różne opłaty manipulacyjne;
- w zakresie reasekuracji czynnej: odsetki od depozytów zatrzymanych przez cedentów i odsetki karne przewidziane umową za nieterminowe regulowanie sald.

Pozostałe podmioty – podmioty, które nie zaklasyfikowały się ani do „osób fizycznych”, ani do „przedsiębiorstw” (np. fundacje, stowarzyszenia, jednostki budżetowe, itp.).

Przychody – obejmują: składkę zarobioną na udziale własnym; przychody z lokat; pozostałe przychody techniczne na udziale własnym; pozostałe przychody operacyjne.

Reasekuracja – przeniesienie pomiędzy ubezpieczycielami całości lub części ryzyka z tytułu umów ubezpieczeniowych. Polega to na przekazaniu reasekuratorowi części składek zebranych przez zakład ubezpieczeń z tytułu ubezpieczenia podlegającego reasekuracji oraz pokrywaniu przez reasekuratora przypadającej na niego części świadczeń z tytułu ubezpieczeń objętych ochroną reasekuracyjną.

Reasekuracja czynna – przejęcie przez zakład ubezpieczeń ryzyka od innego zakładu ubezpieczeniowego.

Reasekuracja bierna – przeniesienie (cesja) przez ubezpieczyciela prowadzącego działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich części ryzyk wynikających z zawartych umów ubezpieczeniowych na ubezpieczyciela prowadzącego działalność reasekuracyjną (reasekuratora). Dzięki podziałowi ryzyka zakład ubezpieczeniowy rozszerza swoje możliwości mogąc przyjmować większe ryzyka.

Regres ubezpieczeniowy – roszczenie regresowe, jakie przysługuje zakładowi ubezpieczeń wobec osób trzecich odpowiedzialnych za szkody, z tytułu których zakład ubezpieczeń wypłacił ubezpieczonemu odszkodowanie.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia – zobowiązanie ubezpieczyciela wobec ubezpieczonych z tytułu powstałych w danym okresie szkód. Rezerwa tworzona jest w wysokości odpowiadającej ustalonej lub przewidywanej ostatecznej wartości przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń związanych z zaistniałymi szkodami, powiększonej o koszty likwidacji szkód.

Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego – rezerwę przeznacza się na pokrycie przyszłych szkód, świadczeń i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia. W ubezpieczeniach działu II stanowi ona różnicę pomiędzy przewidywaną wartością przyszłych odszkodowań, świadczeń i kosztów, a sumą wielkości rezerwy

składek oraz przewidywalnych przyszłych składek. W ubezpieczeniach działu I rezerwę tę ustala się metodami aktuarialnymi.

Rezerwa składek – tworzona jako składka przypisana przypadająca na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana i/lub przewidywanego ryzyka w następnych okresach sprawozdawczych.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – rezerwy, które powinny zapewnić pełne pokrycie wszelkich bieżących i przyszłych zobowiązań, jakie mogą wyniknąć z zawartych umów ubezpieczenia. Na rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe składają się: rezerwa składek, rezerwa na ryzyka niewygasłe, rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, rezerwa na wyrównanie szkodowości (ryzyka), rezerwa w dziale ubezpieczeń na życie, rezerwa gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, rezerwa na premie i rabaty dla ubezpieczonych, pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

Składka ubezpieczeniowa – należność, którą ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany zapłacić zakładowi ubezpieczeń za świadczenie ochrony ubezpieczeniowej w ciągu określonego okresu ubezpieczenia.

Składka przypisana brutto – kwoty składek brutto należne z tytułu zawartych w okresie sprawozdawczym umów ubezpieczenia, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono.

Składka zarobiona brutto – składka przypisana brutto z tytułu umów ubezpieczenia należna w okresie sprawozdawczym pomniejszona (lub powiększona) o zmiany stanu rezerw składek oraz rezerw na ryzyko niewygasłe brutto.

Składka zarobiona na udziale własnym – składka zarobiona pomniejszona o udział reasekuratorów w składce oraz pomniejszona (lub powiększona) o udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw.

Średnioroczna liczba pracujących – suma liczby pracujących w osobach na koniec każdego miesiąca sprawozdawczego dzielona przez liczbę miesięcy, za które sporządzane jest zestawienie.

Średnioroczne zatrudnienie – suma stanu zatrudnienia na koniec każdego miesiąca sprawozdawczego dzielona przez liczbę miesięcy, za które sporządzane jest zestawienie.

Techniczny rachunek ubezpieczeń – sprawozdanie finansowe ubezpieczycieli sporządzane wyłącznie z ich działalności ubezpieczeniowej. Wynik osiągnięty na podstawie tego sprawozdania to wynik techniczny, który przenoszony jest do ogólnego rachunku wyników (tj. rachunku wyników z całokształtu działalności ubezpieczycieli), w celu ustalenia wyniku finansowego brutto i netto. Inny rachunek techniczny obowiązani są sporządzać ubezpieczyciele na życie, a inny pozostali ubezpieczyciele.

Towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych – towarzystwo ubezpieczające swoich członków na zasadzie wzajemności. Uzyskanie członkostwa musi być związane z zawarciem umowy ubezpieczenia. Działalność towarzystwa musi być rentowna, ale nienastawiona na osiągnięcie zysku.

Ubezpieczenie bezpośrednie – ubezpieczenie wynikające z umów zawartych pomiędzy ubezpieczycielem a ubezpieczającym, bez względu na fakt pośredniczenia osób trzecich w zawarciu tych umów.

Ubezpieczenie grupowe – ubezpieczenie polegające na objęciu ochroną ubezpieczeniową większej liczby osób. Ubezpieczyciel wystawia jedną polisę. W przypadku, gdy osoba fizyczna miała zawartą umowę ubezpieczeniową grupową, a następnie w tym samym okresie sprawozdawczym zmieniła ją na indywidualną, to aby nie dublować danych, wykazano ją tylko raz, tzn. jako posiadającą ubezpieczenie grupowe.

Ubezpieczenia indywidualne – ubezpieczenia zawierane bezpośrednio przez indywidualnego zainteresowanego, niezależnie np. od ubezpieczenia grupowego zawartego w pracy.

Ubezpieczenia majątkowe – przedmiotem ubezpieczenia jest określona wartość majątkowa (przedmiotu, obiektu, materiałów, itp.) lub ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.

Ubezpieczenia obowiązkowe – ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej podmiotu lub ubezpieczenie mienia, jeśli ustawa nakłada obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia.

Ubezpieczenia osobowe – przedmiotem ubezpieczenia jest życie, zdrowie lub zdolność do pracy.

Ubezpieczyciele na życie – podmioty prowadzące ubezpieczenia na życie (dział I z Załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r.).

Ubezpieczyciele majątkowi – podmioty prowadzące pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (dział II z Załącznika do Ustawy o działalności ubezpieczeniowej z dnia 22 maja 2003 r.).

Ubezpieczyciele z przewagą kapitału zagranicznego – ubezpieczyciele, dla których udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym wynosi więcej niż 50%.

Udział reasekuratorów w składce – przekazane reasekuratorom składki z tytułu umowy reasekuracyjnej.

Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach – otrzymane od reasekuratorów odszkodowania i świadczenia z tytułu umowy reasekuracyjnej.

Wynik finansowy brutto – różnica pomiędzy przychodami a kosztami, skorygowana o saldo zysków i strat nadzwyczajnych (wynik dodatni jest zyskiem brutto, a ujemny stratą brutto).

Wynik finansowy netto – wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych i płatności z nim zrównanych na podstawie odrębnych przepisów.

Wynik z działalności operacyjnej – różnica pomiędzy przychodami a kosztami.

Wynik techniczny – wynik z działalności ubezpieczeniowej bez uwzględnienia przychodów i kosztów działalności lokacyjnej.

Zatrudnieni – do zatrudnionych zalicza się osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania, z wyjątkiem osób zatrudnionych poza granicami kraju, przebywających na urloпах wychowawczych i bezpłatnych w wymiarze powyżej 3 miesięcy.

WSKAŹNIKI

WSKAŹNIKI USTAWOWE:

Wskaźnik monitorowania działalności – Środki własne / max (margines wypłacalności, kapitał gwarancyjny) * 100%

Wskaźnik pokrycia rezerw – (Aktywa na pokrycie rezerw techniczno – ubezpieczeniowych / rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe) * 100%

WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI, PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ ORAZ ZDOLNOŚCI PŁATNICZEJ:

Współczynnik wypłacalności – (Środki własne / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik płynności finansowej – ((Lokaty płynne + środki pieniężne) / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik zdolności płatniczej na udziale własnym – ((Zobowiązania + fundusz ubezpieczeniowy) / (lokaty płynne + środki pieniężne)) * 100%

Wskaźnik pieniężnego pokrycia zobowiązań – ((Przeptywy netto z działalności operacyjnej – dywidendy wypłacone) / (fundusz ubezpieczeniowy + zobowiązania)) * 100%

Należności do środków własnych – (Należności / środki własne) * 100%

Wskaźnik cyklu należności (w dniach) – (Średni stan należności / składka przypisana brutto) * 365

Zobowiązania do środków własnych – (Zobowiązania / środki własne) * 100%

Wskaźnik płacenia zobowiązań (w dniach) – (Średni stan zobowiązań / składka przypisana brutto) * 365

WSKAŹNIKI RENTOWNOŚCI:

Wskaźnik rentowności działalności technicznej – (Wynik techniczny / składka zarobiona na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej – (Dochody z lokat / średnia wartość lokat bilansowych) * 100%

Wskaźnik rentowności sprzedaży – (Wynik finansowy netto / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik rentowności kapitałów własnych – (Wynik finansowy netto / kapitały własne) * 100%

Wskaźnik rentowności majątku – (Wynik finansowy netto / aktywa) * 100%

WSKAŹNIKI SPRAWNOŚCI DZIAŁANIA:

Dynamika składki przypisanej brutto – (Składka przypisana brutto w badanym okresie / składka przypisana brutto w poprzednim okresie) * 100%

Dynamika składki przypisanej na udziale własnym – (Składka przypisana na udziale własnym w badanym okresie / składka przypisana na udziale własnym w poprzednim okresie) * 100%

Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto – (Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w badanym okresie / odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w poprzednim okresie) * 100%

Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym – (Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym w badanym okresie / odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym w poprzednim okresie) * 100%

Stopa rezerw technicznych – (Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik zabezpieczenia wypłat odszkodowań i świadczeń – (Fundusz ubezpieczeniowy + kapitały własne / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Rezerwa składki brutto do składki przypisanej brutto – (Rezerwa składek brutto / składka przypisana brutto) * 100%

Rezerwa ubezpieczeń na życie do składki przypisanej na udziale własnym – ((Rezerwa ubezpieczeń na życie na udziale własnym + rezerwa dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający na udziale własnym) / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia do odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto – (Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia / odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto) * 100%

Wskaźnik rotacji majątku – (Składka przypisana brutto / średnia wartość aktywów) * 100%

Wskaźnik przychodowości kapitałów własnych – (Składka przypisana na udziale własnym / kapitały własne) * 100%

Dynamika lokat – (Lokaty bilansowe na koniec badanego okresu / lokaty bilansowe na początek badanego okresu) * 100%

Udział lokat w składce przypisanej na udziale własnym – (Lokaty bilansowe / składka przypisana brutto na udziale własnym) * 100%

Ogólny wskaźnik poziomu lokat – (Lokaty bilansowe / (kapitały własne + fundusz ubezpieczeniowy)) * 100%

Współczynnik szkodowości brutto – ((Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto + zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia brutto) / składka zarobiona brutto) * 100%

Współczynnik szkodowości na udziale własnym – (Odszkodowania i świadczenia / składka zarobiona na udziale własnym) * 100%

Wskaźnik kosztów akwizycji – (Koszty akwizycji / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik kosztów administracyjnych – (Koszty administracyjne / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej – (Koszty działalności ubezpieczeniowej / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym – ((Koszty działalności ubezpieczeniowej + pozostałe koszty techniczne na udziale własnym) / składka przypisana na udziale własnym) * 100%

WSKAŹNIKI WSPÓLZALEŻNOŚCI:

Wskaźnik zatrzymania składki – (Składka przypisana na udziale własnym / składka przypisana brutto) * 100%

Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń – (Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym / odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto) * 100%

Wskaźnik zatrzymania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych – (Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym / rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto) * 100%

VOCABULARY

Acquisition costs – include all costs directly connected with the conclusion of insurance contracts and collection of premiums (broker commissions, costs of medical examination, expertise and approval connected with the assessment of the insurance risk) and indirect costs, including the costs of advertising and promoting the insurance products and overhead costs connected with the examination of applications and issue of policies.

Administrative expenses – include the costs of management and administration and all costs of a general nature connected with the insurance and reinsurance activity, among other costs: office costs, postal and telecommunication costs, costs of outsourced services, costs of energy consumption, usage of materials, depreciation of tangible and intangible assets, costs of remuneration with surcharges, costs of business travel.

Capital and reserves – a sum of all capitals put at the company's disposal by its shareholders. The equity capital consists of: subscribed capital (domestic and foreign), called-up subscribed capital (negative value), own shares (negative value), reserve capital (fund), revaluation capital (fund), other reserve capital, profit (loss) from previous years and net profit (loss).

Claims paid-net of reinsurance – include all the payments on account of claims and benefits for damages and accidents including all costs of loss adjustment. The item also includes all claims on account of coinsurance and reinsurance accepted, in a portion falling on the share of the insurer.

Compulsory insurance – third-person liability insurance or property insurance, if the Act imposes a duty to conclude the insurance contract.

Costs – include: claims incurred including change in provisions, net of reinsurance, change in other technical provisions-net of reinsurance, bonuses and rebates including change in provisions-net of reinsurance, net operating expenses, other technical charges-net of reinsurance, investment charges, change in equalization provision, other operating expenses.

Direct insurance – insurance resulting from contracts concluded between the insurer and the insured, regardless of the fact of agency in the conclusion of contracts.

Division (Branch) of insurance – the insurance is split into two divisions in respect of the object covered by the insurance: division I – life insurance and division II – non-life insurance.

Earned premiums – gross earned premiums reduced by outward reinsurance premiums and reduced (or increased) by reinsurers' share in change of provision for unearned premiums.

Gross claims – claims before taking into account the share of reinsurers.

Gross earned premium – a gross premium written on account of the insurance contracts due within the reporting period, reduced (or increased) by the change of the state of the gross provision for unexpired risk or premium provision.

Gross profit/loss – difference between the income and costs, adjusted by the extraordinary profit and loss balance (positive result is a gross profit, negative result is a gross loss).

Gross written premium – amounts of gross premiums due on account of insurance contracts concluded within the reporting period, regardless of whether the amounts have been paid.

Group insurance – insurance consisting of insurance cover for a larger number of people. The insurer issues one policy. If a natural person had a group insurance contract concluded and then in the same reporting prior changed it to individual insurance contract, person would have been shown only once, as a group insurance holder in order to avoid duplication of data.

Income – include: earned premium; investment income; other technical income-net of reinsurance; other operating income.

Individual insurance – insurance concluded directly by the individual person concerned, regardless of, e.g., group insurance concluded at work.

Insurance activity – carrying on insurance activity connected with the offering and providing of insurance cover against the risk of occurrence of the results of accidents, in individual insurance groups.

Insurance agent – an entrepreneur carrying on agency activity on the basis of contract concluded with insurance company, who is entered into the register of insurance agents and authorized permanently to conclude insurance contracts on behalf of and for the benefit of the insurance company.

Insurance policy/contract – a document made out by the insurance company confirming that the insurance contract has in fact been concluded; defining, first and foremost, who is insuring and what, the amount of insurance, the period of insurance and the level of premium.

Insurance premium – an amount the insuring or the insured is due to pay the insurance company for the insurance cover within a defined period of insurance.

Insurance recourse – a recourse claim, the insurance company is entitled to, against third parties responsible for damages on account of which the insurance company paid a claim to the insured.

Insurers with majority of foreign capital – insurers having over 50% of share of foreign capital in the subscribed capital.

Life insurers – entities carrying on life insurance activity (division I of the Annex to the Act on Insurance Activity of 22 May 2003).

Mutual insurance society – a society insuring its members on mutual terms. To obtain the membership a potential member has to sign an insurance contract. The operation of the society has to be profitable but not oriented on gaining profits.

Natural persons – persons who do not carry on business activity (nationals and foreigners), including individual farms.

Net operating expenses – include a sum total of the acquisition costs and administrative expenses; reduced by the received reinsurance commissions and profit participation.

Net profit/loss – gross profit reduced by the compulsory charges on account of the corporate income tax and the leveled payments on the grounds of separate regulations.

Number of contracts/policies – a number of all active policies at the end of the reporting period. One policy can include one insurance (e.g. motor vehicle liability insurance) or several types of insurance (e.g. farmer's liability insurance, farm buildings insurance, cultivations and animals insurance); except for collective policies covering a larger group of people. According to the regulations of the Act on Insurance Activity of 22 May 2003 the life insurers can conclude accident and sickness insurance contracts (class 5 of division I) only as addition to insurance from class 1-4.

Number of paid claims – number of amounts paid by the insurers in connection with the ensuing event (e.g. birth of a child, accident) covered with a bought insurance. This includes the number of payments in a calendar year. Payments on a specified account connected with the same accident for the benefit of one entity are considered as one payment.

Other entities – entities who were classified neither as “natural persons” nor as “enterprises” (e.g. foundations, associations, budget organizations etc.).

Other operating expenses and income – costs and revenues which are not directly connected with the usual activity of the insurer, in particular the costs and revenues connected with: sale, liquidation or unscheduled depreciation allowance of fixed assets; writing off of investments which have not yielded the intended economic result; liquidation of intangible assets, writing off of stale, remitted or unrecoverable receivables and liabilities, generation and write-back of provisions, except for provisions concerning financial operations; write-offs revaluing the stock of material components of working assets; payment or receipt of claims, penalties or fines, receipt or giving of donation, receipt of subsidies, subventions and extra money on purposes other than the purchase or production of fixed assets, developmental works.

Other technical charges – in the area of direct insurance and reinsurance accepted – in particular include the following costs:

- expenditures incurred for prevention purposes, aimed at preventing the occurrence of claims;
- other technical costs;
- payments for the benefit of the Association of Voluntary Fire Brigade;
- payments to cover the costs of control;
- payments to cover the costs of the Polish Chamber of Insurance;
- payments to the Insurance Guarantee Fund;
- the area of direct insurance: assignment charges, payments for the issue of certificates, certification of duplicates of the proof of insurance; interests for late payment of premiums (in case of compulsory

insurance), or late payment of the individual installments (if the insurance premium is split into several installments); various handling charges;

- the area of inward reinsurance: interests from deposits kept by the assignors and penal interest for late settlement of balances, provided for in the contract.

Other technical income – revenues that originate in:

Outward reinsurance – transferring (assigning) a portion of the risks resulting from the concluded insurance contracts by an insurer carrying on business activity in the area of direct insurance to a reinsurer. Thanks to the distribution of risk the insurance company extends its capacities and is able to cover bigger risks.

Personal insurance – the object of insurance being life, health or ability to work.

Profit/loss on operating activity – difference between the income and costs.

Property insurance – the subject of the insurance being a defined material value (of an object, facility, materials etc.) or a third-party liability insurance.

Property insurers – entities carrying on non-life insurance activity (division II of the Annex to the Act on Insurance Activity of 22 May 2003).

Provision for claims outstanding – provisions for claims which have been occurred but not yet finally settled. The provision is generated in the amount corresponding to the determined or predicted final value of the to be paid claims connected with the occurred losses, increased by the costs of loss adjustment.

Provision for unearned premium – is generated as a written premium falling on the next reporting periods, proportionally to the period the premium has been written for and/or a risk expected in the next reporting periods.

Provision for unexpired risk – the provision is assigned to cover future damages, claims and costs resulting from the concluded insurance contracts. In the non-life insurance it is a difference between an expected value of future compensations, claims and costs and a sum of the amount of provision for unearned premiums and possible expected future premiums according to the already concluded insurance contracts. In the life insurance that provision is calculated by using actuarial methods.

Received reinsurance commissions and profit participation – amounts transferred to the insurer by the reinsurer to co-finance the costs in connection with the acquisition and administration of insurance business.

Reinsurance – transferring the whole or a portion of risk from insurance contracts between the insurers. It consists in transferring to the reinsurer a portion of premiums collected by the insurance company on account of the reinsured insurance and covering by the reinsurer a portion of benefits falling on him on account of the reinsured insurance.

Reinsurance accepted – assuming a portion of the risk by one insurance company from another insurance company.

Share of reinsurers in claims – claims and benefits received from reinsurers on account of the reinsurance contract.

Share of reinsurers in the premium – transferring a premium to reinsurer on account of the reinsurance contract.

Subscribed capital – includes stock capital in insurance companies operating in the form of joint stock companies and initial capital in mutual insurance societies.

Technical account – finance statement of the insurers drawn from their insurance business only. The result achieved on the basis of the statement is a technical result, transferred to the General Profit and Loss Account (i.e. account of results from the whole business operation of the insurers), in order to determine the net and gross profit. The life insurers and other insurers are required to draw different technical accounts.

Technical provisions – provisions which should ensure full cover of all the current and future liabilities that may result from the concluded insurance contracts. The technical provisions include: provision for unearned premium, provision for unexpired risk, provision for claims outstanding, equalization provision, life assurance provision, provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholder, provision for bonuses and rebates, other technical provisions.

Technical result – is the result from insurance activities before investment income.

RATIOS

STATUTORY RATIOS:

Activity monitoring ratio – (Available solvency margin / max (required solvency margin, guarantee fund)) * 100%

Provisions cover ratio – (Assets covering technical provisions / technical provisions) * 100%

SOLVENCY, FINANCIAL LIQUIDITY AND CAPACITY TO MAKE PAYMENTS RATIOS:

Solvency ratio – (Available solvency margin / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Financial liquidity ratio – ((Liquid investments + cash) / gross written premiums) * 100%

Capacity to make payments ratio – net of reinsurance – ((Creditors + insurance fund) / liquid investments + cash) * 100%

Creditors cover ratio – ((Net flow from operating activities – dividends paid) / (insurance fund + creditors)) * 100%

Debtors to available solvency margin – (Debtors / available solvency margin) * 100%

Debtors cycle ratio (in days) – (Average debtors / gross written premiums) * 365

Creditors to available solvency margin – (Creditors / available solvency margin) * 100%

Creditors payment ratio (in days) – (Average creditors / gross written premiums) * 365

PROFITABILITY RATIOS:

Profitability ratio of technical activity – (Technical result / earned premiums – net of reinsurance) * 100%

Profitability ratio of investment activity – (Investment income / average value of balance-sheet investments) * 100%

Sales profitability ratio – (Net financial result / gross written premiums) * 100%

Equity profitability ratio – (Net financial result / capital and reserves) * 100%

Assets profitability ratio – (Net financial result / assets) * 100%

RATIOS OF ACTIVITY EFFICIENCY:

Dynamics of gross written premium – (Gross written premiums as of the reporting period / gross written premiums as of the previous reporting period) * 100%

Dynamics of written premiums – net of reinsurance – (Written premiums – net of reinsurance as of the reporting period / written premiums – net of reinsurance as of the previous reporting period) * 100%

Dynamics of gross claims paid – (Gross claims paid as of the reporting period / gross claims paid as of the previous reporting period) * 100%

Dynamics of claims paid – net of reinsurance – (Claims paid – net of reinsurance as of the reporting period / claims paid – net of reinsurance as of the previous reporting period) * 100%

Rate of technical provisions – (Technical provisions – net of reinsurance / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Claims payment security ratio – (Insurance fund + capital and reserves / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Provision for unearned premiums to gross written premiums – (Gross provision for unearned premiums / gross written premiums) * 100%

Life assurance provision to written premiums – net of reinsurance – ((Life assurance provision – net of reinsurance + net of reinsurance provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholders) / written premiums – net of reinsurance) * 100%

Provision for claims outstanding to gross claims paid – (Provision for claims outstanding / gross claims paid) * 100%

Assets turnover ratio – (Gross written premiums / average assets value) * 100%

Ratio of capital and reserves profitability – (Written premiums – net of reinsurance / capital and reserves) * 100%

Investment dynamics – (Balance-sheet investments as of the end of the reporting period / balance-sheet investments as of the beginning of the reporting period) * 100%

Investments share in the written premiums – net of reinsurance – (Balance-sheet investments / written premiums – net of reinsurance) * 100%

General ratio of investments level – $(\text{Balance sheet investments} / (\text{capital and reserves} + \text{insurance fund})) * 100\%$

Gross claims ratio – $((\text{Gross claims paid} + \text{gross change in provision for claims outstanding}) / \text{gross earned premiums}) * 100\%$

Claims ratio – net of reinsurance – $(\text{Claims incurred} / \text{earned premiums} - \text{net of reinsurance}) * 100\%$

Acquisition costs ratio – $(\text{Acquisition costs} / \text{gross written premiums}) * 100\%$

Administrative expenses ratio – $(\text{Administrative expenses} / \text{gross written premiums}) * 100\%$

Net – operating expenses ratio – $(\text{Net – operating expenses} / \text{gross written premiums}) * 100\%$

Ratio of technical charges – net of reinsurance – $((\text{Net – operating expenses} + \text{other technical charges} - \text{net of reinsurance}) / \text{written premiums} - \text{net of reinsurance}) * 100\%$

INTERDEPENDENCE RATIOS:

Premiums retention ratio – $(\text{Written premiums} - \text{net of reinsurance} / \text{gross written premiums}) * 100\%$

Claims retention ratio – $(\text{Claims paid} - \text{net of reinsurance} / \text{gross claims paid}) * 100\%$

Technical provisions retention ratio – $(\text{Technical provisions} - \text{net of reinsurance} / \text{gross technical provisions}) * 100\%$

AKTY PRAWNE

LEGAL ACTS

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 5 kwietnia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 950),

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr. 124, poz. 1152 z późn. zm.),

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. Nr 124, poz. 1153 z późn. zm.),

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. Nr 124, poz. 1154 z późn. zm.),

Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz. U. Nr 226, poz. 1825),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów ubezpieczeń (Dz. U. Nr 248, poz. 1654),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2010 r. w sprawie kwartalnych i dodatkowych rocznych sprawozdań finansowych i statystycznych zakładów reasekuracji (Dz. U. Nr 256, poz. 1720),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2003 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla działów i grup ubezpieczeń (Dz. U. Nr. 211, poz. 2060 z późn. zm.),

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 października 2009 r. w sprawie sposobu wyliczenia wysokości marginesu wypłacalności zakładów reasekuracji oraz minimalnej wysokości kapitału gwarancyjnego dla rodzajów reasekuracji (Dz. U. Nr. 169, poz. 1330 z późn. zm.).

I. UWARUNKOWANIA SYTUACJI NA RYNKU UBEZPIECZEŃ

I.1. Przebieg procesów makroekonomicznych w gospodarce światowej

Wzrost gospodarczy na świecie

Rok 2012 był drugim z kolei rokiem spowolnienia dynamiki odbudowy światowej aktywności gospodarczej. Globalny produkt krajowy brutto (PKB) w 2012 r. wzrósł wprawdzie o 3,2%¹, ale był to wzrost niższy niż rok (3,9%) i dwa lata wcześniej (5,2%). W krajach rozwiniętych wzrost PKB wynosił 1,5% (spadek tempa wzrostu o 0,2 p. proc. w stosunku do 2011 r.), jednak sytuacja poszczególnych gospodarek była niejednolita. W przypadku Stanów Zjednoczonych oraz Japonii wzrost PKB miał miejsce, odpowiednio: o 2,8% (wyższy o 1,0 p. proc. w porównaniu z 2011 r.) oraz o 2,0% (wyższy o 2,6 p. proc. niż rok wcześniej). W przypadku krajów strefy euro sytuacja była odmienna: PKB spadł o 0,6%, a tempo wzrostu uległo obniżeniu o 2,1 p. proc. w porównaniu z 2011 r.

Rok 2012 był kolejnym, w którym wzrost PKB gospodarek wschodzących i rozwijających się (4,9%) był wyższy niż w krajach rozwiniętych, choć i w tym przypadku miało miejsce spowolnienie tempa wzrostu (o 1,3 p. proc. w porównaniu do 2011 r.). Najwyższy wzrost PKB zanotowano w grupie gospodarek rozwijającej się Azji, gdzie wyniósł 6,4%, był on jednak niższy o 1,4 p. proc. niż rok wcześniej.

Tabl. 1. Wzrost PKB na świecie oraz w wybranych gospodarkach

	2008	2009	2010	2011	2012
	w %				
Świat	2,7	-0,4	5,2	3,9	3,2
Gospodarki rozwinięte	0,1	-3,4	3,0	1,7	1,5
Stany Zjednoczone	-0,3	-2,8	2,5	1,8	2,8
Japonia.....	1,0	-5,5	4,7	-0,6	2,0
Strefa euro	0,4	-4,4	2,0	1,5	-0,6
Gospodarki wschodzące i rozwijające się	5,8	3,1	7,5	6,2	4,9
Ameryka Łacińska.....	4,2	-1,2	6,0	4,6	2,9
Europa Środkowa i Wschodnia	3,2	-3,6	4,6	5,4	1,4
Rozwijające się kraje Azji	7,3	7,7	9,8	7,8	6,4

Źródło: dane MFW (baza WEO).

Czynnikami determinującym światową sytuację gospodarczą w 2012 r. była m.in. niepewność związana z wysokim zadłużeniem sektora publicznego krajów rozwiniętych, a szczególnie krajów strefy euro. Wpłynęła ona na osłabienie popytu wewnętrznego oraz

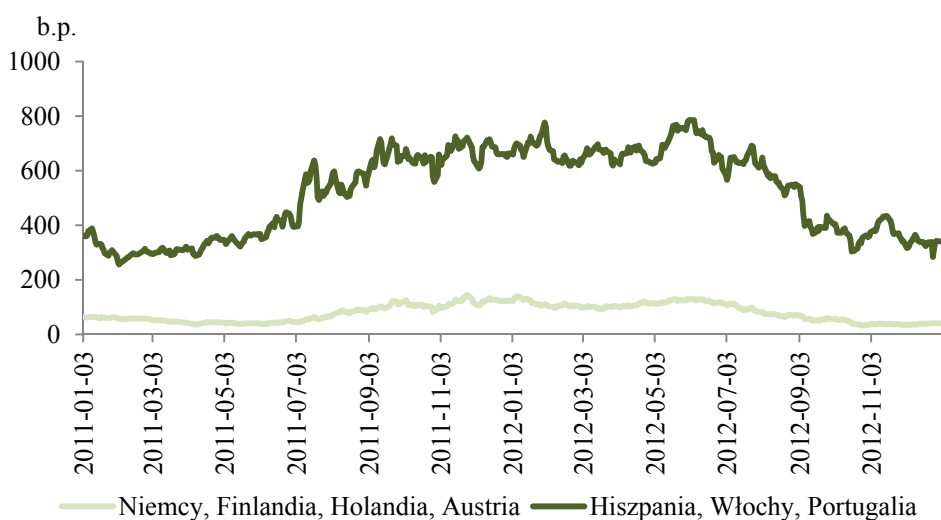
¹ Dane nt. PKB i związany z tym podział na grupy państw podane za Międzynarodowym Funduszem Walutowym (baza *World Economic Outlook* z października 2013 r.), dalej: MFW (baza WEO).

importu tych krajów (np. import towarów i usług w strefie euro w 2012 r. obniżył się o 1,4%), co odbiło się na nastawionych proekspansyjnie krajach z grupy gospodarek wschodzących i rozwijających się.

Sytuacja na globalnym rynku finansowym

Globalny rynek finansowy w 2012 r. charakteryzował się wysoką zmiennością, co wynikało z utrzymującej się na rynkach niepewności, związanej z obawami co do zachowania stabilności finansowej szeregu gospodarek. Rosnące ryzyko wystąpienia problemów z wypłacalnością najbardziej zadłużonych krajów strefy euro w I połowie 2012 r. było przyczyną nasilających się napięć na rynkach finansowych. Sytuacja ta przełożyła się na koszt ubezpieczenia niewypłacalności tych krajów. Odzwierciedleniem tego był wzrost spreadów *Credit Default Swap* (CDS)² wszystkich krajów strefy euro. Najwyższy poziom notowań spreadów CDS wystąpił dla Hiszpanii, Włoch i Portugalii na początku czerwca 2012 r., kiedy ich średni poziom wyniósł 786 p.b. W tym samym czasie notowania CDS dla Niemiec, Finlandii, Holandii i Austrii kształtowały się na poziomie 129 p.b.

Wykres 1. Średnioważone notowania spreadów CDS według wybranych krajów

Źródło: HNB, *Report on Financial Stability May 2013 r.*, Budapeszt 2013.

Nastroje na rynkach finansowych uspokoiły się w lipcu 2012 r. po ogłoszeniu przez Radę Europejską decyzji o podjęciu działań w kierunku utworzenia unii bankowej. Na ograniczenie awersji do ryzyka wpływ miały również ogłoszone we wrześniu 2012 r. przez EBC bezwarunkowe transakcje monetarne (OMT - *Outright Monetary Transactions*).

² Swapy odmowy zapłaty - instrument pochodny, który przenosi ryzyko kredytowe, przedstawia miarę kondycji dłużnika (papier wartościowy, który pełni rolę ubezpieczenia niewypłacalności emitentów obligacji).

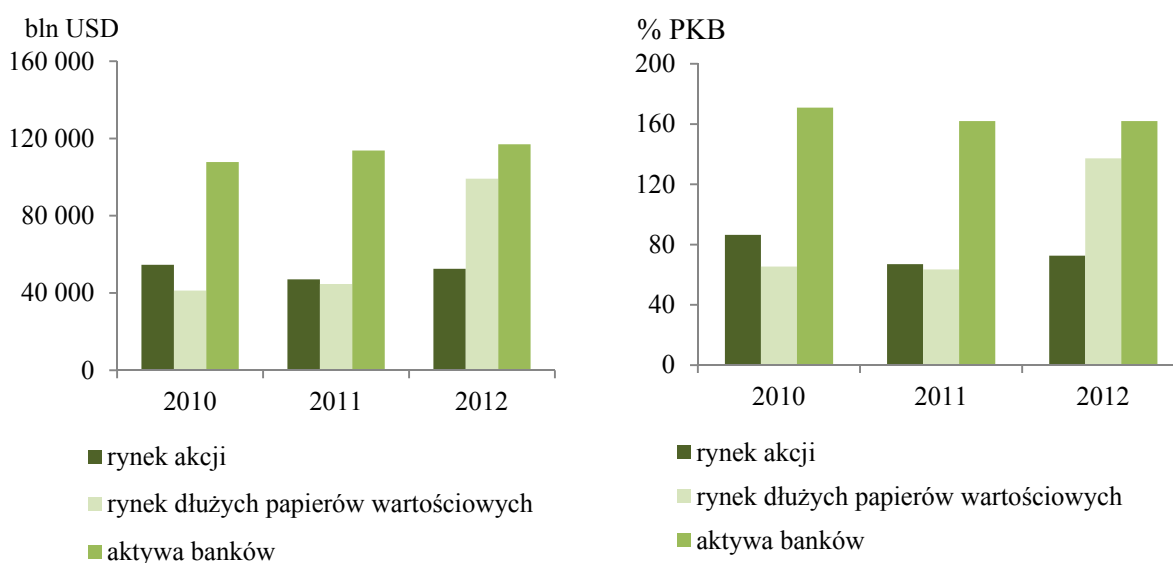
Przyczyniło się to do spadku rentowności obligacji skarbowych krajów strefy euro. Notowania spreadów CDS na koniec 2012 r. dla Hiszpanii, Włoch i Portugalii spadły do poziomu 341 p.b.

Na poprawę sytuacji na globalnych rynkach finansowych w II połowie 2012 r. wpływ miały działania podjęte przez pozostałe największe banki centralne. System Rezerwy Federalnej Stanów Zjednoczonych (Fed) oraz Bank Anglii w 2012 r. utrzymywały stopy procentowe wciąż na niskim poziomie. Federalny Komitet Otwartego Rynku Systemu Rezerwy Federalnej zapowiedział kontynuację polityki niskich stóp procentowych do końca grudnia 2014 r. Ponadto, Fed kontynuował w II połowie roku dalsze luzowanie polityki pieniężnej poprzez nabywanie papierów wartościowych zabezpieczonych hipotekami (na poziomie 40,0 mld USD miesięczne). Dodatkowe działania związane z zapewnianiem płynności na rynkach podejmował m.in. Bank Japonii, Bank Brazylii oraz Ludowy Bank Chin.

Aktywa sektora finansowego

Według danych MFW w 2012 r. odnotowano wzrost kapitalizacji na rynkach akcji o 11,4% wobec 2011 r., do poziomu 52 494,9 bln USD. Ponadto, wystąpił ponad dwukrotny wzrost rynku dłużnych papierów wartościowych (o 122,2% wobec 2011 r.), których wartość na koniec 2012 r. wyniosła 99 134,2 bln USD. Aktywa sektora bankowego wzrosły o 2,8% wobec roku poprzedniego i osiągnęły poziom 116 956,1 bln USD.

Wykres 2. Rozmiary globalnego rynku finansowego według wybranych jego kategorii

Źródło: MFW, *Global Financial Stability Report*, Waszyngton w latach 2012-2013.

Relacja wartości kapitalizacji giełd do PKB wzrosła na koniec 2012 r. do 72,7% PKB, tj. o 5,6 p. proc. wobec 2011 r. Aktywa sektora bankowego w relacji do PKB pozostały globalnie na tym samym poziomie, który wyniósł 162,0% PKB. Najwyższy wzrost odnotowano dla relacji rynku dłużnych papierów wartościowych do PKB, tj. o 73,7 p. proc. wobec 2011 r. Wskazuje to na zmianę struktury rynku finansowego i podejścia inwestorów do ryzyka.

I.2. Sytuacja gospodarcza w Polsce

Wzrost gospodarczy w Polsce na tle Unii Europejskiej

Sytuacja polskiej gospodarki na tle krajów Unii Europejskiej w 2012 r. przedstawiała się korzystnie. Wzrost PKB w Polsce (1,9%) był czwartym najwyższym w UE (za państwami nadbałtyckimi) i był jednocześnie wyższy niż średnia dla UE (-0,4%). Wzrost PKB w 2012 r. był jednak – w porównaniu z 2011 r. – niższy, zarówno w UE (o 2,1 p. proc.), jak i w Polsce (o 2,6 p. proc.).

Głównym czynnikiem obniżenia poziomu aktywności gospodarczej w UE w 2012 r. był popyt krajowy, którego wkład do PKB wyniósł -1,5 p. proc. Ujemna kontrybucja spożycia indywidualnego (0,4 p. proc.) była niższa o 0,6 p. proc. niż w 2011 r. Ujemny wkład inwestycji (0,6 p. proc.) obniżył się w stosunku do roku poprzedniego o 0,9 p. proc., a zmiany w zapasach odpowiadały za kontrybucję w wysokości -0,5 p. proc. (mniejsza o 0,8 p. proc. niż w 2011 r.).

Głównym czynnikiem wzrostotwórczym PKB na poziomie UE było saldo obrotów z zagranicą, którego wkład wyniósł 1,1 p. proc. i był wyższy o 0,2 p. proc. niż rok wcześniej. Spowodowane było to spadkiem importu dóbr i usług o 0,3% oraz wzrostem eksportu o 2,3%.

Tabl. 2. Skala wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny PKB (w p. proc., ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego)

	UE			Polska		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Produkt krajowy brutto	2,0	1,7	-0,4	3,9	4,5	1,9
Popyt krajowy	1,5	0,8	-1,5	4,6	3,6	-0,1
Spożycie ogółem	0,8	0,1	-0,5	2,7	1,3	0,8
Spożycie indywidualne.....	0,6	0,2	-0,4	1,9	1,6	0,7
Spożycie publiczne.....	0,1	0,0	0,0	0,8	-0,3	0,1
Akumulacja	0,7	0,6	-1,0	1,9	2,3	-0,9
Nakłady brutto na środki trwałe	0,0	0,3	-0,6	-0,1	1,7	-0,3
Przyrost rzeczowych środków obrotowych....	0,8	0,3	-0,5	2,0	0,6	-0,6
Saldo obrotów z zagranicą	0,5	0,9	1,1	-0,7	0,9	2,0

Źródło: 1) GUS, *Skorygowane kwartalne szacunki produktu krajowego brutto za 2012 r. oraz za I i II kwartał 2013 r.* oraz 2) dane Komisji Europejskiej (bazy Ameco).

W Polsce (w odróżnieniu od lat 2010-2011) głównym czynnikiem wzrostu było saldo obrotów z zagranicą. Wynikało to z silniejszego wzrostu eksportu (o 4,9%) niż importu (wzrost o 1,0%)³. Wzrost salda spowodowany był głównie korzystnymi zmianami salda handlu z krajami UE, które w 2012 r. osiągnęło poziom 20,5 mld EUR (wyższy o 4,9 mld EUR niż rok wcześniej). W 2012 r. wzrost eksportu do Niemiec, głównego partnera handlowego Polski, wyniósł 1,1%, a spadek importu wyniósł 3,5%.

W 2012 r. w Polsce ujemny wkład popytu krajowego (wartość 0,1 p. proc., niższa o 3,7 p. proc. niż rok wcześniej) wynikał głównie z ujemnej kontrybucji akumulacji (0,9 p. proc.). Złożyły się na nią zarówno ujemne wkłady inwestycji (0,3 p. proc.) oraz zmiany zapasów (0,6 p. proc.). W przeciwnym kierunku oddziaływało spożycie indywidualne (dodatnia kontrybucja 0,7 p. proc.).

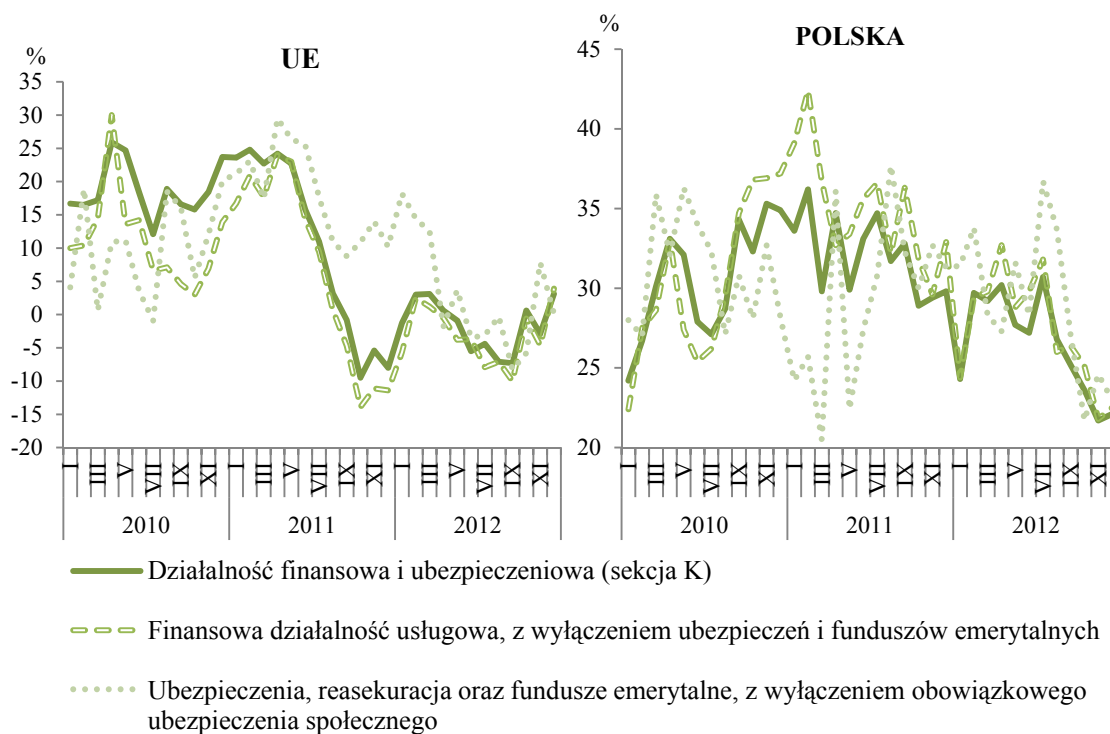
Koniunktura w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w Polsce na tle Unii Europejskiej

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w Unii Europejskiej w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w 2012 r. przyjmował średnio wielkość o 12,0 p. proc. niższą niż rok wcześniej. W ostatnich czterech miesiącach 2012 r. zauważalny był jednak wyraźny wzrost poziomu wskaźnika (o 10,2 p. proc.). Najwyższą wielkość (3,1%) wskaźnik przyjął w marcu oraz - ponownie - w grudniu, najniższą zaś we wrześniu (-7,3%).

Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w Polsce dla przedsiębiorstw należących do sekcji K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) był w 2012 r. średnio niższy o 5,5 p. proc. niż w 2011 r. Poziom wskaźnika obniżał się w II połowie roku, a spadek od lipca, kiedy to wskaźnik przyjął najwyższy poziom w roku (30,7%), do listopada (najniższy poziom roczny 21,7%) wynosił 9,0 p. proc. Średni poziom wskaźnika w II półroczu 2012 r. (25,0%) był niższy o 3,1 p. proc. niż w I półroczu (28,1%). Wielkość niższą niż w listopadzie 2012 r. wskaźnik przyjął ostatni raz w kwietniu 2009 r.

³ Dane dla eksportu oraz importu odnoszą się do obrotów w cenach bieżących w EUR, por. GUS, *Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2012 r.*, Warszawa 2013, s. 15.

**Wykres 3. Koniunktura w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w Polsce i w Unii Europejskiej^a
(wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury, niewyrównany sezonowo)**

^a wskaźnik obliczony dla grupy dziesięciu państw (Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania, Holandia, Polska, Czechy, Węgry, Luksemburg).

Źródło: 1) dane GUS z badań koniunktury w przemyśle, budownictwie, handlu i usługach 2000-2013 oraz 2) dane KE (DG ECFIN), badania koniunktury gospodarczej.

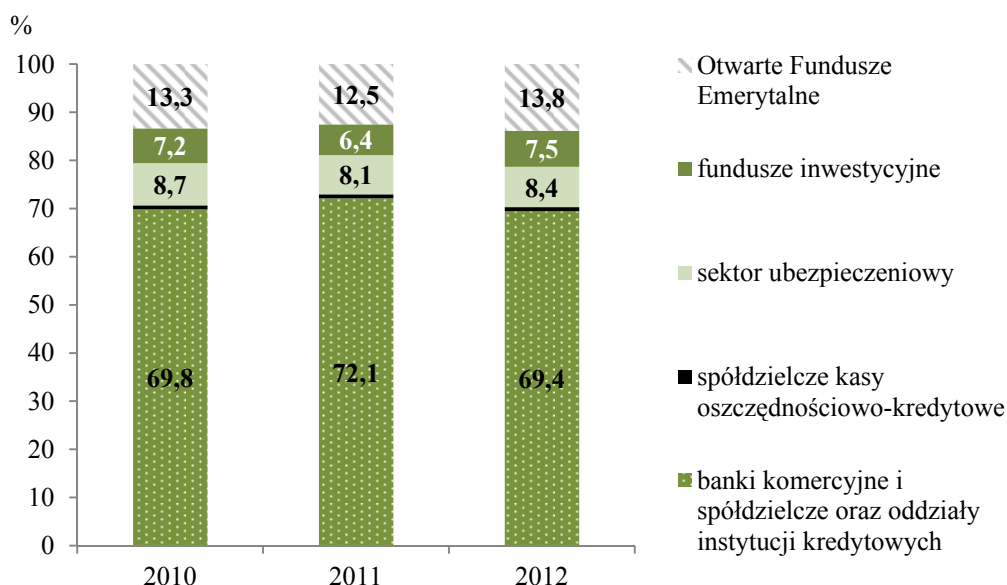
Znaczenie rynku ubezpieczeń w systemie finansowym w Polsce

Rynek finansowych w Polsce w relacji do wartości aktywów w 2012 r. wzrósł o 8,5% wobec 2011 r., osiągając poziom 1948,1 mld zł. W 2012 r. odnotowano również wzrost relacji aktywów finansowych do PKB, który wyniósł 4,7 p. proc., a jej wielkość kształtowała się na poziomie 122,1% PKB. Udział aktywów sektora ubezpieczeniowego w aktywach systemu finansowego wyniósł 8,4% i był wyższy o 0,22 p. proc. wobec 2011 r. Wzrost udziału tych aktywów odnotowano również dla Otwartych Funduszy Emerytalnych (o 1,3 p. proc.), oraz funduszy inwestycyjnych (o 1,1 p. proc.).

W strukturze lokat zakładów ubezpieczeń w 2012 r. dla działu I (ubezpieczenia na życie) odnotowano wzrost udziału jednostek uczestnictwa i certyfikatów funduszy inwestycyjnych (o 5,3 p. proc. wobec 2011 r.) do poziomu 13,1% oraz spadek udziału lokat terminowych (o 3,3 p. proc. wobec 2011 r.) do 17,3%. W dziale II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) odnotowano niższy (o 11,8 p. proc. wobec 2011 r.) udział środków ulokowanych w dłużne papiery wartościowe na poziomie 50,5%, oraz, podobnie jak w dziale I (ubezpieczenia na życie), stwierdzono wzrost (o 11,9 p. proc. wobec

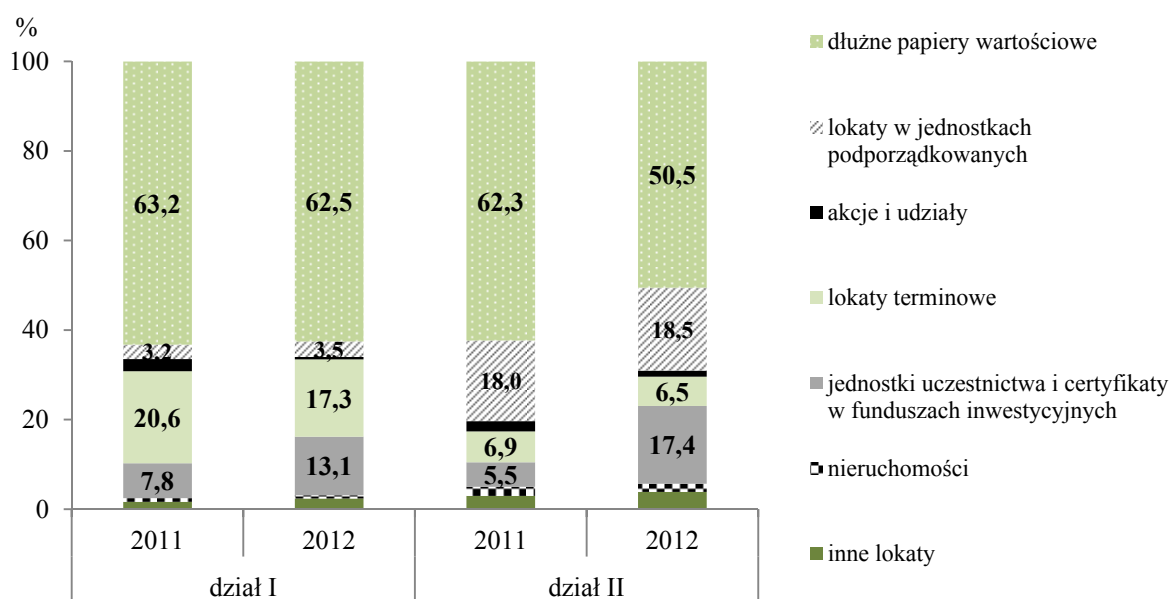
2011 r.) udziału środków ulokowanych w jednostkach uczestnictwa i certyfikatów funduszy inwestycyjnych do 17,4%.

Wykres 4. Struktura systemu finansowego w Polsce według aktywów finansowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP, GUS, KNF.

Wykres 5. Struktura lokat zakładów ubezpieczeń według działów

Źródło: NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2013 r.*, Warszawa 2013.

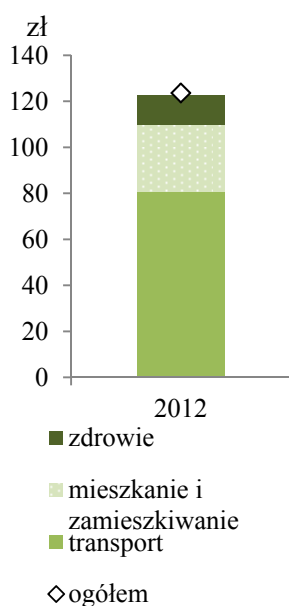
Sytuacja dochodowa ludności

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych w 2012 r. wyniósł 1278 zł. Dochód ten spadł w ujęciu realnym o 0,1%. Był to drugi rok realnego spadku dochodów, natomiast skala tego spadku była mniejsza niż w 2011 r.

Wykres 6. Skumulowana zmiana realna przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego oraz wydatków na osobę

Wykres 7. Przeciętne roczne wydatki na ubezpieczenia

Wykres 8. Zmiana przeciętnych rocznych wydatków na ubezpieczenia

Źródło: dane GUS.

Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę w 2012 r. wyniosły 1 051 zł i były niższe realnie o 0,7% niż w 2011 r. Udział wydatków w dochodzie w 2012 r. wyniósł 82,2% i był niższy o 0,5 p. proc. niż w 2011 r. Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe wzrosły o 0,1 p. proc. i był to wzrost drugi rok z rzędu.

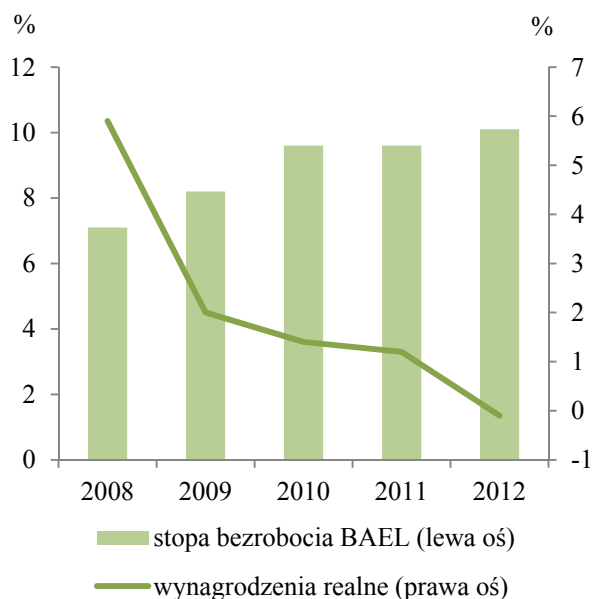
W 2012 r. zgodnie z danymi badania budżetów gospodarstw domowych, zgłoszone przez nie wydatki na ubezpieczenia wzrosły o 6,1% wobec 2011 r. i ich poziom na jedną osobę w gospodarstwie domowym w skali roku wyniósł 124 zł. Największy udział w tych wydatkach wiązał się z ubezpieczeniem związanym z transportem, a ich wartość wynosiła średnio w roku 81 zł (wzrost o 5,3%).

Rynek pracy

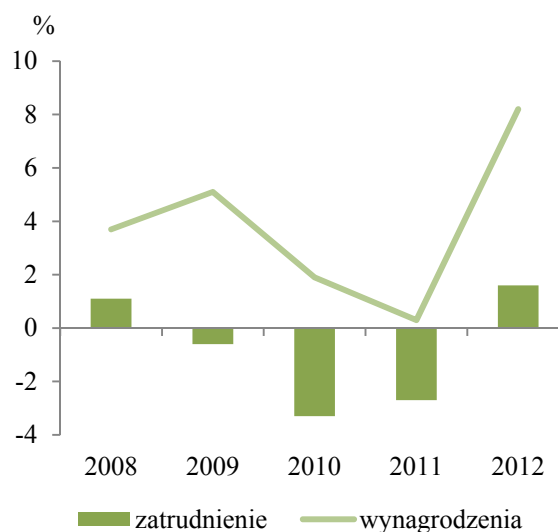
Przeciętne zatrudnienie w gospodarce narodowej w 2012 r. wyniosło 9 725 tys. osób, co oznaczało spadek o 0,2% w porównaniu z 2011 r.⁴. Realne wynagrodzenia zmniejszyły się o 0,1% oraz wzrosła stopa bezrobocia o 0,5 p. proc do poziomu 10,1%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2012 r. w gospodarce narodowej było równe 3 521,67 zł, co oznaczało wzrost o 3,5%.

⁴ GUS, *Biuletyn Statystyczny* nr 9/2013, Warszawa 2013.

Wykres 9. Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia realnego brutto oraz stopa bezrobocia w Polsce

Wykres 10. Zmiana przeciętnego zatrudnienia oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nominalnego brutto w ubezpieczeniach⁵

Źródło: dane GUS.

W sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” przeciętne zatrudnienie w 2012 r. wyniosło 283 tys. osób, co oznaczało wzrost o 0,8%⁶. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w tej sekcji istotnie przekraczało wynagrodzenie w gospodarce narodowej, wyniosło 6 006,71 zł i było wyższe o 3,2% w stosunku do poprzedniego roku.

Rynek pracy w branży ubezpieczeń⁷

Zgodnie z danymi dotyczącymi podmiotów gospodarczych zatrudniających 10 osób i więcej przeciętne zatrudnienie w ubezpieczeniach w 2012 r. wyniosło 29,5 tys. osób i było wyższe o 1,6% niż w 2011 r. Przeciętne wynagrodzenie w 2012 r. w ubezpieczeniach kształtowało się na poziomie 7 020,76 zł, i było o 8,2% wyższe niż rok wcześniej.

W dziale I w 2012 r. przeciętne zatrudnienie dla podmiotów zatrudniających 10 osób i więcej wyniosło 6,6 tys. osób i było niższe o 6,1% w porównaniu z 2011 r. Wynagrodzenie w tym dziale w 2012 r. kształtowało się na poziomie 8 417,80 zł, tj. wyższym o 9,9% w porównaniu z poprzednim rokiem.

⁵ GUS, *Zatrudnienie i wynagrodzenie w 2012 r.* Warszawa 2013. W przypadku zatrudnienia dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 i więcej osób.

W przypadku wynagrodzenia dane dotyczą także jednostek o liczbie pracujących do 9 osób.

⁶ GUS, *Biuletyn Statystyczny* nr 9/2013, Warszawa 2013.

⁷ GUS, *Zatrudnienie i wynagrodzenie w 2012 r.* Warszawa 2013. W przypadku zatrudnienia dane dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 i więcej osób. W przypadku wynagrodzenia dane dotyczą także jednostek o liczbie pracujących do 9 osób.

W dziale II w 2012 r. przeciętne zatrudnienie dla podmiotów zatrudniających 10 osób i więcej wyniosło 22,9 tys. i było wyższe o 4,1% w porównaniu z 2011 r. Wynagrodzenie w tym dziale kształtowało się na poziomie 6 616,04 zł, tj. wyższym o 8,2% w porównaniu z poprzednim rokiem.

Warunki pracy oraz wypadki przy pracy⁸

Spśród osób objętych badaniem warunków pracy w Polsce (5 303,3 tys.) w 2012 r. w warunkach zagrożenia pracowało 506,7 tys. zatrudnionych, tj. 9,6%. Liczba osobozagrożeń, tj. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia przemnożonych przez liczbę czynników, którymi były zagrożone, wyniosła 632,9 tys. Czynniki związane ze środowiskiem pracy (hałas, pyły przemysłowe) stanowiły 58,0% osobozagrożeń, czynniki związane z uciążliwością pracy (np. ciężki wysiłek fizyczny, niedostateczne oświetlenie pracy) 29,1%, zaś czynniki mechaniczne (niebezpieczne maszyny) 12,9%.

W 2012 r. zarejestrowano 91,0 tys. osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy, w tym 350 osób w wypadkach śmiertelnych oraz 627 osób w wypadkach ciężkich. Liczba świadczeń zrealizowanych w 2012 r. z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wyniosła 24,2 tys., w tym z tytułu wypadków przy pracy 23,0 tys. Średni koszt świadczeń wyniósł 3 403,7 zł, w tym z tytułu wypadków przy pracy 3 197,0 zł.

Dynamika akcji kredytowej banków

Kredyty

Wzrost akcji kredytowej wiąże się z wyższym zainteresowaniem dodatkowymi produktami ubezpieczeniowymi podwyższającymi koszt kredytu, ograniczając z drugiej strony ryzyko, które jest przeniesione na ubezpieczyciela.

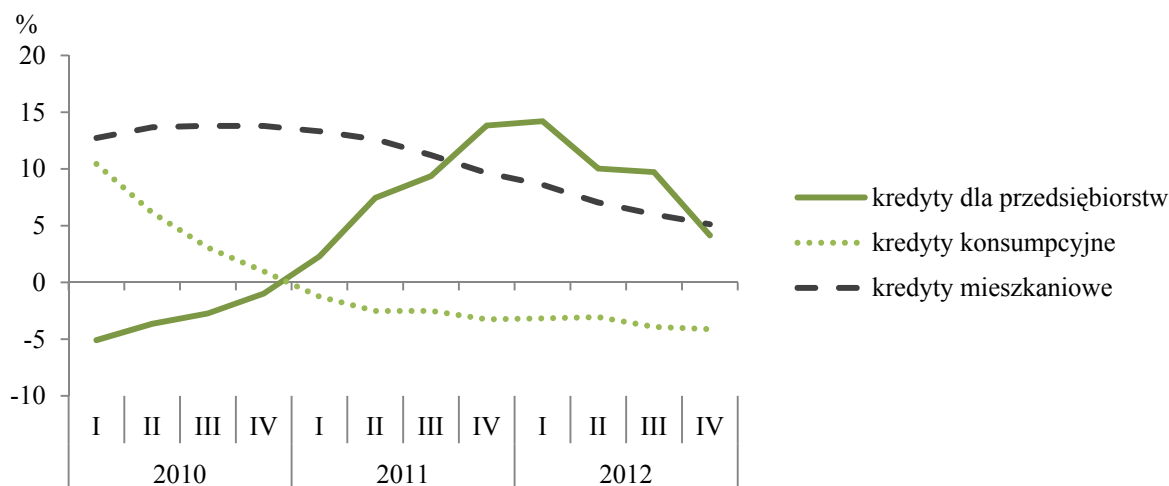
Kredyty ogółem w sektorze bankowym w 2012 r. wyniosły 935,2 mld zł i były niższe o 0,4 mld zł wobec 2011 r. W 2012 r. odnotowano spadek dynamiki wartości zarówno kredytów dla przedsiębiorstw, jak i dla gospodarstw domowych. Dynamika kredytów dla przedsiębiorstw na koniec 2012 r. wobec 2011 r. wyniosła 4,2% (13,9% w 2011 r.), dla kredytów konsumpcyjnych -4,1% (-3,3% w 2011 r.) oraz dla kredytów mieszkaniowych 5,1% (9,6% w 2011 r.).

W 2012 r. w nowo udzielonych kredytach mieszkaniowych przeważały kredyty w walucie krajowej. Skutkowało to zmniejszeniem udziału kredytów walutowych w strukturze nowo udzielonych kredytów do poziomu 55,4% (spadek o 6,6 p. proc.). Spadek

⁸ GUS, *Wypadki przy pracy*, Warszawa 2013 oraz *Warunki pracy*, Warszawa 2013.

dynamiki kredytów mieszkaniowych wiązał się m.in. z oczekiwaniami nabywców co do korekt cen nabycia na rynkach nieruchomości. Kolejnym czynnikiem było zakończenie Programu Rodzina na Swoim oraz zmiana jego regulacji (limitu maksymalnej wartości⁹ oraz okresu wyliczania zdolności kredytowej). Wartość udzielonych kredytów w ramach tego programu w 2012 r. wyniosła 7,9 mld zł (wobec 9,7 mld zł w 2011 r.), a ich liczba osiągnęła poziom 45,8 tys. (wobec 50,4 tys. w 2011 r.).

Wykres 11. Dynamika akcji kredytowej banków (r/r)

Uwaga: dane na koniec kwartału.

Źródło: NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2013 r.*, Warszawa 2013.

Kredyty zagrożone¹⁰

W 2012 r. wystąpiło nieznaczne pogorszenie jakości portfela kredytowego banków. Udział kredytów zagrożonych wyniósł średnio 7,7% na koniec 2012 r. wobec 7,3% w 2011 r. Wartość kredytów zagrożonych wyniosła 72,4 mld zł. Wyższy udział kredytów zagrożonych w 2012 r. stwierdzono wśród podmiotów sektora niefinansowego i wyniósł on 8,9% (wobec 8,2% w 2011 r.). W sektorze finansowym poziom tych kredytów był niższy i wyniósł 0,3% (wobec 0,5% w 2011 r.).

W 2012 r. wzrost udziału kredytów zagrożonych dla gospodarstw domowych wyniósł 0,2 p. proc. (7,4%). Pogorszenie jakości portfela tych kredytów wynikało ze wzrostu kredytów zagrożonych w kredytach mieszkaniowych (o 0,5 p. proc.) oraz „kredytach pozostałych” (o 1,2 p. proc.). Spadek udziału kredytów zagrożonych odnotowano natomiast dla kredytów konsumpcyjnych z 18,0% w 2011 r. do 17,2% w 2012 r.

W 2012 r. odnotowano wzrost udziału kredytów zagrożonych dla przedsiębiorstw z 10,4% w 2011 r. do 11,8% w 2012 r. Wiązało się to z pogorszeniem jakości portfela

⁹ Cena za 1m²powierzchni.

¹⁰ Dane KNF.

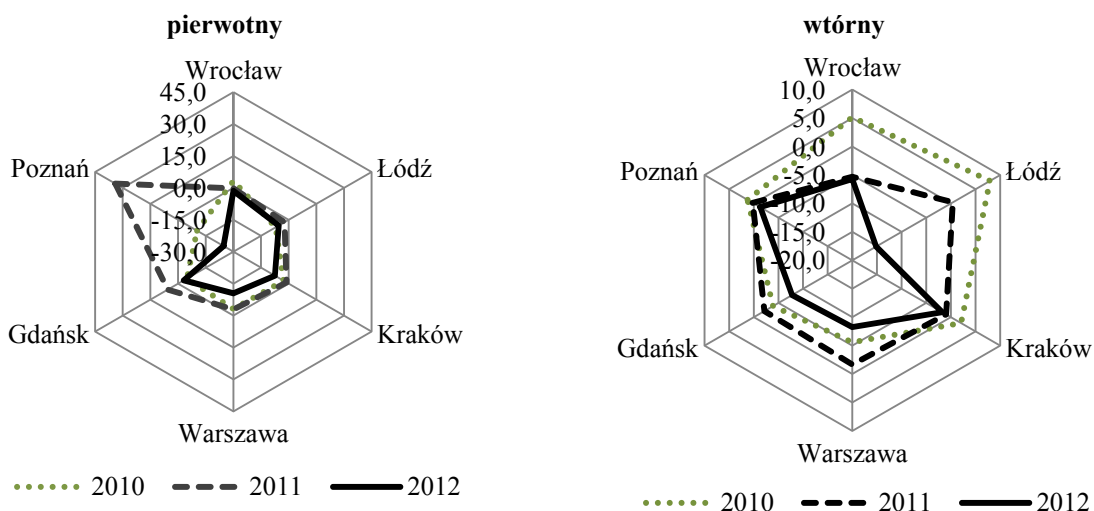
kredytów dla dużych przedsiębiorstw (wzrost o 2,4 p. proc.), jak i MSP (wzrost o 0,8 p. proc.) w relacji do roku poprzedniego.

Sytuacja na rynku nieruchomości

Rozwój sektora ubezpieczeń związany jest z koniunkturą na rynku nieruchomości, z uwagi na potrzeby ubezpieczenia mienia oraz wykorzystania produktów ubezpieczeniowych w trakcie ich finansowania. W 2012 r. liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto wyniosła 141,8 tys. i była niższa o 12,6% wobec 2011 r. Podobny trend odnotowano dla liczby mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych, na których budowę wydano pozwolenie, a która spadła o 10,7% i wyniosła 156,4 tys. W 2012 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania o 16,7% do poziomu 152,9 tys.¹¹.

Sytuację na rynku nieruchomości odzwierciedla m.in. średni poziom cen transakcyjnych¹² w największych miastach w Polsce. Na pierwotnym rynku mieszkaniowym w 2012 r. wystąpił spadek cen transakcyjnych w 2012 r., którego najwyższy poziom wystąpił w Poznaniu (o 24,7% wobec 2011 r.) oraz w Warszawie (o 10,5% wobec 2011 r.). Podobne tendencje wystąpiły na rynku wtórnym mieszkań, gdzie najwyższy spadek tych cen wystąpił w Łodzi (o 15,2% wobec 2011 r.) oraz w Warszawie (o 8,3% 2011 r.).

Wykres 12. Zmiana cen transakcyjnych mieszkań na rynku pierwotnym i wtórnym (r/r)

Źródło: NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2013 r.*, Warszawa 2013.

¹¹ GUS, *Budownictwo – wyniki działalności w 2012 r.*, Warszawa 2013.

¹² NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2013 r.*, Warszawa 2013.

II. ŚWIATOWY RYNEK UBEZPIECZENIOWY

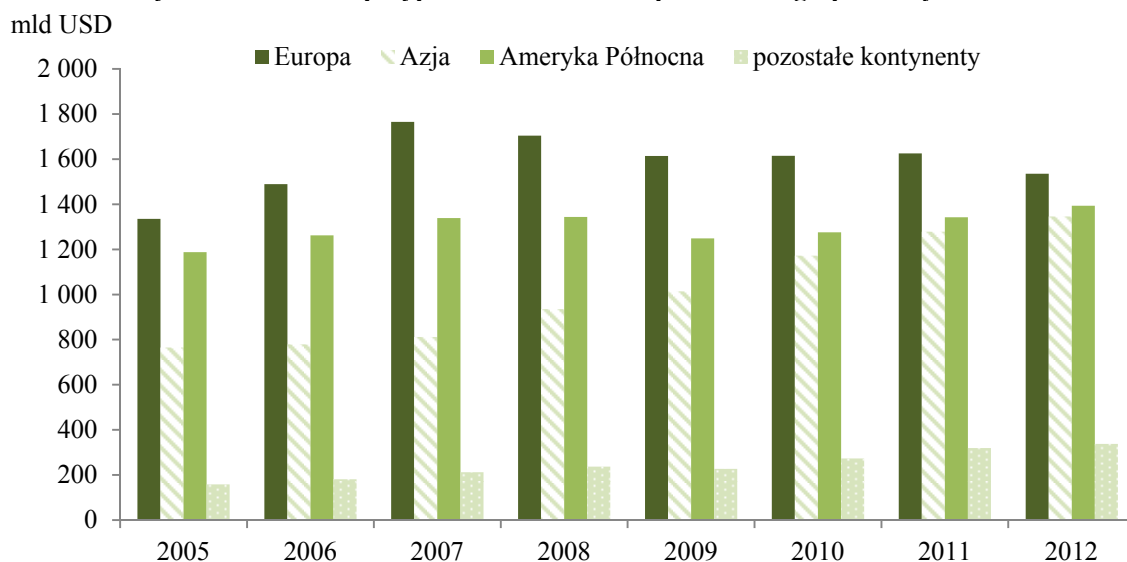
Rynek ubezpieczeń, jako element systemu finansowego, stabilizował gospodarkę w walce z recesją i niepewnością finansową. Występujące w 2012 r. na świecie trzęsienia ziemi, powodzie i katastrofy wywołane działalnością człowieka spowodowały niższe koszty niż 2011 r. Wartość szkód ekonomicznych z tego tytułu spadła z 403 mld USD w 2011 r. do około 186 mld USD, z tego 118 mld USD przypadło na Amerykę Północną. Wartość oszacowanych szkód ubezpieczeniowych sięgnęła 77 mld USD¹³ i w ciągu kilkudziesięciu lat obserwacji (od początku lat 70-tych) było to trzecie miejsce po względem wysokości tych szkód.

Tabl. 3. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach gospodarczych na świecie

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	w mld USD							
Ogółem	3 446	3 711	4 128	4 220	4 110	4 336	4 566	4 613
Europa	1 335	1 489	1 765	1 704	1 614	1 615	1 625	1 535
Azja	765	779	812	935	1 014	1 172	1 279	1 346
Ameryka Północna ...	1 188	1 262	1 339	1 344	1 249	1 276	1 343	1 393
Pozostałe kontynenty	158	181	212	237	227	273	319	338

Źródło: dane Swiss Re.

Wykres 13. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach gospodarczych na świecie

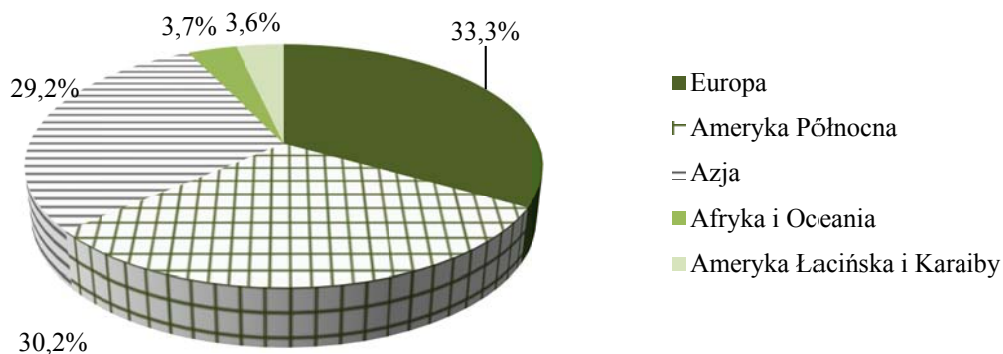

Źródło: dane Swiss Re.

¹³ Swiss Re, *Natural catastrophes and man-made disasters in 2012: A year of extreme weather events in the US*, Sigma No 2/2013, Zurich 2013, s. 2.

W 2012 r. według danych Swiss Re¹⁴ wartość światowego przypisu składki globalnego rynku ubezpieczeń wyniosła 4 613 mld USD i wzrosła o 1,0% w relacji do 2011 r.

Wykres 14. Rozkład zbioru składki według kontynentów w 2012 r.

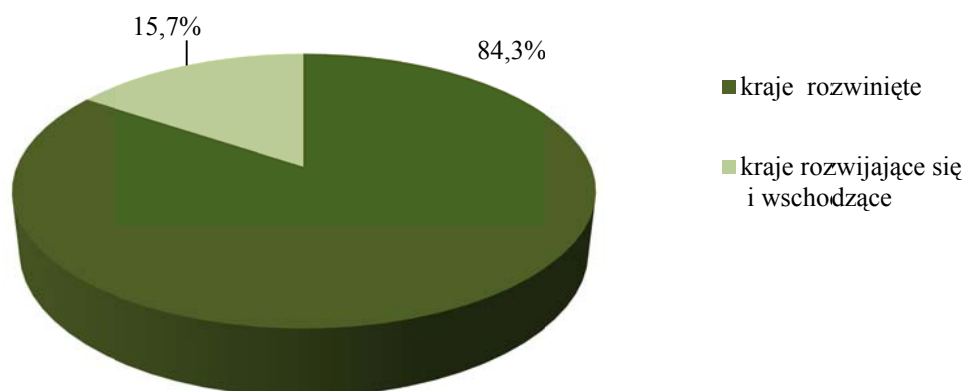

Uwaga: Europa obejmuje Europę Zachodnią oraz Europę Środkową i Wschodnią, łącznie z Rosją, Ukrainą i Turcją.

Źródło: dane Swiss Re.

W Azji składka brutto w 2012 r. wzrosła o 5,3% w porównaniu z rokiem poprzednim, w Ameryce Północnej o 3,8%, w Europie spadła o 5,5%, a na pozostałych kontynentach wzrosła o 5,7%. W rezultacie, w 2012 r. udział Europy w globalnej składce brutto obniżył się do 33,3%, a udział Ameryki Północnej zwiększył się do 30,2%, Azji do 29,2%. Wzrósł również udział pozostałych kontynentów: Afryki i Oceanii do 3,7%, a Ameryki Łacińskiej i Karaibów do 3,6% światowej składki brutto.

Wykres 15. Rozkład zbioru składki według poziomu gospodarczego w 2012 r.

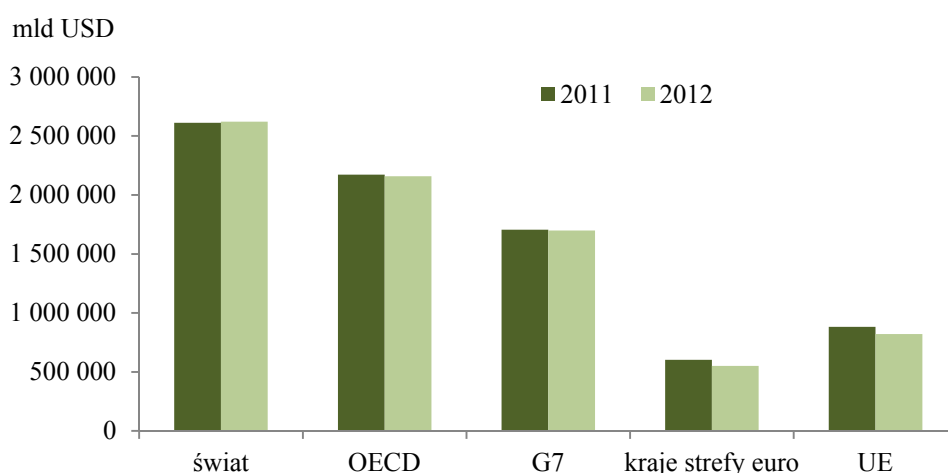

Źródło: dane Swiss Re.

¹⁴ Swiss Re, *World insurance in 2012*, no 3/2013, Zurich 2013.

W porównaniu z poprzednim rokiem, rok 2012 przyniósł niewielki wzrost rynku ubezpieczeń w krajach wysoko rozwiniętych¹⁵, w ślad za ożywieniem gospodarczym w krajach rozwiniętych w Azji. Składka w tych krajach wzrosła z 3 886 mld USD do 3 890 mld USD. W krajach rozwijających się odnotowano wzrost w ciągu roku o 6,2%, głównie za sprawą wzrostu rynku ubezpieczeń w Chinach, które mają 34,0% udziału rynku krajów rozwijających się. Odnotowano wzrost składki ogółem także w Rosji i Brazylii. Wyższa była w tych krajach dynamika wzrostu ubezpieczeń *non-life* niż ubezpieczeń *life*.

Wykres 16. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach *life* w grupach państw

Źródło: dane Swiss Re.

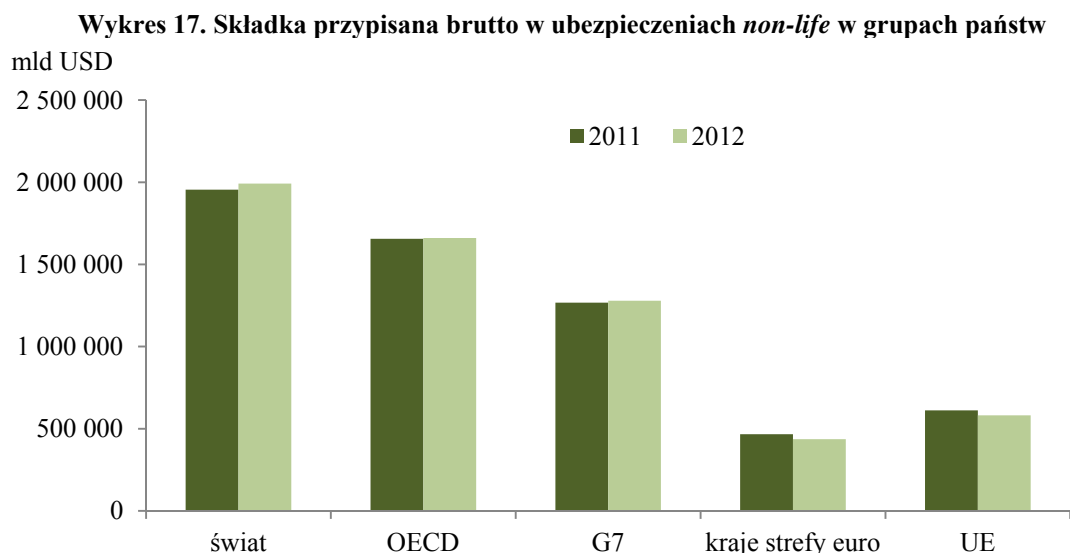
Według Swiss Re składka przypisana brutto na rynku ubezpieczeń krajów OECD¹⁶ spadła z 3 828 mld USD do 3 820 mld USD. W ujęciu wartościowym najwyższą składkę w 2012 r. wynoszącą 1 271 mld USD (tj. 33,3% całej składki przypisanej państw OECD) zebrano w Stanach Zjednoczonych.

Składka przypisana brutto w dziale I (*life*) była wyższa w porównaniu do składki w dziale II (*non-life*) we wszystkich grupach państw. Składka zebrana w dziale I ubezpieczeń w 2012 r. zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego we wszystkich grupach państw. W dziale II ubezpieczeń składka zwiększyła się w krajach OECD, G7¹⁷, a zmniejszyła się w krajach Unii Europejskiej, w tym w krajach strefy euro.

¹⁵ Ameryka Pn., Europa Zach. (bez Turcji), Japonia, Hongkong, Singapur, Korea Płd., Tajwan, Oceania, Izrael.

¹⁶ 34 państwa.

¹⁷ Forum polityczno-gospodarcze zrzeszające państwa: Wielką Brytanię, Francję, Niemcy, Włochy, Japonię, Stany Zjednoczone i Kanadę.

Źródło: dane Swiss Re.

III. RYNEK UBEZPIECZENIOWY W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W 2011 r.¹⁸

III.1. Ogólne informacje o zakładach ubezpieczeń w krajach Unii Europejskiej

Ważnym źródłem informacji o sytuacji na europejskim rynku ubezpieczeniowym są dane prezentowane przez stowarzyszenie Insurance Europe (poprzednia nazwa CEA)¹⁹. Organizacja ta liczy 34 członków, reprezentantów państw europejskich, w tym skupia wszystkie kraje Unii Europejskiej. Na podstawie informacji statystycznych przekazanych przez kraje członkowskie przygotowuje rokrocznie raporty zawierające zagregowane dane o składce i portfelu lokat wszystkich zakładów ubezpieczeniowych stosujących standardy jednolitego rynku ubezpieczeniowego. Zrzeszone w organizacjach należących do Insurance Europe zakłady stanowią około 95% rynku europejskiego mierzonego składką przypisaną brutto.

¹⁸ Z uwagi na dostępność danych prezentacja jest opóźniona o 1 rok.

¹⁹ Insurance Europe stanowi federację 34 organizacji reprezentujących firmy prowadzące działalność ubezpieczeniową oraz reasekurację czynną. Ze strony polskiej członkiem CEA jest Polska Izba Ubezpieczeń.

Tabl. 4. Liczba zakładów ubezpieczeń w krajach UE

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem	4 749	4 658	4 959	4 873	4 773	4 949	4 890	4 838	5 189	5 045
Austria	73	72	71	73	72	71	71	72	72	72
Belgia	201	189	181	171	162	157	152	148	147	149
Bułgaria	205	284	325	367	417
Cypr	36	34	33	33	32	30	34	34	34	34
Czechy	42	42	40	45	49	52	53	53	53	54
Dania	228	216	213	206	201	215	211	195	182	171
Estonia	13	13	13	12	16	19	20	19	19	18
Finlandia	68	68	68	67	66	63	63	63	63	64
Francja	495	486	475	486	477	464	461	452	441	438
Grecja	102	100	99	95	90	86	85	82	73	69
Hiszpania	401	393	379	362	354	357	296	294	287	279
Holandia	343	333	322	311	330	316	301	287	263	227
Irlandia	199	224	217	226	229	233	236	227	227	227
Litwa
Luksemburg	94	95	95	95	95	94	96	97	97	93
Łotwa	20	19	18	20	20	21	23	25	25	22
Malta	18	18	20	25	37	41	44	53	56	62
Niemcy	645	640	633	632	613	609	607	596	582	580
Polska	74	77	74	74	72	76	66	66	63	61
Portugalia	85	74	70	70	76	83	85	87	83	79
Rumunia	42	46	39	37	36	42	43	45	43	43
Słowacja	29	28	25	26	25	24	20	20	22	23
Słowenia	14	15	16	16	17	17	17	20	20	20
Szwecja	448	440	428	415	392	392	381	381	384	361
W. Brytania	806	772	1 167	1 118	1 050	1 017	972	934	1 314	1 213
Węgry	28	28	28	28	27	31	30	30	30	30
Włochy	245	236	235	230	235	234	239	233	242	239

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Distribution Channel*, June 2013 r., Bruksela 2013.

W porównaniu z liczbą firm ubezpieczeniowych funkcjonujących w 2010 r., liczba tych firm w 2011 r. zmniejszyła się o 144 ubezpieczycieli, osiągając 5 045. W Wielkiej Brytanii, gdzie skoncentrowana była jedna czwarta wszystkich firm ubezpieczeniowych działających na terytorium Unii Europejskiej, w analizowanym okresie nastąpił spadek o 101 zakładów ubezpieczeniowych. Spadek zaobserwowano też w innych krajach, np.: w Holandii nastąpiło zmniejszenie o 36 liczby zakładów ubezpieczeń. W nielicznych krajach nastąpił wzrost liczby zakładów, na przykład w Bułgarii liczba ich wzrosła o 50.

W ślad za zmniejszającą się liczbą zakładów ubezpieczeń, w 2011 r. w krajach Unii Europejskiej nastąpił spadek liczby ich pracowników do 854,8 tys. osób (o 0,6%) w stosunku do roku poprzedniego. Około 86,6% personelu firm ubezpieczeniowych państw zrzeszonych w Insurance Europe było zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin, jednak zaobserwowano zróżnicowanie wahające się od 76,7% zatrudnionych w pełnym wymiarze w Belgii do 100% udziału tej grupy pracowników w Portugalii i Turcji.

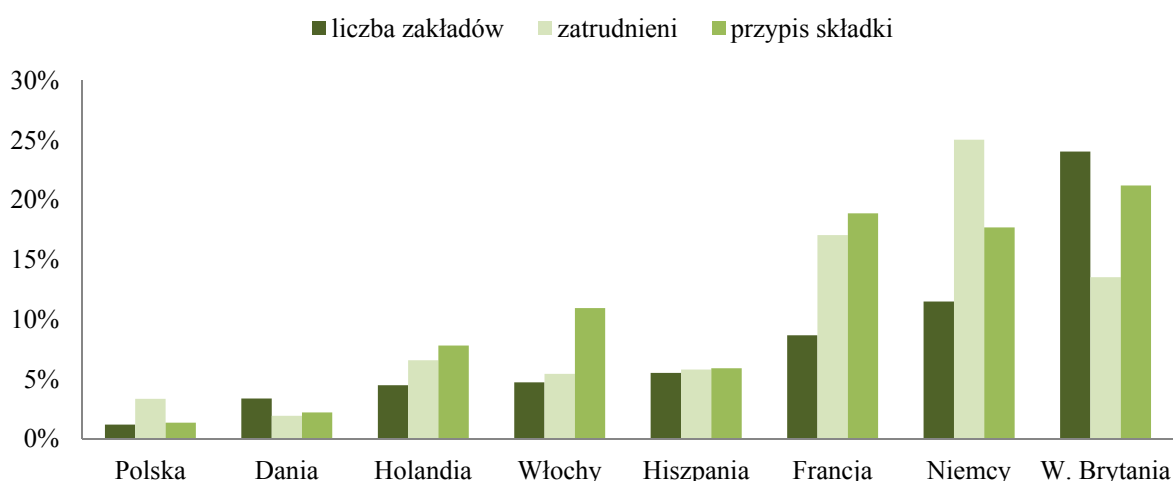
Tabl. 5. Liczba pracowników etatowych w zakładach ubezpieczeń w krajach UE

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ogółem	918 628	933 206	997 400	961 295	920 896	918 847	921 472	870 053	860 006	854 841
Austria	25 925	26 106	26 494	26 267	26 292	26 667	26 547	26 732	26 538	25 794
Belgia	25 912	24 722	24 506	24 004	23 752	24 048	24 300	23 964	23 695	23 911
Bułgaria
Cypr	1 660	1 665	1 691	1 700	1 749	1 767	1 854	1 874	1 965	1 968
Czechy	15 740	15 658	14 600	14 506	14 410	14 501	14 726	14 498	14 270	14 274
Dania	13 516	13 647	14 181	14 046	14 259	16 031	16 309	16 493	16 088	16 164
Estonia	1 552	1 458	1 444	1 364	1 458	1 458	1 536	1 737	1 739	1 739
Finlandia	11 301	11 542	11 180	10 448	10 583	10 669	10 810	10 563	10 472	10 646
Francja	139 200	138 500	138 000	143 700	143 750	143 950	145 200	147 700	147 500	147 500
Grecja	9 500	9 500	9 500	9 500	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	8 000
Hiszpania	46 759	48 119	45 935	47 526	48 049	47 990	49 277	47 762	47 230	47 265
Holandia	.	.	63 000	63 000	62 000	61 000	59 000	59 000	57 000	56 000
Irlandia	15 000	15 227	14 989	14 303	14 256	14 762	15 033	14 304	13 556	13 500
Litwa
Luksemburg	2 654	2 673	2 969	3 045	3 170	3 242	3 368	3 427	3 561	3 572
Łotwa	1 786	2 837	2 988	3 333	3 800
Malta	542	534	642	667	806	832	786	.	.	.
Niemcy	248 100	244 300	240 800	233 300	225 700	218 900	216 300	216 500	216 400	215 500
Polska	29 521	28 946	29 997	29 550	29 437	30 319	30 777	30 080	28 721	28 134
Portugalia	13 105	12 575	11 835	11 829	11 518	11 295	11 307	11 270	11 224	11 242
Rumunia	.	25 300	36 130	36 000	.	.	.	15 083	9 220	8 230
Słowacja	7 622	6 743	6 484	6 304	6 300	6 300	6 640	6 218	6 097	5 905
Słowenia	5 204	5 521	5 690	5 878	5 992	6 064	6 331	6 306	6 128	6 099
Szwecja	18 987	18 973	18 914	19 000	19 389	20 032	20 715	19 259	20 414	20 428
W. Brytania	217 475	211 300	208 100	176 100	179 300	177 500	178 700	117 000	117 000	117 000
Węgry	27 587	28 069	27 226	26 001	26 131	26 242	26 125	23 914	25 003	24 493
Włochy	39 980	39 291	40 105	39 924	39 795	46 278	46 831	47 369	47 185	47 477

Uwaga: kursywą zaznaczono dane szacunkowe.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Distribution Channel, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Wykres 18. Udziały w rynku ubezpieczeń w wybranych krajach UE w 2011 r.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Market Operators 2011*, Total Premiums 2011, June 2013 r., Bruksela 2013.

Tabl. 6. Struktura dystrybucji ubezpieczeń w wybranych krajach UE w 2011 r.

Kraje	Sprzedaż bezpośrednia		Agenci		Brokerzy		Bancassurance		Pozostałe kanały dystrybucji	
	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>	<i>life</i>	<i>non-life</i>
	w %									
Austria	23,2	36,2	4,0	14,1	16,7	35,9	51,7	5,7	4,4	8,1
Belgia	17,5	20,2	5,6	10,6	32,3	61,0	44,0	7,2	0,7	1,0
Bułgaria	16,7	18,9	60,9	36,6	22,4	44,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Francja	17,0	35,0	7,0	34,0	12,0	18,0	61,0	11,0	3,0	2,0
Irlandia	43,6	40,9	10,2	0,0	46,2	59,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Luksemburg	11,4	13,8	60,0	61,0	3,7	24,2	25,0	0,8	0,0	0,3
Malta	1,3	38,8	63,0	37,1	3,2	24,1	32,5	0,0	0,0	0,0
Niderlandy	29,0	58,0	71,0	42,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Polska	34,6	15,9	25,8	62,3	1,9	16,9	30,0	2,2	7,7	2,7
Portugalia	3,8	10,2	17,3	57,6	1,2	17,2	77,5	14,0	0,2	1,0
Słowenia	4,3	28,0	78,6	63,3	9,4	5,7	7,6	0,5	0,1	2,5
W. Brytania	7,9	24,2	13,9	5,0	78,2	56,2	0,0	8,2	0,0	6,4
Włochy	9,5	7,0	16,4	81,8	1,0	7,6	73,1	3,5	0,0	0,1

Uwaga: W. Brytania (*life*) i Irlandia (*non-life*) – dane z 2010 r.

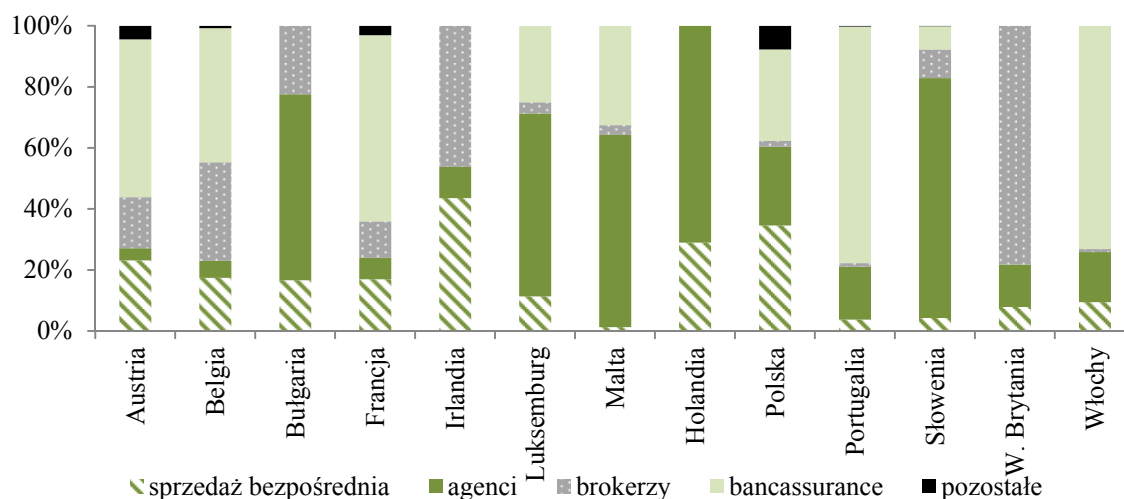
Źródło: Insurance Europe Statistics, *Distribution Channel*, June 2013 r., Bruksela 2013.

Między poszczególnymi krajami Unii Europejskiej występowało dość znaczne zróżnicowanie w strukturze dystrybucji ubezpieczeń. W ostatnich latach rozpowszechnionym kanałem dystrybucji na świecie ubezpieczeń *life* stała się sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami bankowymi, oferowanych we wspólnej sieci

sprzedaży (*bancassurance*). Taki system sprzedaży jest szczególnie rozpowszechniony w Portugalii, Francji i we Włoszech.

W Wielkiej Brytanii nie oferuje się produktów *bancassurance* w ubezpieczeniach *life*, a głównym kanałem dystrybucji w tym segmencie rynku pozostały firmy brokerskie. Podobny model sprzedaży polis na życie funkcjonuje w Irlandii, gdzie popularna stała się sprzedaż bezpośrednia.

Wykres 19. Kanały dystrybucji ubezpieczeń *life* w wybranych krajach UE w 2011 r.

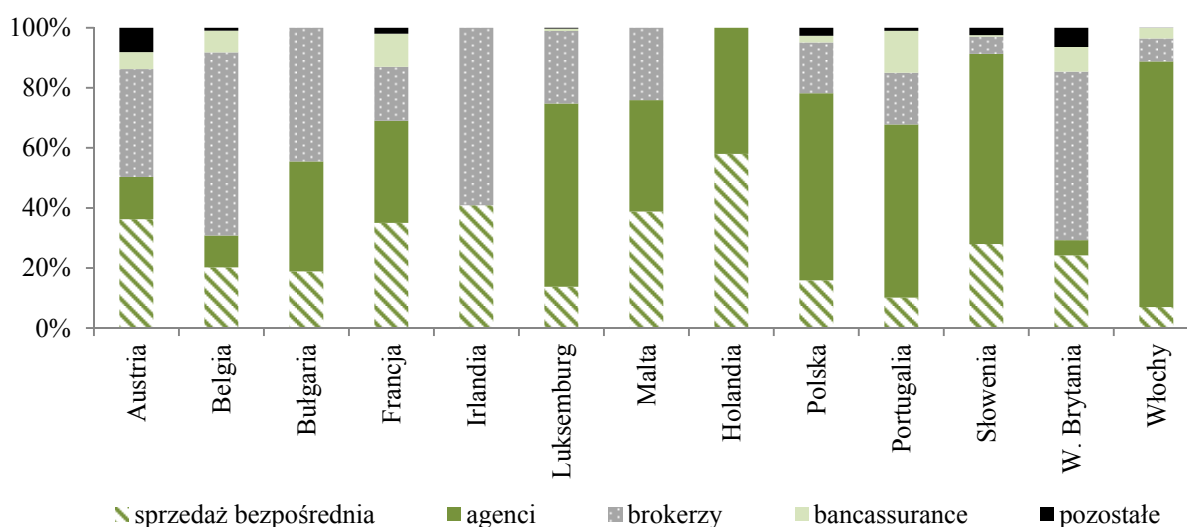

Uwaga: W. Brytania – dane *life* za 2010 r.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Market Operators 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

W sprzedaży bezpośredniej ubezpieczeń *non-life* największy udział miała Holandia (58,0%), Malta (38,8%) i Austria (36,2%), w sprzedaży przez brokerów Belgia (61,0%), a w sprzedaży tych produktów drogą *bancassurance* Portugalia (14,0%) i Francja (11,0%).

Wykres 20. Kanały dystrybucji ubezpieczeń *non-life* w wybranych krajach UE w 2011 r.

Uwaga: Irlandia – dane *life* za 2010 r.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Market Operators 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

III.2. Składka przypisana brutto

W 2011 r. składka przypisana brutto ogółem w zakładach ubezpieczeń posiadających siedziby w krajach Unii Europejskiej wyniosła 1 006 mld EUR. W niektórych krajach europejskich uzyskano w tym okresie dodatnią dynamikę składki przypisanej brutto w relacji do roku poprzedniego; liderami w tym zakresie były Dania (wzrost o 7,3%) i Hiszpania (o 5,8%). Ujemna dynamika składki wystąpiła w takich państwach, jak Łotwa (spadek o 28,4%), Portugalia (o 28,6%), Włochy (o 12,3%).

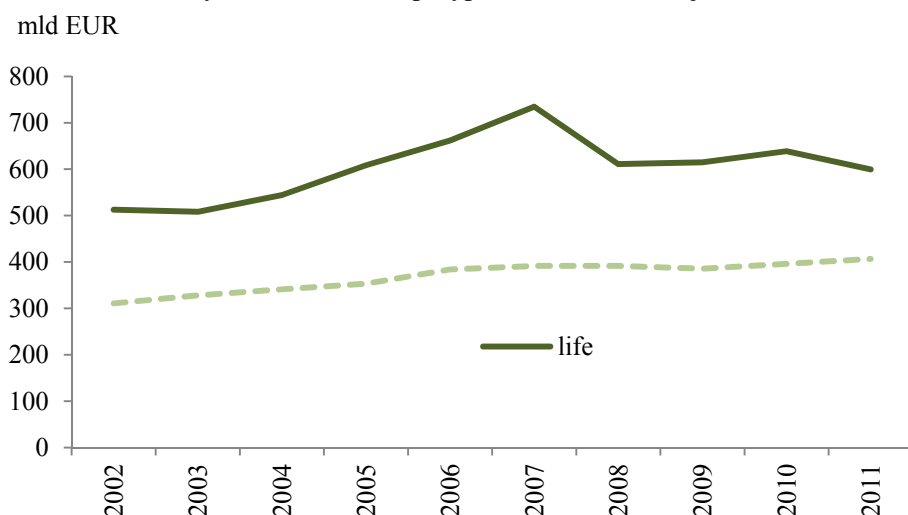
Tabl. 7. Składka przypisana brutto ogółem w krajach UE

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	w mld EUR									
Ogółem	823,2	836,1	885,4	961,3	1 045,6	1 125,9	1 002,3	1 000,4	1 034,5	1 006,3
Austria	12,6	13,1	14,0	15,3	15,6	15,9	16,2	16,4	16,7	16,5
Belgia	22,3	25,8	28,4	33,8	29,5	31,2	29,3	28,4	29,6	29,2
Bułgaria	0,3	0,3	0,4	0,5	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8
Cypr	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Czechy	2,5	2,8	3,3	3,7	4,1	4,4	5,2	5,1	5,8	6,0
Dania	13,4	14,5	15,5	16,4	18,1	19,4	20,5	20,4	20,9	22,4
Estonia	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Finlandia	12,2	12,6	13,2	14,3	14,9	15,0	15,8	16,2	18,6	18,1
Francja	132,0	142,0	158,2	175,9	197,1	195,7	183,2	199,6	207,3	190,0
Grecja	2,9	3,2	3,6	3,9	4,4	5,0	5,1	5,4	5,2	4,9
Hiszpania	48,1	40,6	45,4	48,8	52,8	54,3	59,3	61,2	56,3	59,6
Holandia	44,1	46,4	48,7	48,5	73,6	75,0	78,5	77,7	77,9	78,8
Irlandia	11,2	11,9	12,0	13,6	16,2	18,2	13,4	12,5	12,7	11,4
Litwa
Luksemburg	0,8	0,8	0,8	1,0	1,0	1,1	1,7	1,6	1,9	1,7
Łotwa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5	0,3	0,3	0,2
Malta	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3
Niemcy	141,0	147,7	152,2	158,0	161,9	162,9	164,5	171,4	178,8	178,1
Polska	6,0	5,6	6,1	7,7	9,6	11,6	16,8	11,9	13,6	13,7
Portugalia	8,4	9,4	10,5	13,4	13,1	13,8	15,3	14,5	16,3	11,7
Rumunia	0,4	0,5	0,6	0,9	1,3	2,0	2,4	1,8	2,0	1,8
Słowacja	0,8	1,0	1,2	1,3	1,4	1,7	2,0	2,0	2,0	2,0
Słowenia	1,2	1,3	1,5	1,5	1,7	1,9	2,0	2,1	2,1	2,0
Szwecja	17,0	19,3	19,1	22,4	23,1	24,9	25,0	23,5	28,4	29,4
W. Brytania	255,2	236,7	246,1	266,5	294,3	366,5	247,6	205,3	206,9	213,5
Węgry	2,0	2,2	2,4	2,8	3,1	3,7	3,5	3,0	3,1	2,9
Włochy	87,7	97,0	101,0	109,8	106,5	99,1	92,0	117,8	125,7	110,2

Uwaga: dane ogółem mogą różnić się od sumy danych dotyczących krajów ze względu na zaokrąglenia.

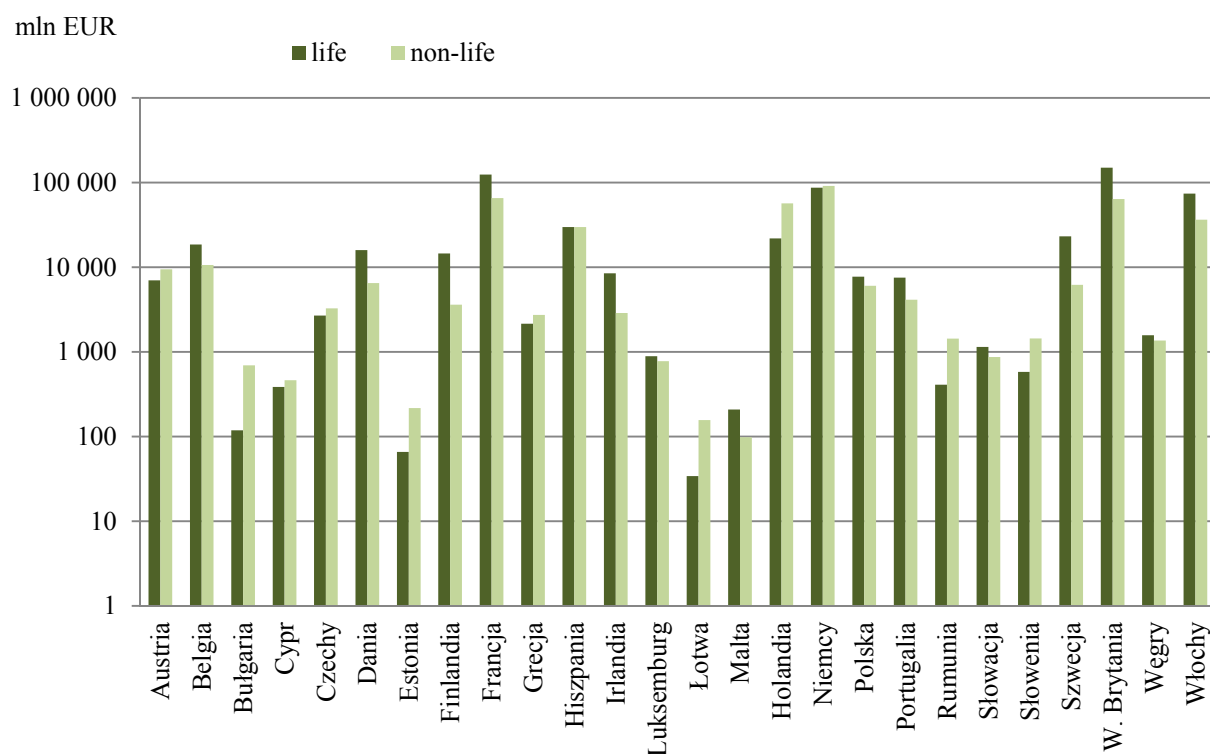
Źródło: Insurance Europe Statistics, *Total Premiums 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Wykres 21. Składka przypisana brutto w krajach UE

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Life insurance – 2011, Non-life insurance – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Wykres 22. Składka przypisana brutto w krajach UE w 2011 r.

Uwaga: brak danych dla Litwy.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Life insurance – 2011, Non-life insurance – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Na rynku ubezpieczeń krajów Unii Europejskiej przypis składki z ubezpieczeń *life* w 2011 r. zmniejszył się w stosunku do 2010 r. Składka przypisana brutto w tych ubezpieczeniach wyniosła 600 mld EUR wobec 639 mld EUR przed rokiem (spadek o 6,1%). Dodatnią dynamikę składki odnotowano w Danii (6,7%), Hiszpanii (9,0%), Szwecji (4,5%)

i Rumunii (3,7%). Spadek zbioru składki nastąpił natomiast na rynkach ogarniętych kryzysem finansowym, np. w Portugalii (38,1%), Włoszech (18%) i Słowenii (11,4%). W 2011 r. większość krajów Europy Środkowej (Czechy, Słowacja, Rumunia, Bułgaria), podobnie jak w poprzednim roku, wykazały wzrost składki.

Tabl. 8. Składka przypisana brutto ubezpieczeń *life* w krajach UE

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	w mld EUR									
Ogółem	512,4	508,1	544,2	608,3	661,8	734,5	610,9	614,7	638,7	599,6
Austria	5,6	5,7	6,2	7,1	7,2	7,2	7,4	7,4	7,6	7,0
Belgia	14,4	17,5	19,9	25,2	20,4	21,7	19,4	18,4	19,3	18,6
Bułgaria	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Cypr	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Czechy	0,7	0,8	1,2	1,3	1,5	1,7	2,0	2,0	2,6	2,7
Dania	8,9	9,7	10,1	11,0	12,5	13,6	14,5	14,4	14,9	15,9
Estonia	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Finlandia	9,7	10,0	10,4	11,3	11,8	11,9	12,5	12,9	15,2	14,5
Francja	85,5	92,0	105,3	120,7	140,2	137,1	122,4	137,9	143,8	124,5
Grecja	1,3	1,4	1,7	1,9	2,3	2,5	2,5	2,5	2,3	2,2
Hiszpania	26,5	17,8	19,5	21,0	23,3	23,2	27,5	29,1	27,3	29,7
Holandia	24,1	24,8	25,1	24,8	25,7	26,5	26,4	24,4	21,6	21,9
Irlandia	7,3	7,6	7,9	9,7	12,3	14,6	10,1	9,3	9,7	8,5
Litwa
Luksemburg	0,4	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	1,2	1,1	1,3	0,9
Łotwa
Malta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Niemcy	65,3	68,6	70,3	75,2	78,5	79,0	79,6	85,2	90,4	86,8
Polska	2,6	2,5	2,8	3,8	5,4	6,7	11,1	7,0	7,9	7,7
Portugalia	4,6	5,4	6,2	9,1	8,8	9,4	11,0	10,4	12,2	7,5
Rumunia	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,2	0,4	0,4
Słowacja	0,4	0,4	0,5	0,6	0,7	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1
Słowenia	0,3	0,3	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6
Szwecja	11,7	12,5	12,3	15,1	15,5	17,5	17,7	18,2	22,2	23,2
W. Brytania	186,6	166,4	176,6	194,0	222,9	295,2	186,3	149,2	145,7	149,6
Węgry	0,8	0,9	1,0	1,2	1,6	2,0	1,8	1,5	1,6	1,6
Włochy	55,3	62,8	65,6	73,5	69,4	61,4	54,6	81,1	90,1	73,9

Uwaga: dane ogółem mogą różnić się od sumy danych dotyczących krajów ze względu na zaokrąglenia.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Life Premiums 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

W krajach Unii Europejskiej, po okresie spadku poziomu zebranej składki w latach 2008–2009, składka w dziale *non-life* wykazała w 2011 r., zbliżony jak w 2010 r., wzrost o 2,7%, osiągając poziom 407 mld EUR w 2011 r. Wzrost składki przypisanej w segmencie

non-life w stosunku do jej wartości w poprzednim roku w największym stopniu dotyczył Danii (8,6%), Finlandii (5,9%), Polski (5,8%). Podobnie jak w dziale *life*, wskutek obniżenia poziomu aktywności gospodarczej zanotowano, w niektórych krajach ujemną dynamikę przypisu składki. Najwyższy spadek składki z ubezpieczeń *non-life* wystąpił na Łotwie (o 32,5%), w Rumunii (o 9,0%), Grecji (o 6,8%) i na Węgrzech (o 6,3%).

Tabl. 9. Składka przypisana brutto *non-life* w krajach UE

Kraj	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	w mld EUR									
Ogółem	310,8	327,9	341,2	353,0	383,8	391,4	391,3	385,6	395,8	406,7
Austria	7,0	7,4	7,8	8,2	8,4	8,7	8,9	9,0	9,2	9,5
Belgia	7,9	8,3	8,5	8,7	9,1	9,5	9,9	10,1	10,3	10,6
Bułgaria	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7
Cypr	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
Czechy	1,8	2,0	2,1	2,4	2,6	2,8	3,2	3,1	3,2	3,3
Dania	4,5	4,9	5,4	5,4	5,6	5,8	6,0	6,0	6,0	6,5
Estonia	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Finlandia	2,6	2,7	2,8	3,0	3,1	3,1	3,3	3,3	3,4	3,6
Francja	46,5	50,0	52,9	55,2	56,9	58,7	60,8	61,7	63,4	65,5
Grecja	1,6	1,8	1,9	2,0	2,1	2,5	2,6	2,9	2,9	2,7
Hiszpania	21,5	22,8	25,9	27,8	29,5	31,1	31,8	32,1	29,0	29,8
Holandia	20,1	21,6	23,6	23,7	47,9	48,5	52,1	53,3	56,3	56,8
Irlandia	4,0	4,2	4,1	3,8	3,8	3,6	3,3	3,1	3,0	2,9
Litwa
Luksemburg	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,6	0,8
Łotwa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2
Malta	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Niemcy	75,7	79,2	81,8	82,7	83,5	84,0	84,9	86,2	88,5	91,3
Polska	3,4	3,1	3,3	3,9	4,2	4,8	5,7	4,9	5,7	6,0
Portugalia	3,9	4,0	4,2	4,3	4,4	4,4	4,3	4,1	4,2	4,1
Rumunia	0,3	0,4	0,5	0,7	1,0	1,6	1,9	1,6	1,6	1,4
Słowacja	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	0,9
Słowenia	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
Szwecja	5,2	6,8	6,8	7,3	7,6	7,4	7,3	5,3	6,2	6,2
W. Brytania	68,6	70,3	69,5	72,5	71,4	71,2	61,3	56,1	61,2	63,9
Węgry	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5	1,7	1,7	1,5	1,5	1,4
Włochy	32,4	34,2	35,4	36,3	37,1	37,7	37,5	36,7	35,6	36,4

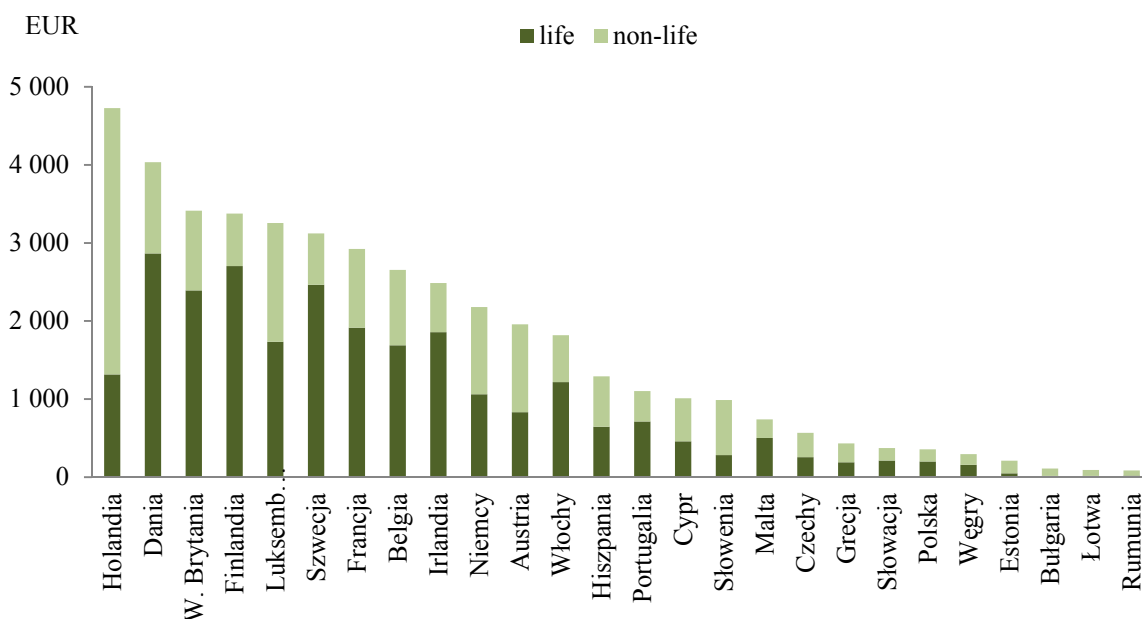
Uwaga: dane ogółem mogą różnić się od sumy danych dotyczących krajów ze względu na zaokrąglenia.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Non-Life Premiums 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Jednym ze wskaźników poziomu rozwoju rynku ubezpieczeniowego jest relacja składki przypisanej brutto przypadająca na jednego mieszkańca (*per capita*). W 2011 r. wśród

krajów Unii Europejskiej wskaźnik ten był najwyższy w Holandii i wyniósł 4 728 EUR (o 0,6% więcej niż rok wcześniej), z tego na ubezpieczenia *life* przypadało 1 315 EUR (wzrost o 1,0%), na ubezpieczenia *non-life* – 3 413 EUR (wzrost o 0,5%). Polska znajduje się w gronie państw Unii Europejskiej, gdzie wskaźnik ten kształtuje się na stosunkowo niskim poziomie (357 EUR).

Wykres 23. Składka *per capita* w krajach UE w 2011 r.

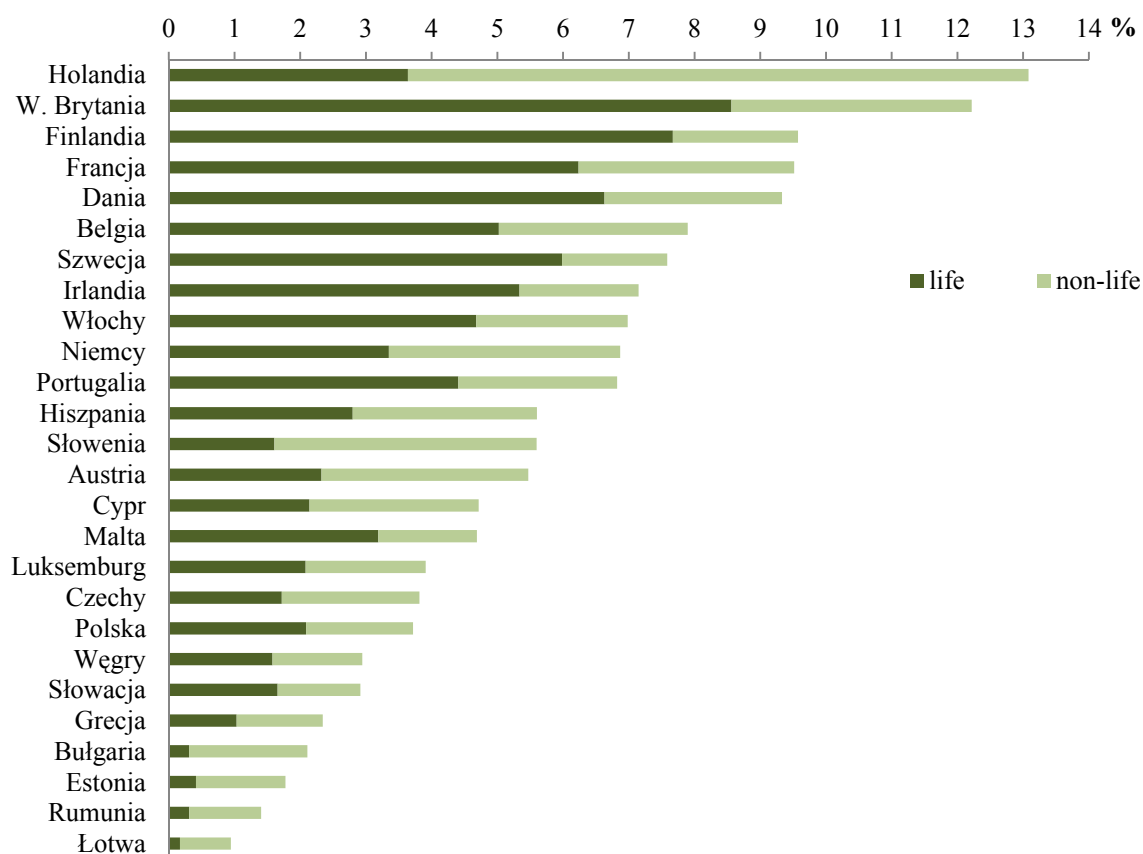

Uwaga: brak danych dla Litwy.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Life insurance – 2011, Non-life insurance – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Miernikiem poziomu rozwoju rynku ubezpieczeniowego jest także relacja składki przypisanej brutto do produktu krajowego brutto (tzw. wskaźnik penetracji). Najwyższy wskaźnik ogółem odnotowano w Holandii w wysokości 13,1%, tam też osiągnięto najwyższy wskaźnik w dziale *non-life*. W 2011 r. Najbardziej zwiększyła się relacja składki do PKB w Danii (o 0,5 p. proc.), w Hiszpanii (o 0,2 p. proc.) oraz w Wielkiej Brytanii (o 0,1 p. proc.). Spadek wskaźnika penetracji zanotowano w takich krajach, jak Portugalia (o 2,6 p. proc.), Włochy (o 1,1 p. proc.) i Irlandia (o 1,0 p. proc.). Ogółem w krajach należących do UE spadek wskaźnika penetracji wystąpił w 22 krajach, a w 5 krajach UE wzrost wskaźnika penetracji. W dziale *life* zdecydowanym liderem była Wielka Brytania. Najniższy wskaźnik penetracji w obu działach odnotowano na Łotwie, gdzie wyniósł on łącznie 0,9%.

Wykres 24. Relacja składki przypisanej brutto do PKB w krajach UE w 2011 r.

Uwaga: brak danych dla Litwy.

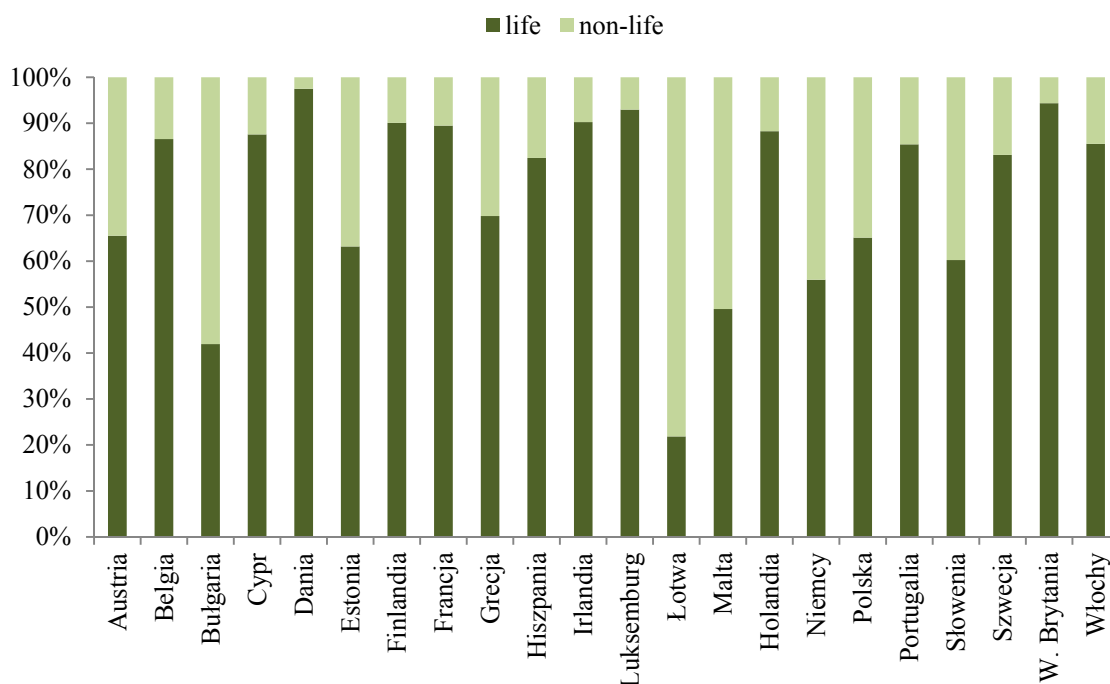
Źródło: Insurance Europe Statistics, *Life insurance – 2011, Non-life insurance – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

III.3. Portfel inwestycyjny zakładów ubezpieczeń

Ze względu na sposób tworzenia rezerw, zakłady ubezpieczeń mają obowiązek lokowania posiadanych zasobów finansowych w rentowne, bezpieczne i płynne aktywa. W 2011 r. lokaty ogółem zakładów ubezpieczeniowych krajów UE wyniosły 7 137 mld EUR. Relacja zagregowanej wartości lokat ubezpieczeniowych w krajach Unii Europejskiej do łącznej wartości produktu krajowego brutto w tych krajach kształtowała się od 1,7%²⁰ na Łotwie, do 117,5% w Danii i 237,8% w Luksemburgu. W Polsce relacja ta kształtowała się na poziomie 8,5%.

²⁰ Insurance Europe Statistics, *Investments – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Wykres 25. Struktura lokat ubezpieczycieli w wybranych krajach UE w 2011 r.

Uwaga: brak danych – Czechy, Litwa, Rumunia, Słowacja, Węgry.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Investments – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

Na ogólną wartość lokat ubezpieczycieli w krajach UE, 82,2% stanowiły lokaty zakładów ubezpieczeń *life*. Wyraźna przewaga wartości lokat ubezpieczeniowych *life* jest ogólną prawidłowością, która wynika z kapitałowego i długookresowego charakteru tych ubezpieczeń. Ubezpieczyciele w tym dziale tworzą znacznie większe rezerwy środków finansowych niż ubezpieczyciele prowadzący działalność w zakresie ubezpieczeń *non-life*. Na zróżnicowanie lokat wpływa również charakterystyka krajowego rynku ubezpieczeń, dotycząca udziału ubezpieczeń *life* i *non-life* w ubezpieczeniach ogółem. Charakterystyczną cechą rynków rozwijających się i wschodzących jest niski udział ubezpieczeń *life*. Sytuacja taka wystąpiła na Łotwie, gdzie jedynie 17,9% składki ogółem pochodziło z ubezpieczeń *life*. Miało to wpływ na udział lokat z tego działu w lokatach ogółem w wysokości 21,8%. Odmienna sytuacja występuje w krajach rozwiniętych. Przykładem jest Wielka Brytania, gdzie 70,1% udziału składki ubezpieczeń *life* w składce ogółem przełożyło się na 94,3% udział lokat *life* w lokatach ogółem.

Tabl. 10. Lokaty zakładów ubezpieczeń w UE

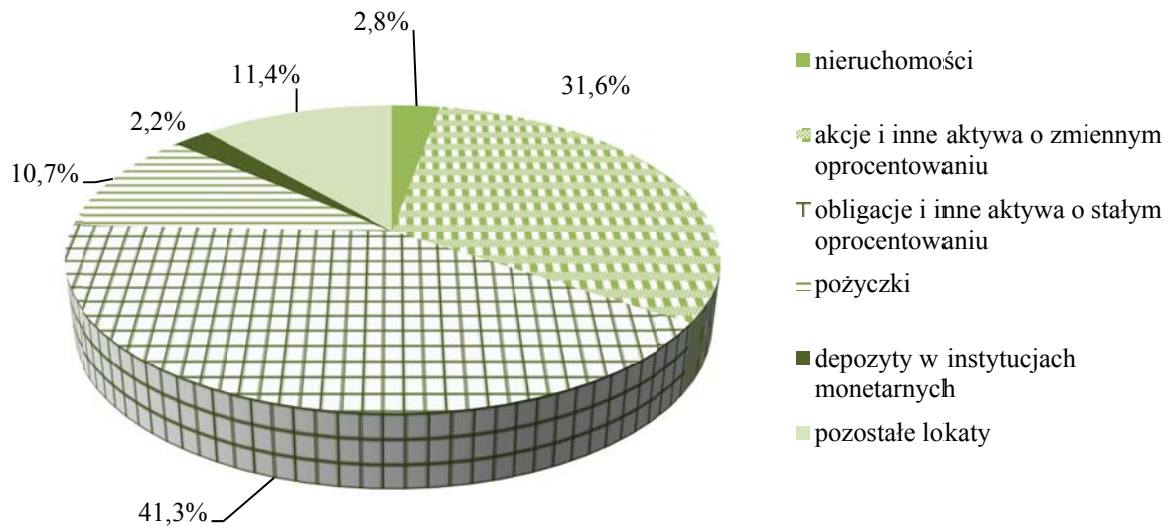
Kraj	<i>Life</i>				<i>Non-life</i>			
	2005	2009	2010	2011	2005	2009	2010	2011
	w mln EUR							
Ogółem	5 025 952	5 213 870	5 785 005	5 866 004	1 059 364	1 138 152	1 211 189	1 212 873
Austria	47 442	53 415	53 586	53 956	18 326	24 510	28 314	28 399
Belgia	148 318	188 342	199 661	203 163	30 271	30 228	30 868	31 518
Bułgaria	432	468	456	258	563	614	631
Cypr	1 829	1 797	1 629	.	224	283	231
Czechy	8 454	.	.	.	3 574	.	.
Dania	167 484	209 048	237 005	275 392	16 064	18 559	19 542	7 116
Estonia	227	692	833	781	183	349	413	455
Finlandia ...	91 710	102 442	111 969	106 292	9 636	11 308	11 712	11 692
Francja	1 120 441	1 406 344	1 503 441	1 523 500	157 238	179 552	182 185	178 800
Grecja	6 580	8 923	8 044	7 283	2 687	3 616	3 232	3 149
Hiszpania ...	116 507	.	151 322	157 689	29 196	.	30 032	33 592
Holandia	287 660	293 177	315 760	335 879	37 269	41 817	42 916	44 629
Irlandia	68 823	70 015	73 430	71 838	10 066	8 742	8 142	7 761
Litwa
Luksemburg	42 307	70 244	89 979	94 241	2 666	6 377	6 529	7 120
Łotwa	43	99	95	77	135	309	278	276
Malta	801	1 453	1 688	1 766	436	1 328	1 598	1 795
Niemcy	648 722	732 755	765 025	785 435	489 833	567 774	589 090	618 103
Polska	12 849	19 365	22 447	20 578	7 607	9 950	10 393	11 021
Portugalia ..	33 664	48 954	50 255	43 995	6 565	8 441	8 253	7 513
Rumunia	333	441	764	.	107	888	680	.
Słowacja	1 577	.	.	.	593	.	.	.
Słowenia	2 497	3 162	4 122	2 939	1 274	1 876	2 340	1 939
Szwecja	243 152	216 419	262 212	270 954	45 435	45 602	51 784	55 006
W. Brytania	1 601 139	1 367 040	1 488 526	1 470 814	117 732	93 912	107 549	88 089
Węgry
Włochy	383 676	410 827	442 574	437 347	75 788	78 652	74 441	74 037

Uwaga: dane ogółem różnią się od zbioru lokat w poszczególnych krajach ze względu na zaokrąglenia.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Investments – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

W poszczególnych krajach udziały lokat *life* w stosunku w lokat ogółem były zróżnicowane. Na przykład w Danii w 2011 r. aż 97,5% lokat przypadało na zakłady funkcjonujące w dziale *life*; podobna sytuacja była w Luksemburgu (93,0%). W Niemczech przewaga lokat ubezpieczycieli *life* nie była już tak wyraźna (56,0% lokat ogółem). W Polsce w 2011 r. udział lokat w ubezpieczeniach na życie wynosił 65,1% lokat ogółem.

Wykres 26. Struktura lokat ubezpieczycieli krajów UE według rodzajów w 2011 r.

Źródło: Insurance Europe Statistics, *Investments – 2011, June 2013 r.*, Bruksela 2013.

W portfelu inwestycyjnym towarzystw ubezpieczeniowych w Unii Europejskiej w 2011 r. największy udział miały obligacje i inne instrumenty finansowe o stałej stopie procentowej. Niewiele mniejsza była wartość akcji i innych papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu. Udział obligacji wyniósł 41,3%; najwyższy był w Czechach (81,3%), Belgii (75,1%), najniższy w Niemczech (11,9%). Udział akcji i innych papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu wyniósł w krajach Unii Europejskiej 31,6%, przy czym najwyższe udziały zanotowano w Wielkiej Brytanii (68,2%). W Polsce udział akcji był niski i wyniósł 6,6%. Wysoki udział w portfelu lokat miały również pożyczki (10,7% średnio w krajach UE), których najwięcej wykazano w Niemczech (45,5%). Lokaty w nieruchomości stanowiły 2,8% lokat ogółem i były najwyższe w Finlandii (10,4%).

IV. POLSKI RYNEK UBEZPIECZENIOWY

IV.1. Ogólne informacje o zakładach ubezpieczeń w Polsce

W dniu 31 grudnia 2012 r. zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce miało 59 zakładów ubezpieczeniowych (przed rokiem 61); działalność w ubezpieczeniach na życie (dział I) prowadziło 28 towarzystw, a pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe (dział II) obsługiwało 31 firm, w tym jeden zakład reasekuracji.

Większość firm ubezpieczeniowych miała formę organizacyjną spółki akcyjnej (dwadzieścia sześć w dziale I oraz dwadzieścia pięć w dziale II); spośród ośmiu towarzystw ubezpieczeń wzajemnych (TUW), dwa prowadziły ubezpieczenia na życie. W towarzystwach

zorganizowanych w formie spółek akcyjnych dominował kapitał zagraniczny; TUV-y miały przewagę kapitału polskich udziałowców.

Pełny zakres ubezpieczeń w dziale I utrzymywało dwanaście zakładów, osiem prowadziło ubezpieczenia w czterech grupach (grupa 1 i 5 w połączeniu z dwiema innymi grupami ubezpieczeń na życie). Sześć towarzystw oferowało ubezpieczenia w trzech grupach, w tym: cztery firmy – ubezpieczenia na życie i na życie z funduszem inwestycyjnym w powiązaniu z ubezpieczeniem wypadku i choroby.

W dziale II cztery największe towarzystwa miały uprawnienia do prowadzenia ubezpieczeń bezpośrednich we wszystkich grupach. Większość zakładów przyjmowało do ochrony ryzyka sklasyfikowane w kilkunastu grupach. Ubezpieczenie NNW (grupa 1) – często sprzedawane w pakietach wraz z innymi produktami – oferowało dwadzieścia sześć zakładów, autocasco (grupa 3) – dwadzieścia dwa zakłady, ubezpieczenia komunikacyjnej odpowiedzialności cywilnej OC (grupa 10) – dwadzieścia trzy zakłady. Działały także zakłady wyspecjalizowane w zakresie ryzyk finansowych i prawnych.

Tabl. 11. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w polskim sektorze ubezpieczeń w 2012 r.
Stan w dniu 31 XII

	Ogółem	Dział I	Dział II	Ogółem	Dział I	Dział II
	w tys. zł			w odsetkach		
Ogółem	4 442 103	2 078 961	2 363 142	100,0%	100,0%	100,0%
Austria	1 387 306	502 678	884 628	31,2%	24,2%	37,4%
Belgia	1 618	–	1 618	0,0%	–	0,1%
Cypr	1 525	–	1 525	0,0%	–	0,1%
Francja	572 064	486 740	85 324	12,9%	23,4%	3,6%
Holandia	751 132	449 468	301 664	16,9%	21,6%	12,8%
Japonia	58 239	–	58 239	1,3%	–	2,5%
Kanada	122 180	–	122 180	2,8%	–	5,2%
Luksemburg	30 817	15 547	15 270	0,7%	0,7%	0,6%
Niemcy	1 099 903	274 134	825 770	24,8%	13,2%	34,9%
Stany Zjednoczone	71 490	71 490	–	1,6%	3,4%	–
Szwecja	192 529	192 529	–	4,3%	9,3%	–
W. Brytania	153 299	86 375	66 924	3,5%	4,2%	2,8%

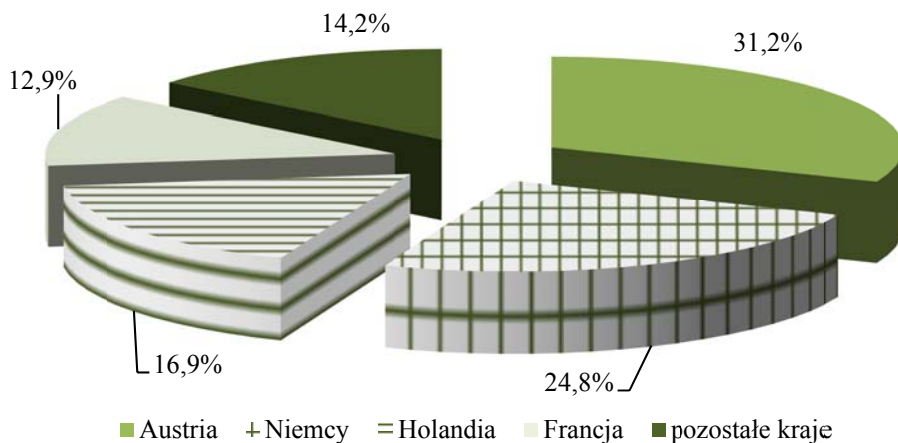
Źródło: dane KNF.

W wyniku rozwijającego się procesu globalizacji obserwuje się stały wzrost znaczenia kapitału zagranicznego na polskim rynku ubezpieczeniowym²¹. Obecnie zakłady ubezpieczeń z przewagą kapitału zagranicznego dominują liczebnie, zarówno w ubezpieczeniach na życie,

²¹ Przynależność do odpowiedniej kategorii ustalona na podstawie przeważającego (ponad 50%) udziału w kapitale zakładowym.

jak i w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i ubezpieczeniach majątkowych. Z jednej strony sprzyja to integracji polskiego rynku ubezpieczeń z rynkiem światowym, z drugiej – zwiększa podatność na zagrożenia w okresie globalnych kryzysów gospodarczych. Podobnie, jak w poprzednich latach, w 2012 r. najwyższy był udział kapitału austriackiego, niemieckiego, a następnie holenderskiego.

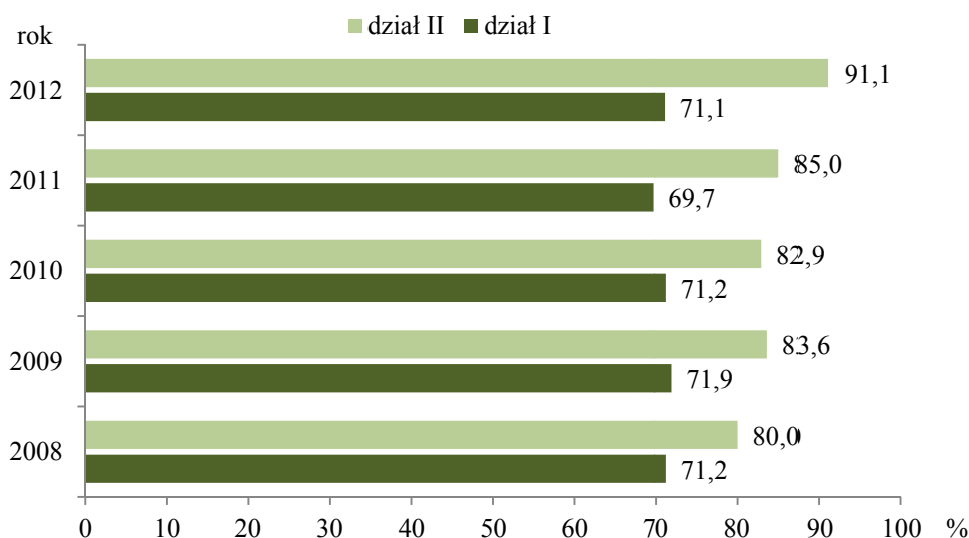
Wykres 27. Kapitał zagraniczny zakładów ubezpieczeń według krajów pochodzenia w 2012 r.

Źródło: dane KNF.

W końcu grudnia 2012 r. w grupie 28 towarzystw prowadzących działalność w ubezpieczeniach na życie, 23 miały przeważający, bądź stuprocentowy udział kapitału zagranicznego. W pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych 22 spośród 31 zakładów ubezpieczeń wykazało większościowy udział zagranicznych właścicieli.

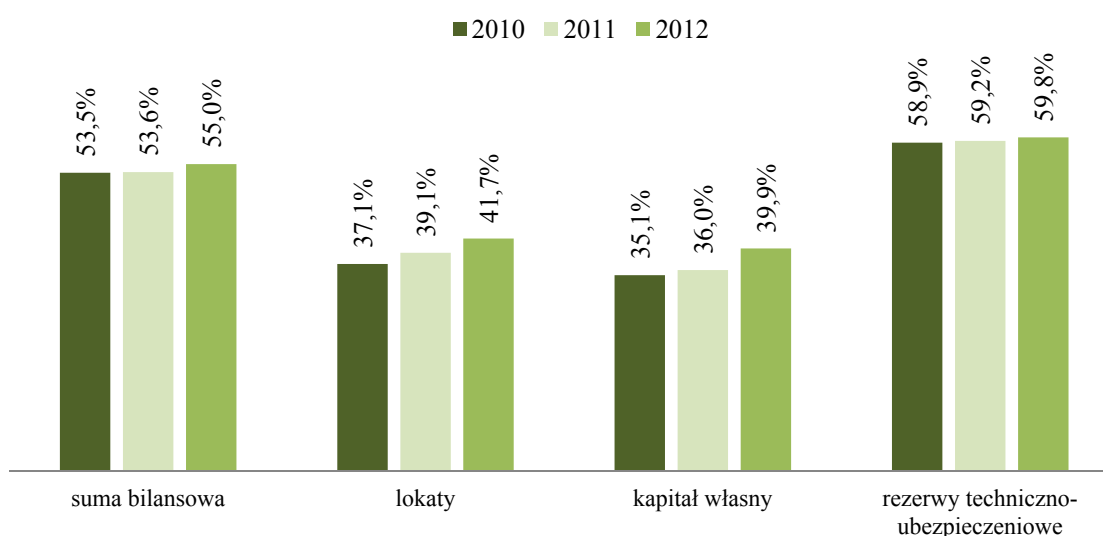
Wykres 28. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym ubezpieczycieli

Źródło: dane KNF.

W 2012 r. udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym działu I wynosił 71,1%, a w dziale II – 91,1%. Według danych dla 2012 r. wartość kapitału podstawowego ubezpieczycieli na życie wyniosła 2 926,0 mln zł, w tym inwestorzy zagraniczni partycypowali w kwocie 2 079,0 mln zł, a w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych odpowiednio 2 594,8 mln zł i 2 363,1 mln zł.

Wykres 29. Udział kapitału zagranicznego w sumie bilansowej, lokatach, kapitale własnym i rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

Źródło: dane KNF.

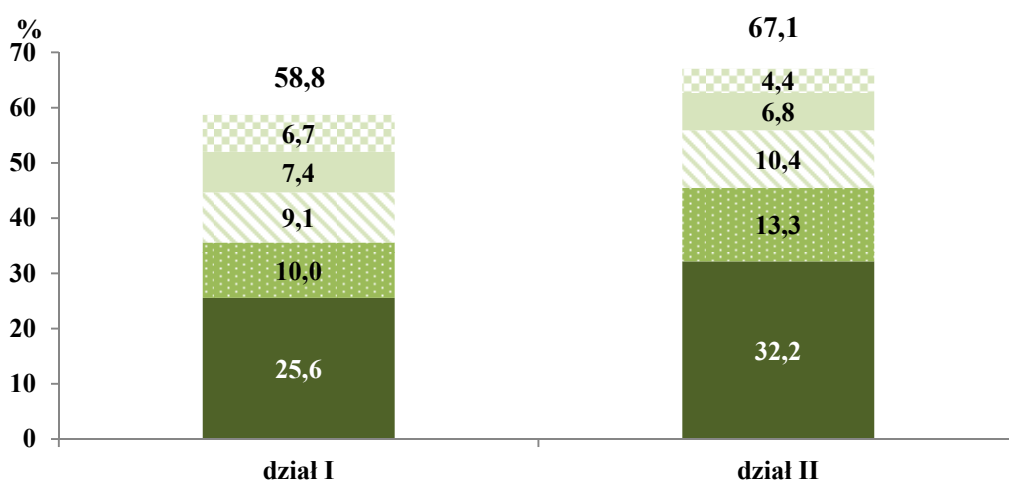
Tabl. 12. Dynamika i struktura koncentracji składki

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Składka przypisana brutto w mln zł	59 291,9	51 343,7	54 159,4	57 122,8	62 627,1
Przypis składki w dziale I w mln zł	38 986,0	30 283,5	31 420,4	31 831,9	36 376,9
Przypis składki w dziale II w mln zł	20 306,0	21 060,3	22 739,0	25 290,9	26 250,2
Udział działu I w przypisie składki w % ..	65,8	59,0	58,0	55,7	58,1
Udział działu II w przypisie składki w % ..	34,2	41,0	42,0	44,3	41,9
Udział przypisu składki w PKB w %	4,7	3,8	3,8	3,8	3,9
Udział w PKB składki w dziale I w % ..	3,1	2,2	2,2	2,1	2,3
Udział w PKB składki w dziale II w % ..	1,6	1,6	1,6	1,7	1,6

Źródło: dane KNF.

Stopień koncentracji rynku był wysoki w obu działach ubezpieczeń²². W 2012 r. na pięć zakładów działu ubezpieczeń na życie przypadało 58,8% składki przypisanej brutto w tym dziale, tj. tyle samo co w poprzednim roku, natomiast w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych udział ten wzrósł do 67,1%. Pięć kolejnych największych zakładów ubezpieczeń (niezależnie od działu) zebrało 45,1% składki ubezpieczeń ogółem. Udział ten pozostał taki sam w stosunku do 2011 r.

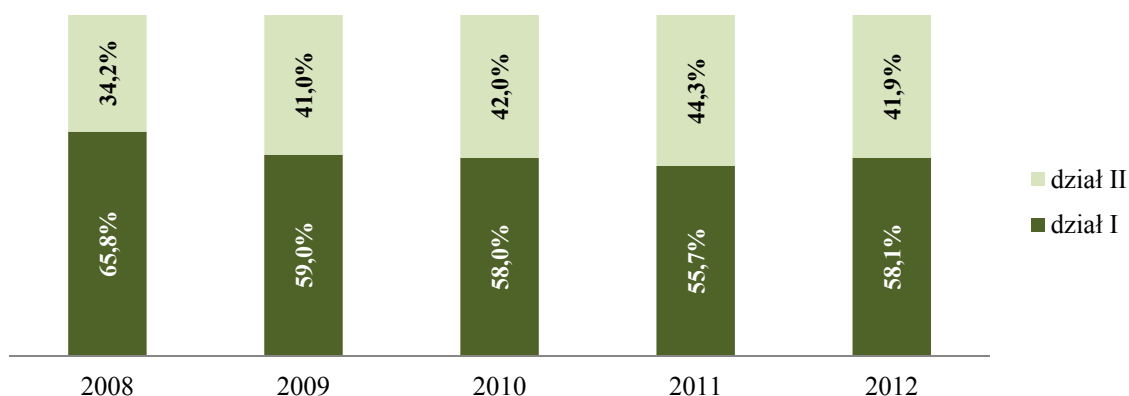
Wykres 30. Koncentracja składki przypisanej brutto w pięciu największych zakładach ubezpieczeń w 2012 r.

Źródło: dane KNF.

W 2012 r. zahamowany został malejący udział składki pochodzącej z ubezpieczeń na życie do składki ogółem, co spowodowało, że w strukturze zbioru składki ubezpieczenia na życie powiększyły swoją przewagę do 58,1%.

Wykres 31. Struktura zbioru składki według działów ubezpieczeń

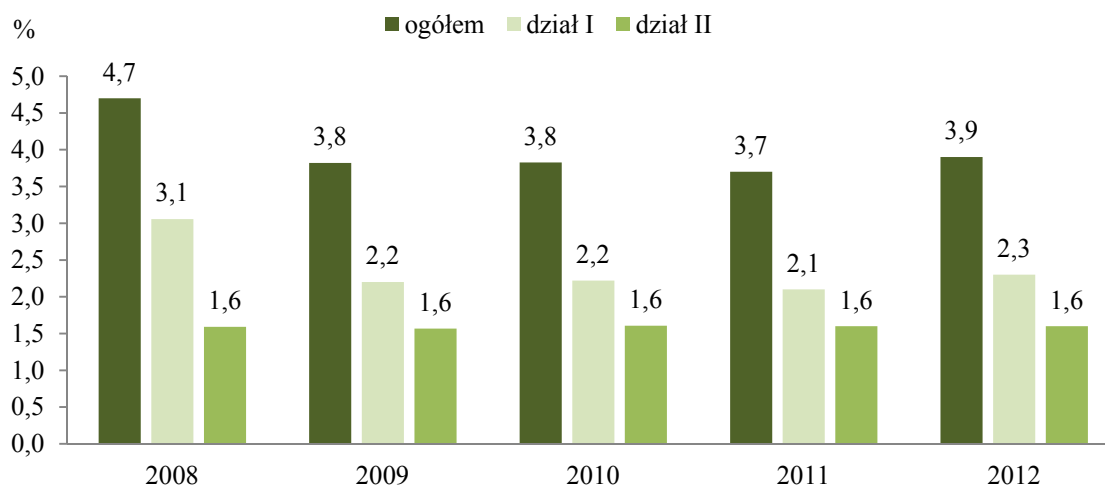

Źródło: dane KNF.

²² Stopień koncentracji rynku określa się zazwyczaj współczynnikiem CRx, czyli udziałem w rynku kolejno x największych firm, a także wskaźnikiem HHI (*Herfindahl-Hirschman Index*).

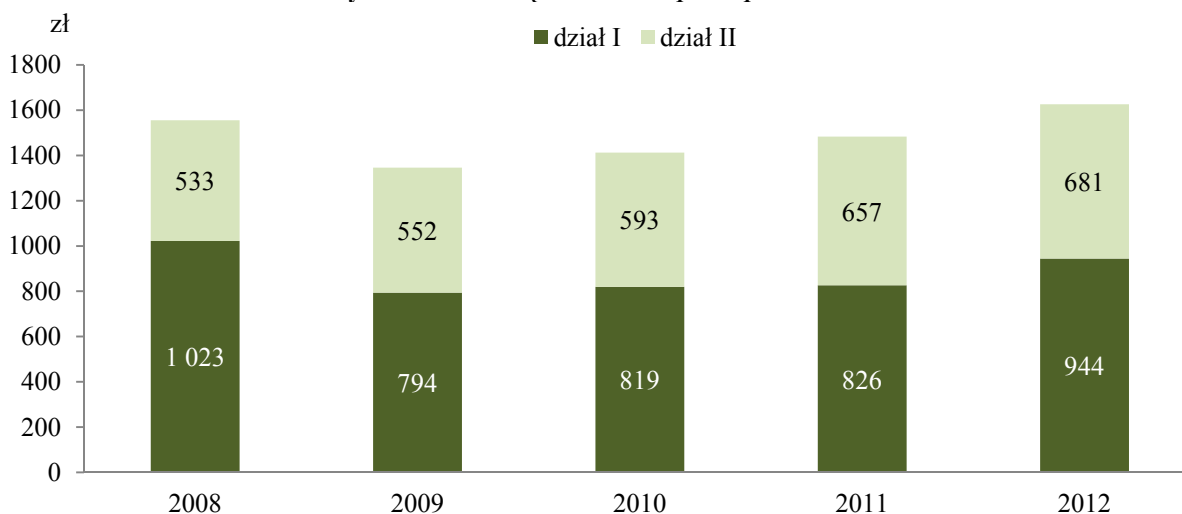
W latach 2008 – 2012 wskaźnik penetracji ubezpieczeń, mierzony relacją wartości składki przypisanej brutto do produktu krajowego brutto (PKB) w grupie ubezpieczeń majątkowych był stabilny. W grupie ubezpieczeń na życie wskaźnik ten wzrósł w 2012 r. o 0,2 p. proc., co spowodowało wzrost łącznego wskaźnika ogółem do poziomu 3,9%.

Wykres 32. Relacja składki przypisanej brutto do PKB (wskaźnik penetracji)

Źródło: dane KNF oraz GUS.

Wykres 33. Przeciętna składka *per capita* w Polsce

Źródło: dane KNF oraz GUS.

Miarą dojrzałości rynku ubezpieczeniowego jest także miernik odnoszący wielkość rynku do populacji mieszkańców. Wyróżniającym się w tym kontekście rokiem był 2008 r., w którym zebrano w ubezpieczeniach na życie 1 023 zł składki na mieszkańca Polski. W 2009 r. wskaźnik ten spadł o 22,4%, ale w kolejnych latach wykazywał wzrost aż do kwoty 944 zł przypadającej na osobę w 2012 r. (tj. wzrost o 14,3% wobec 2011 r.). W dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych odnotowano od 2008 r., stabilny wzrost przeciętnej składki na mieszkańca, która w 2012 r. wynosiła 681 zł.

IV.2. Uwarunkowania prawne rynku ubezpieczeniowego w Polsce

Nowelizacja ustaw regulujących działalność podmiotów na rynku ubezpieczeniowym

Do najważniejszych zmian prawnych warunkujących działalność podmiotów na rynku ubezpieczeniowym w 2012 r. zaliczyć można nowelizację dwóch ustaw, a także ogłoszenie z końcem 2012 r. zmian w ustawie, które będą obowiązywać od początku 2013 r.

Nowelizacja ustawy z dnia 22 maja 2013 r. o działalności ubezpieczeniowej wiązała się ze zmianami wprowadzonymi w art. 15 ustawy z dnia 16 września 2011 r. dotyczącej redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców²³. Nowelizacja ta określiła możliwości przekazania, za zgodą ubezpieczającego, dokumentów za pomocą środków komunikacji elektronicznej, po opatrzeniu tych wiadomości bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego, kwalifikowanego certyfikatu. Zmiana ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r.²⁴.

Nowelizacja z dnia 19 sierpnia 2011 r. ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych²⁵ dotyczyła m.in. zmian w przepisach ubezpieczeń obowiązkowych uwzględniających regulacje prawne związane z podwójnym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. W ustawie wprowadzono możliwość żądania przez zakład ubezpieczeń uzupełnienia składki ubezpieczeniowej w sytuacji, gdy ubezpieczający nie przekazał istotnych informacji przed zawarciem umowy ubezpieczenia obowiązkowego. Nowelizacja tej ustawy skróciła termin powiadomienia zakładu ubezpieczeń przez ubezpieczającego o przeniesieniu prawa własności pojazdu mechanicznego, wraz z koniecznością podania danych nowego posiadacza do 14 dni. Zmiany te weszły w życie z dniem 11 lutego 2012 r.

Nowelizacja z dnia 14 grudnia 2012 r. ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej²⁶ dotyczyła art. 18.a, w którym zawarto zakaz wykorzystywania kryterium płci przez zakłady ubezpieczeń przy kalkulowaniu składek ubezpieczeniowych i świadczeń, które prowadziło do różnicowania składek ubezpieczeniowych i świadczeń dla poszczególnych osób. Zmiana ta weszła w życie z dniem 29 stycznia 2013 r.

²³ Dz.U. 2011 nr 232 poz. 1378.

²⁴ Dotyczy art. 21 pkt 3 - 5, 7, 8 i 10-13.

²⁵ Dz.U. 2011 nr 205 poz. 1210.

²⁶ Dz.U. 2013 poz. 53.

Rozporządzenia dotyczące sektora ubezpieczeniowego w 2012 r.

W 2012 r. ogłoszono sześć rozporządzeń warunkujących działalność podmiotów rynku ubezpieczeniowego, w tym cztery rozporządzenia weszły w życie w 2012 r., a pozostałe dwa zaczęły obowiązywać w 2013 r.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia biur usług płatniczych wymaganego w związku z wykonywaniem transakcji płatniczych wynikających z umowy o świadczenie usług płatniczych²⁷ określa odpowiedzialności biura usług płatniczych wraz z określeniem sytuacji, w której może nastąpić zwrot wpłat wniesionych przez użytkowników. Rozporządzenie ustala m.in. minimalną sumę gwarancyjną w okresie ubezpieczenia. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 21 kwietnia 2012 r.

W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i trybu udzielania zakładom ubezpieczeń przez podmioty wykonujące działalność leczniczą informacji o stanie zdrowia ubezpieczonych lub osób, na rzecz których ma zostać zawarta umowa ubezpieczenia, oraz sposobu ustalania wysokości opłat za udzielenie tych informacji²⁸, określono m.in. szczegółowy zakres informacji o stanie zdrowia ubezpieczonego udzielany zakładom ubezpieczeń przez podmioty wykonujące działalność leczniczą. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 13 czerwca 2012 r.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie rodzaju i zakresu dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy ubezpieczenia obowiązkowego²⁹ określa m.in. szczegółowo, co powinien zawierać dokument ubezpieczenia obowiązkowego, na podstawie regulacji zawartych w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych³⁰. W zakresie ubezpieczenia obowiązkowego OC dokument ubezpieczenia powinien posiadać takie informacje, jak: rodzaj ubezpieczenia, informacje o stronach umowy ubezpieczenia, przedmiot umowy, oznaczenie serii oraz numer dokumentu ubezpieczenia, markę i model pojazdu mechanicznego, numer rejestracyjny, numer VIN albo numer nadwozia, okres na jaki umowa została zawarta, sumę gwarancyjną oraz wysokość składki ubezpieczeniowej. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 7 sierpnia 2012 r.

²⁷ Dz.U. 2012 poz. 434.

²⁸ Dz.U. 2012 nr 0 poz. 605.

²⁹ Dz.U. 2012 nr 0 poz. 838.

³⁰ Dz. U. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 października 2012 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy ubiegającego się o zawarcie umowy na prowadzenie działalności w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego w portach lotniczych³¹ określa szczegółowy zakres obowiązkowego ubezpieczenia w zakresie art. 22a ust. 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia³². Rozporządzenie to m.in. wprowadza kalkulację minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia OC w przeliczeniu na każde 1000 obsłużonych pasażerów lub 100 000 kg obsłużonych towarów i poczty w roku poprzedzającym zawarcie umowy ubezpieczenia. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 13 października 2012 r.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 grudnia 2012 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz sprawozdań z działalności Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego³³ wydano na podstawie art. 119 ust. 4 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych³⁴. Rozporządzenie to określa m.in. szczególne zasady rachunkowości Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, w tym zakres informacji wykazywanych w informacji dodatkowej oraz szczegółowe warunki i tryb składania rocznego i kwartalnych sprawozdań z działalności. Ponadto, rozporządzenie określa miejsce prowadzenie ksiąg rachunkowych wraz z zasadami ujmowania przychodów i kosztów Funduszu w danym roku obrotowym. Rozporządzenie nakłada na Fundusze określoną ewidencję i wycenę lokat według następujących kategorii: aktywów finansowych i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz udzielonych pożyczek i należności własnych. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźników lotniczych, przedsiębiorców wykonujących obsługę naziemną oraz instytucji zapewniających służby żeglugi powietrznej³⁵. W rozporządzeniu podano zasady określenia minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia OC oraz zakres szkód objętych tym typem ubezpieczenia. Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 16 lutego 2013 r.

³¹ Dz.U. 2012 Nr 0 poz. 1123.

³² Dz.U. z 2005 r. Nr 145, poz. 1221, z późn. zm.

³³ Dz.U. 2012 Nr 0 poz. 1442.

³⁴ Dz.U. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.

³⁵ Dz.U. 2013 Nr 0 poz. 67.

Rekomendacje

W 2012 r. przyjęto jedną rekomendację oraz wprowadzono drugą edycję wcześniej obowiązującej rekomendacji. Obie rekomendacje dotyczą określenia norm współpracy między bankami i ubezpieczycielami.

Drugą edycję I rekomendacji dobrych praktyk na polskim rynku *bancassurance* w zakresie ubezpieczeń ochronnych powiązanych z produktami bankowymi wprowadzono w dniu 25 czerwca 2012 r. Rekomendację tę Związek Banków Polskich zatwierdził w dniu 10 lipca 2012 r. Zmiany w rekomendacji dotyczyły wprowadzenia zasady, iż materiały informacyjne na temat ubezpieczeń powinny zawierać informacje o stosowaniu przez banki i ubezpieczycieli postanowień rekomendacji I. Ponadto, zmieniono §20 który określa zasady postępowania banku w dwóch przypadkach: gdy ubezpieczenie stanowi zabezpieczenie kredytu oraz relacji między bankiem a klientem, gdy bank uzna za niezasadne dalsze dochodzenie roszczenia od ubezpieczyciela.

III rekomendacja dobrych praktyk na polskim rynku *bancassurance* w zakresie ubezpieczeń z elementem inwestycyjnym lub oszczędnościowym została opracowana we współpracy z Polską Izbą Ubezpieczeń i zatwierdzona przez Zarząd Związku Banków Polskich w dniu 10 lipca 2012 r. Rekomendacja ta określa zasady postępowania banków oraz ubezpieczycieli w przypadku świadczenia *bancassurance* w zakresie ubezpieczeń z elementem inwestycyjnym lub oszczędnościowym wraz z wytycznymi dotyczącymi obsługi tych klientów. Celem rekomendacji jest zapewnienie prawidłowości i przejrzystości dokumentacji przedstawionej klientom. Rekomendacja ta obowiązuje od dnia 1 stycznia 2013 r.

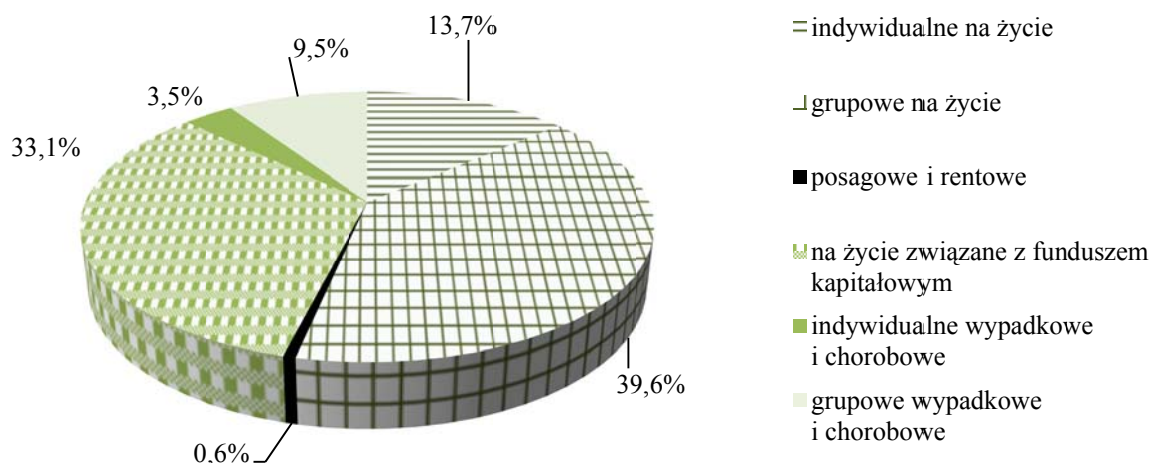
IV.3. Sytuacja zakładów ubezpieczeń według działów i grup ubezpieczeń

IV.3.1. Sytuacja zakładów ubezpieczeń działu I

Wartość składki przypisanej brutto w 2012 r. była wyższa o 9,6% w porównaniu z rokiem poprzednim (62 627 mln zł wobec 57 123 mln zł). Składka w dziale I (36 377 mln zł) wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 14,3%. W działalności bezpośredniej największą grupą pod względem zebranej składki były nadal ubezpieczenia grupy pierwszej, tj. ubezpieczenia na życie, chociaż odnotowano znaczący wzrost tej składki jedynie w ubezpieczeniach grupowych na życie. W 2012 r. w grupie tej składka z indywidualnych ubezpieczeń na życie wzrosła o 0,7%, a składka z grupowych ubezpieczeń na życie o 21,2%. Kolejną grupą według kryterium wysokości zbioru składki były ubezpieczenia grupy trzeciej, tj. ubezpieczenia na życie, chociaż wzrost tej składki

odnotowano jedynie w grupie ubezpieczeń na życie. W grupie tej zaobserwowano wzrost składki ubezpieczeniowej o 16,9% w stosunku do poprzedniego roku.

Wykres 34. Struktura składki przypisanej brutto w ubezpieczeniach bezpośrednich działu I w 2012 r.

Źródło: dane KNF.

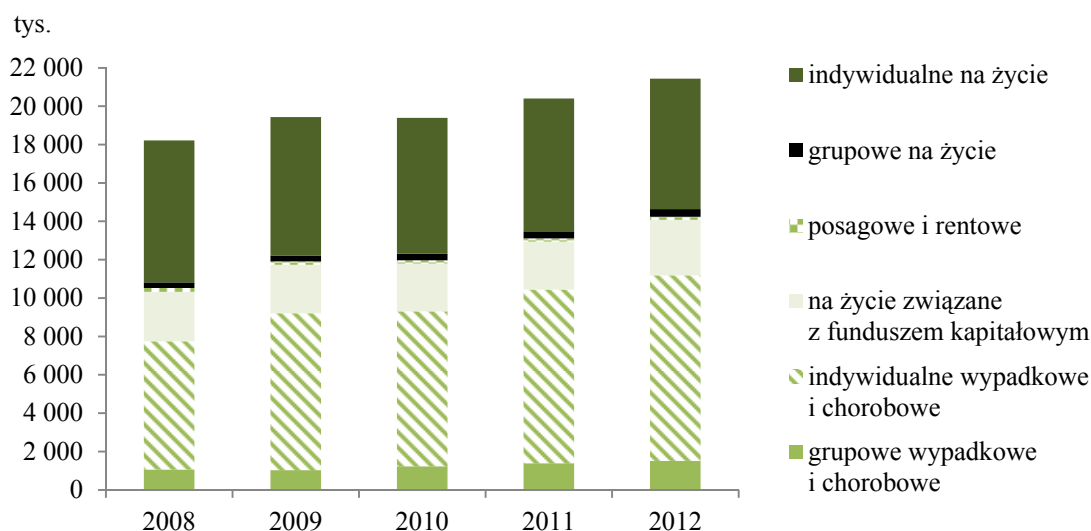
Tabl. 13. Polisy i składki przypisane brutto według grup w dziale I

Ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2008	2009	2010	2011	2012
Polisy ^a w tys.					
Na życie (1)					
Indywidualne na życie	7 399	7 216	7 084	6 925	6 796
Grupowe na życie	292	312	335	364	399
Posagowe i rentowe (2+4)	202	179	170	162	156
Na życie związane z funduszem kapitałowym (3)	2 578	2 526	2 496	2 508	2 899
Wypadkowe i chorobowe (5)					
Indywidualne wypadkowe i chorobowe	6 682	8 171	8 071	9 048	9 665
Grupowe wypadkowe i chorobowe	1 062	1 035	1 235	1 392	1 519
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Na życie (1)					
Indywidualne na życie	9 604	7 044	7 043	4 946	4 981
Grupowe na życie	18 773	12 173	11 720	11 890	14 411
Posagowe i rentowe (2+4)	193	197	195	219	216
Na życie związane z funduszem kapitałowym (3)	6 289	6 458	8 119	10 307	12 046
Wypadkowe i chorobowe (5)					
Indywidualne wypadkowe i chorobowe	1 010	1 076	1 126	1 184	1 256
Grupowe wypadkowe i chorobowe	3 069	3 267	3 140	3 257	3 437

^a liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu I.

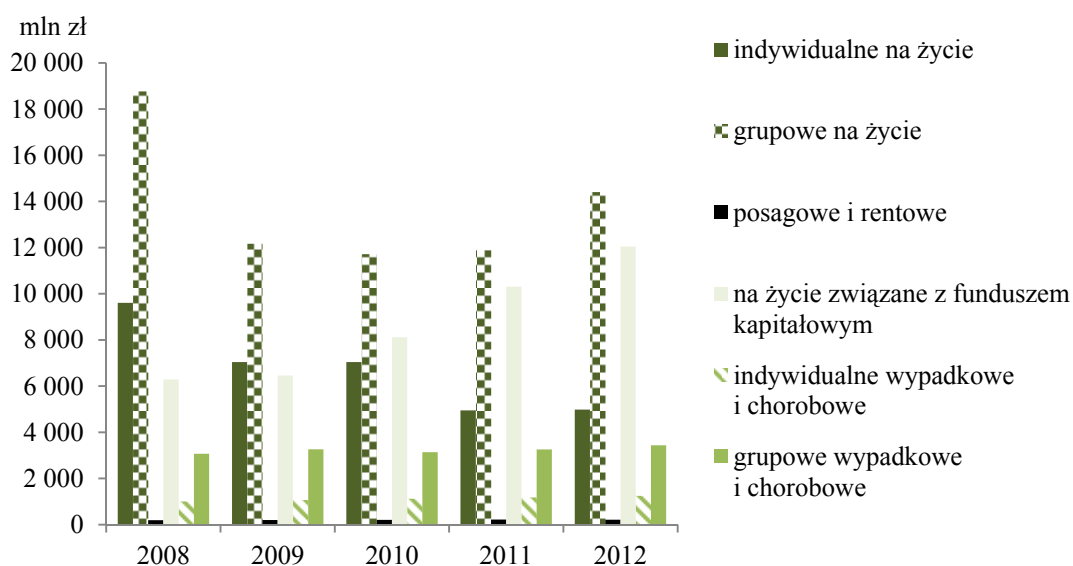
Źródło: dane KNF.

Wykres 35. Liczba polis w ubezpieczeniach działu I

Źródło: dane KNF.

Wykres 36. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu I

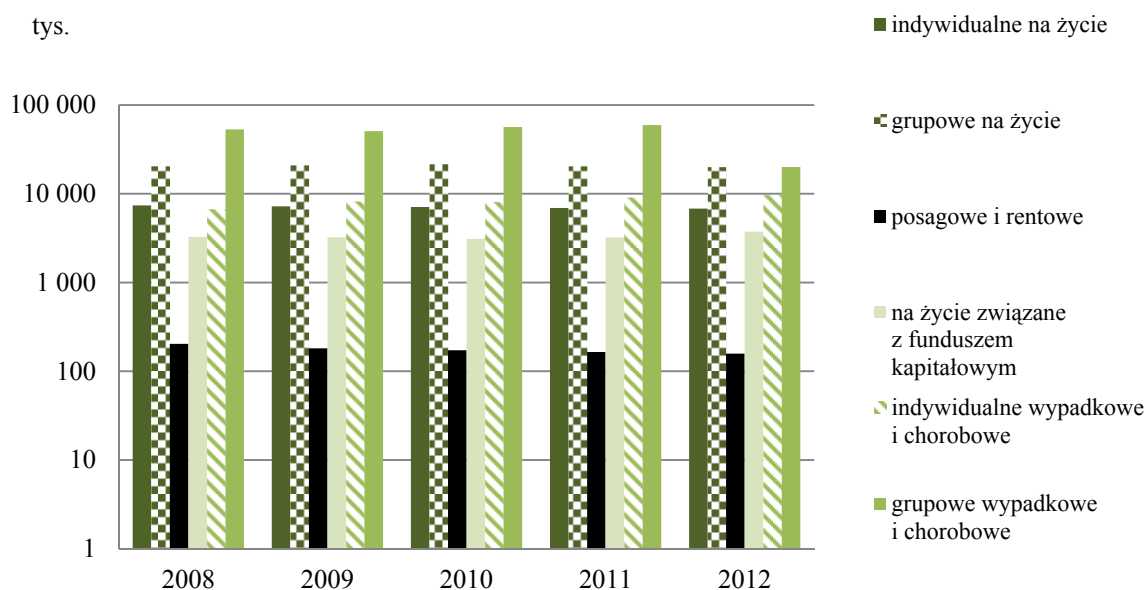

Źródło: dane KNF.

Wpływy ze sprzedaży polis w ubezpieczeniach bezpośrednich na życie w 2012 r. były wyższe od poziomu odnotowanego w 2011 r. Składka przypisana brutto z tej działalności w 2012 r. w ubezpieczeniach działu I wyniosła 36 348 mln zł, w tym składka w pierwszej grupie zwiększyła się z 16 837 mln zł w 2011 r. do 19 393 mln zł, zaś składka w grupie trzeciej wyniosła 12 046 mln zł i była wyższa niż w poprzednim roku (10 307 mln zł).

Wartość świadczeń wypłaconych brutto z działalności bezpośredniej zmniejszyła się w ubezpieczeniach działu I do 25 905 mln zł (o 0,6%), w tym świadczenia w grupie pierwszej były niższe o 5,5%, a w grupie trzeciej wyższe o 14,6% w porównaniu z 2011 r.

Wykres 37. Liczba ubezpieczonych osób w ubezpieczeniach działu I

Uwaga: liczba osób w ubezpieczeniach indywidualnych jest równa liczbie polis w tych ubezpieczeniach.

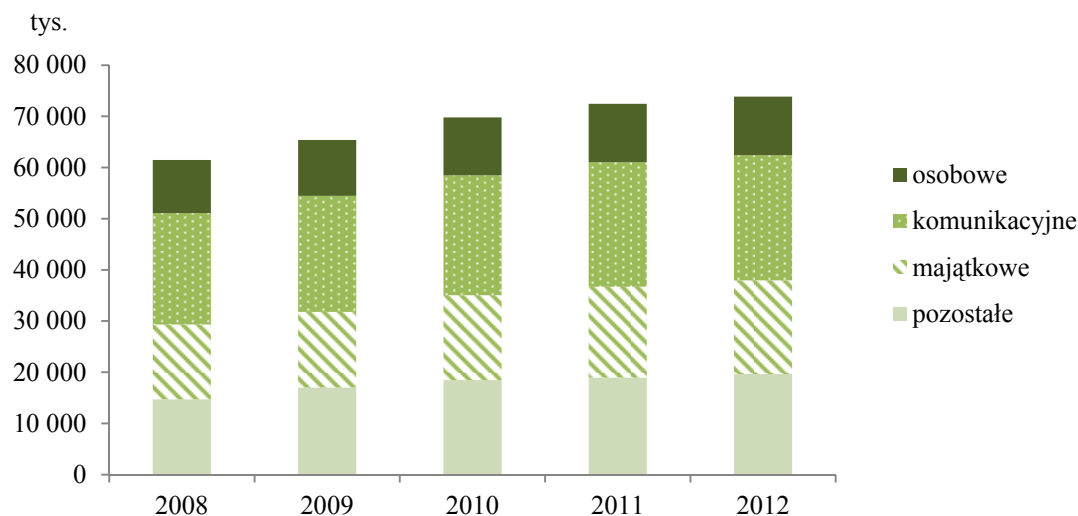
Źródło: dane KNF.

W dziale I przeważały osoby ubezpieczone grupowo. Największą grupą pod względem liczby ubezpieczonych osób były ubezpieczenia na życie (grupa 1 działu I), w których trzy czwarte liczby osób ubezpieczonych miało ubezpieczenia grupowe. Kolejną grupą według tego kryterium były ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe, w których 67,5% liczby osób ubezpieczonych było ubezpieczonych grupowo. Nieliczną grupę osób stanowiły osoby z ubezpieczeniem posagowym i rentowym (grupa 2 i 4 działu I), których było 158 tysięcy.

IV.3.2. Sytuacja zakładów ubezpieczeń działu II

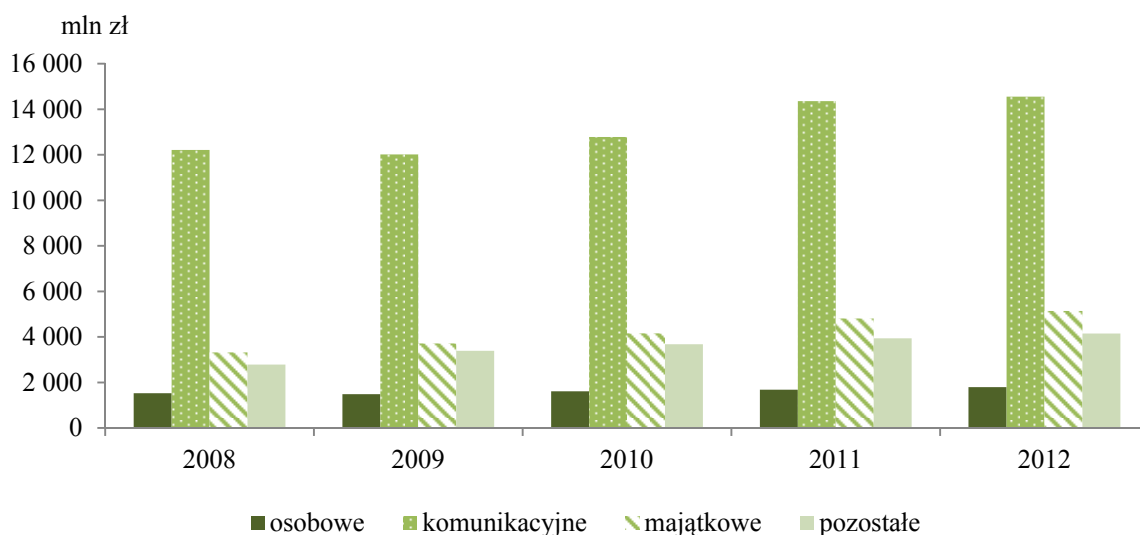
W dziale II w 2012 r. składka przypisana brutto z działalności bezpośredniej wzrosła o 3,4%, w porównaniu z wielkością składki tego działu przed rokiem, do poziomu 25 646 mln zł. Udział ubezpieczeń casco pojazdów lądowych (grupa 3) w składkach przypisanych brutto działu II wyniósł 21,9%, a ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej wynikających z posiadania pojazdów lądowych (grupa 10) 34,8%.

Wykres 38. Liczba polis w ubezpieczeniach działu II – ogółem

Źródło: dane KNF.

Wykres 39. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – ogółem

Źródło: dane KNF.

Tabl. 14. Polisy i składki przypisane brutto w dziale II ogółem

Ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2008	2009	2010	2011	2012
Polisy ^a w tys.					
Osobowe (1+2)	10411	10938	11336	11410	11444
Komunikacyjne (3+10)	21753	22669	23400	24344	24449
Majątkowe (8+9)	14592	14750	16582	17712	18279
Finansowe (14+15+16)	405	859	535	564	612
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	47	51	54	52	61
Pozostałe (13+17+18).	14278	16122	17888	18364	19000
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	1526	1488	1613	1681	1791
Komunikacyjne (3+10)	12217	12023	12787	14363	14558
Majątkowe (8+9)	3324	3719	4161	4816	5150
Finansowe (14+15+16)	1251	1604	1571	1612	1501
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	279	286	276	313	346
Pozostałe (13+17+18)	1257	1497	1830	2016	2301

^a liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu II

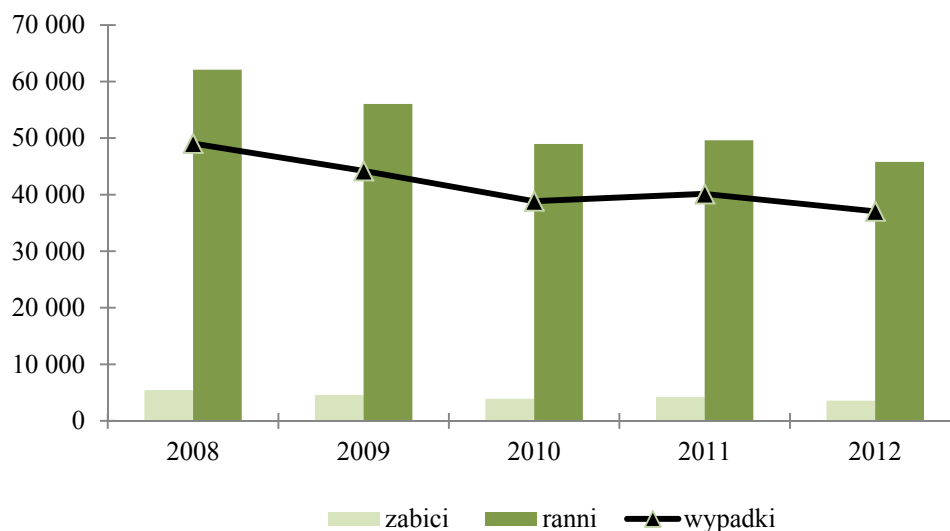
Źródło: dane KNF.

W końcu 2012 r. zakłady ubezpieczeń zawarły w ubezpieczeniach komunikacyjnych 4 991 tys. polis w grupie 3 (AC) oraz 19 458 tys. polis w grupie 10 (w tym 19 236 tys. polis w obowiązkowych ubezpieczeniach OC posiadaczy pojazdów mechanicznych). W ciągu 2012 r. liczba polis zmniejszyła się o 2,5% (w grupie 3) i zwiększyła się o 1,2% (w grupie 10). Wzrost liczby ubezpieczeń komunikacyjnych miał związek z zakupami nowych samochodów i wzrostem o ponad 687 tys. liczby zarejestrowanych w 2012 r. pojazdów samochodowych. W strukturze polis ubezpieczeń komunikacyjnych na koniec 2012 r. według typu podmiotów dominowały polisy zawarte przez osoby fizyczne (osoby nie prowadzące działalności gospodarczej), stanowiące 71,6% ogólnej liczby polis grupy 3 oraz 88,8% polis grupy 10. Przedsiębiorstwa (osoby prawne i fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, bez rolników) oraz jednostki organizacyjne bez osobowości prawnej miały odpowiednio 27,0% oraz 10,4% ogółu polis komunikacyjnych.

W 2012 r. składka przypisana brutto z ubezpieczeń komunikacyjnych grupy 3 i 10 wyniosła 14 558 mln zł i wzrosła o 195 mln zł w stosunku do 2011 r. Składka ogółem zwiększyła się o 1,4%, pomimo jej spadku z tytułu ubezpieczeń z zakresu grupy 3 (AC) o 136 mln zł. W analizowanym okresie struktura składki z ubezpieczeń komunikacyjnych nie uległa zasadniczym zmianom. Wpływy z tytułu ubezpieczeń grupy 10 (OC) wyniosły

8 931 mln zł (61,3% składki z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych) i były wyższe od składki z ubezpieczeń grupy 3.

Wykres 40. Liczba osób zabitych i rannych oraz liczba wypadków samochodowych

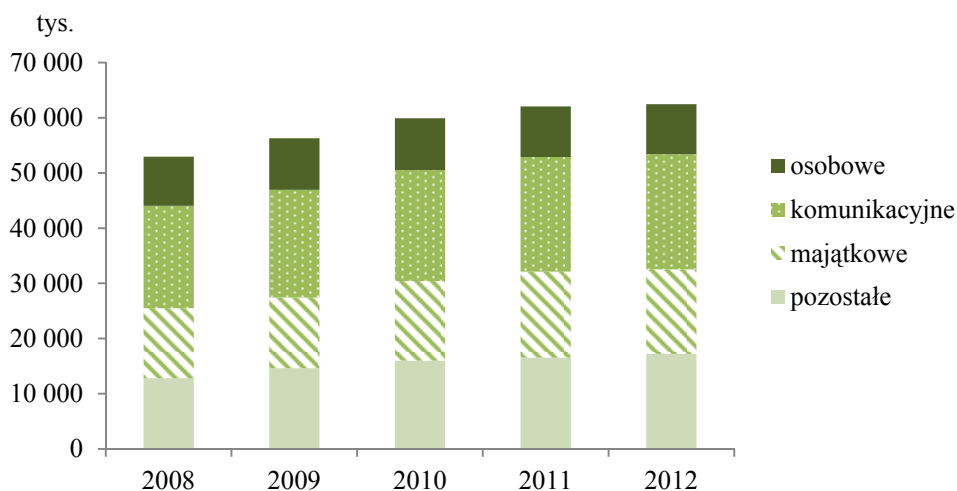

Źródło: GUS, *Transport – Wyniki działalności w 2012 r.*, Warszawa 2013.

W 2012 r. zakłady ubezpieczeń zrealizowały 1 720 tys. wypłat z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych, czyli o 150 tys. mniej niż w poprzednim roku. Łączna wielkość odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych wyniosła 8 887 mln zł, czyli o 3,0% (o 279 mln zł) mniej w stosunku do poprzedniego roku. Poziom wypłat odszkodowań komunikacyjnych warunkowany był spadkiem liczby wypadków samochodowych. Spadła również liczba osób zabitych i rannych w wypadkach komunikacyjnych. W 2012 r. liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych wynosiła 24,9 mln³⁶ i była wyższa o 2,8% niż w 2011 r. Na 1000 samochodów przypadało mniej wypadków (1,49) niż w roku poprzednim (1,66).

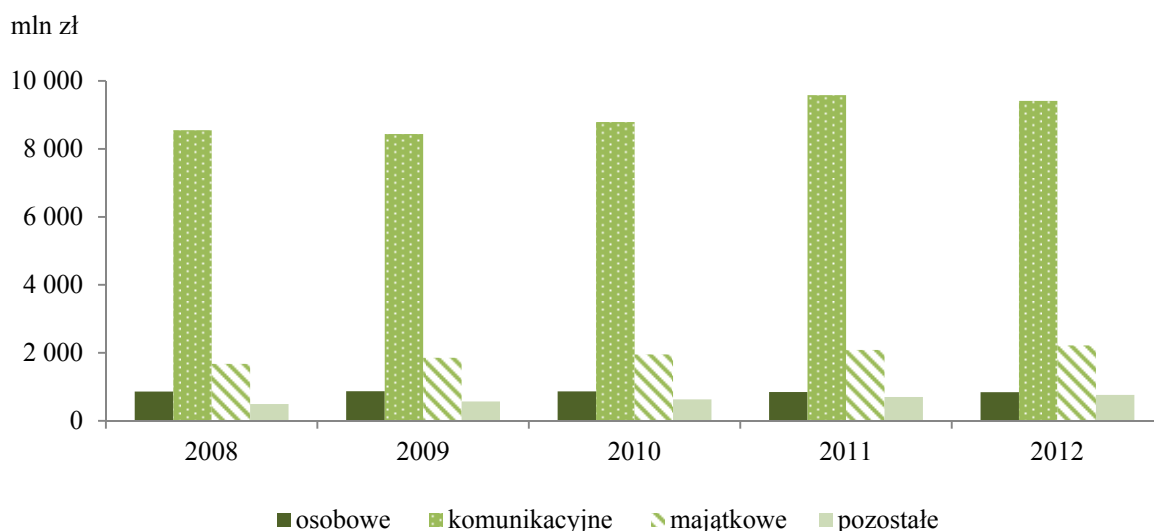
³⁶ Według Centralnej Ewidencji Pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; łącznie z trolejbusami, samochodami ciężarowymi i ciągnikami, bez motorowerów, Por.: GUS, *Transport – Wyniki działalności w 2012 r.*, Warszawa 2013, s.132.

Wykres 41. Liczba polis w ubezpieczeniach działu II – osoby fizyczne

Źródło: dane KNF.

Wykres 42. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – osoby fizyczne

Źródło: dane KNF.

W 2012 r. liczba polis ogółem nabytych we wszystkich grupach ubezpieczeń działu II przez osoby fizyczne zmniejszyła się do 39 062 tys. z 41 595 tys. w roku poprzednim, a składka przypisana brutto wzrosła z 13 212 mln zł do poziomu 13 228 mln zł. W 2012 r. zebrana składka w ubezpieczeniach komunikacyjnych osób fizycznych była większa o 789 mln zł niż przed rokiem, pomimo spadku liczby polis o 169 tys. Podobnie w ubezpieczeniach majątkowych gospodarstw domowych, pomimo spadku liczby polis o 250 tys. odnotowano przyrost składki o 131 mln zł.

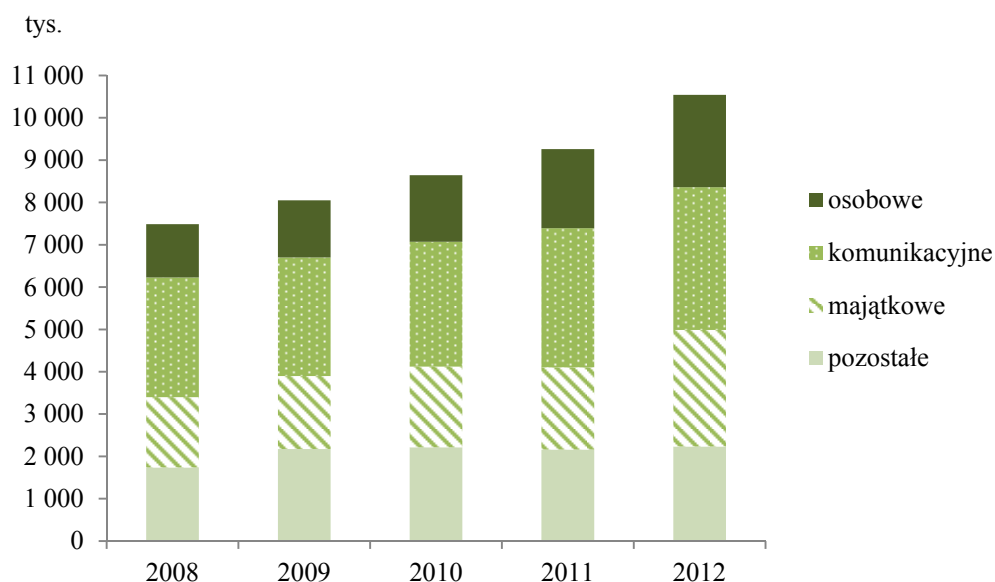
Tabl. 15. Polisy i składki przypisane brutto według grup w ubezpieczeniach osób fizycznych działu II

Rodzaj ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2008	2009	2010	2011	2012
Polisy ^a w tys.					
Osobowe (1+2)	8 904	9 335	9 408	9 184	9 074
Komunikacyjne (3+10)	18 578	19 521	20 089	20 768	20 852
Majątkowe (8+9)	12 678	12 774	14 420	15 573	15 323
Finansowe (14+15+16)	74	229	67	169	212
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12) ...	18	18	18	19	19
Pozostałe (13+17+18)	12 707	14 398	15 914	16 357	16 980
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	859	871	867	847	840
Komunikacyjne (3+10)	8 552	8 439	8 793	9 582	9 413
Majątkowe (8+9)	1 673	1 855	1 954	2 084	2 215
Finansowe (14+15+16)	56	44	52	32	31
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	80	79	62	78	79
Pozostałe (13+17+18)	359	445	515	589	650

^a liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu II

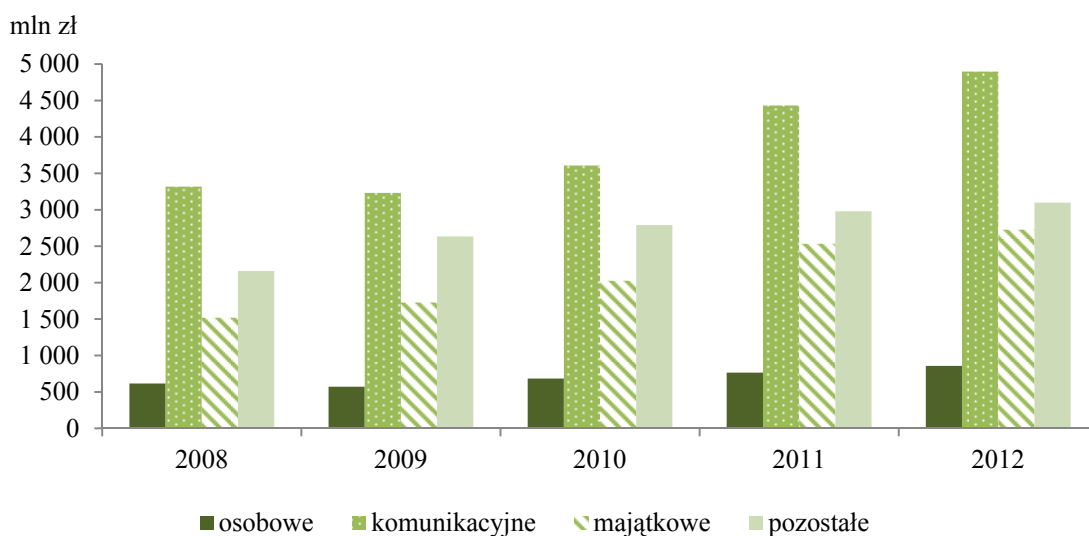
Źródło: dane KNF.

Wykres 43. Liczba polis w ubezpieczeniach działu II – przedsiębiorstwa

Źródło: dane KNF.

Wykres 44. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – przedsiębiorstwa

Źródło: dane KNF.

Tabl. 16. Polisy i składki przypisane brutto w dziale II – ubezpieczenia przedsiębiorstw

Ubezpieczenia (działalność bezpośrednia)	2008	2009	2010	2011	2012
Polisy ^a w tys.					
Osobowe (1+2)	1263	1351	1572	1868	2182
Komunikacyjne (3+10)	2826	2800	2951	3290	3372
Majątkowe (8+9)	1661	1725	1904	1938	2753
Finansowe (14+15+16)	321	619	449	334	338
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	27	32	32	30	38
Pozostałe (13+17+18).	1394	1529	1740	1803	1863
Składka ^a przypisana brutto w mln zł					
Osobowe (1+2)	616	571	684	764	858
Komunikacyjne (3+10)	3317	3232	3607	4432	4897
Majątkowe (8+9)	1518	1725	2027	2533	2726
Finansowe (14+15+16)	1170	1509	1433	1520	1425
Transportowe, lotnicze, morskie (4+7; 5+11; 6+12)	189	195	194	214	244
Pozostałe (13+17+18)	799	933	1163	1245	1430

^a liczby w nawiasach oznaczają grupy ubezpieczeń Działu II

Źródło: dane KNF.

Według danych zakładów ubezpieczeń, liczba polis zawarta przez przedsiębiorstwa w dziale II była w 2012 r. wyższa niż w 2011 r. Liczba polis nabytych przez podmioty gospodarcze w ramach ubezpieczenia komunikacyjnego zwiększyła się o 82,0 tys., a przypis składki wzrósł o 465 mln zł. W ubezpieczeniach majątkowych wystawiono o 815 tys. polis więcej, a zbiór składki był wyższy o 193 mln zł. W pozostałych grupach ubezpieczeń działu

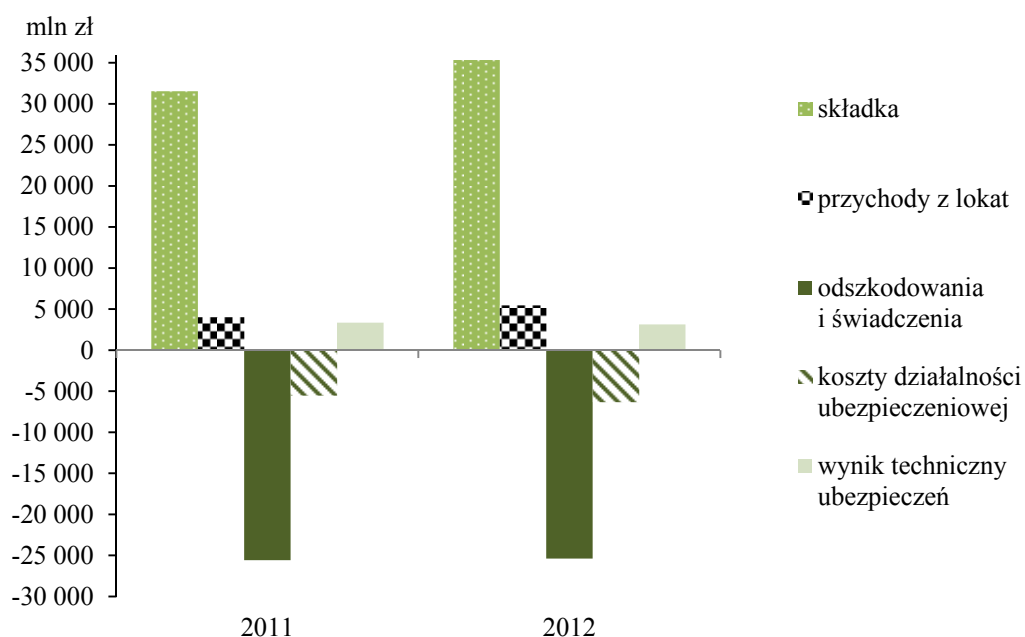
II (grupa 13, 17, 18) wzrost sprzedaży polis dla przedsiębiorstw o 59,5 tys. skutkowało wzrostem składki o 184 mln zł. W ubezpieczeniach finansowych firm, pomimo zwiększenia liczby polis o 4 tys., odnotowano spadek składki przypisanej brutto o 95,0 mln zł.

IV.4. Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń

W 2012 r. wynik techniczny zakładów ubezpieczeń ogółem ukształtował się na poziomie 3 792 mln zł przy 3 645 mln zł w roku 2011 r. Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie wyniósł 3 127 mln zł, a ubezpieczeń majątkowych 665 mln zł. W roku poprzednim było to odpowiednio 3 347 mln zł i 298 mln zł. Zysk techniczny osiągnęło 33 ubezpieczycieli, z tego 21 w dziale I, 12 w dziale II. Stratę techniczną wykazało 26 towarzystw, 7 w dziale I, 19 w dziale II. Wynik techniczny zakładów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych wyniósł 3 832 mln zł, a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych wystąpiła strata w wysokości 39,6 mln zł. Składka przypisana brutto zebrana przez ubezpieczycieli zorganizowanych w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych wyniosła 1 353 mln zł i w porównaniu z 2011 r. wzrosła o 13,5%. Wartość odszkodowań i świadczeń brutto wypłaconych przez tych ubezpieczycieli wzrosła do 836 mln zł, tj. o 52,4%.

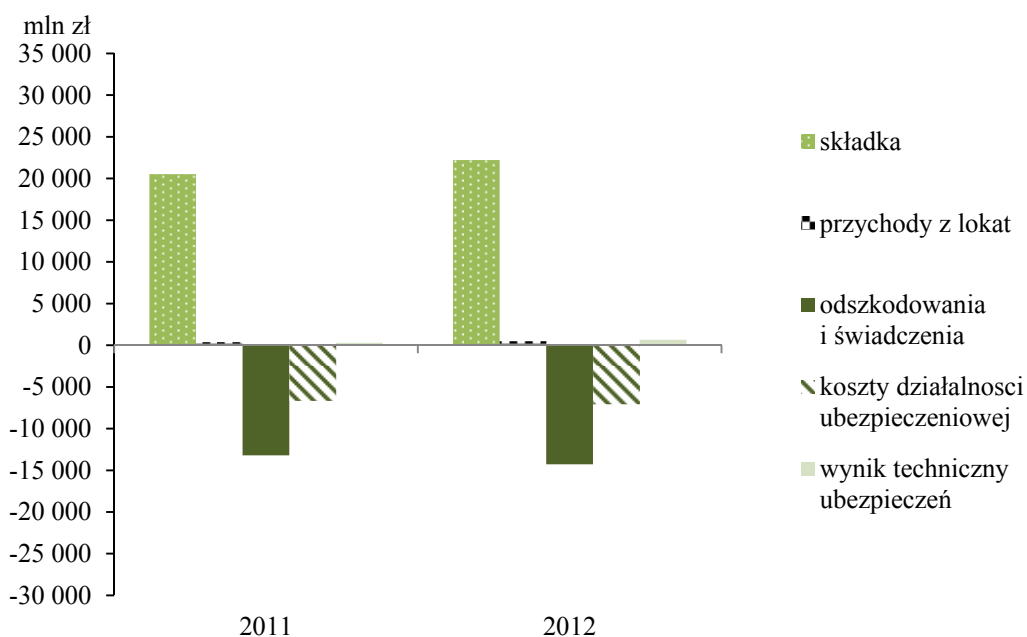
W latach 2008–2011 działalność w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych przynosiła straty zakładom ubezpieczeń. W 2012 r. ubezpieczenia komunikacyjne przyniosły zysk w wysokości 254 mln zł. Do poprawy tego wyniku technicznego przyczyniło się osiągnięcie zysku technicznego w grupie 3 w wysokości 725 mln zł, wobec straty technicznej w grupie 10 w wysokości 472 mln zł. Należy zauważyć, że ze względu na dominujący udział ubezpieczeń komunikacyjnych w portfelu ubezpieczeń majątkowych, wynik z działalności w ubezpieczeniach komunikacyjnych w decydującym stopniu wpływał na łączny wynik techniczny działu II. Oprócz zmniejszenia straty w ubezpieczeniach komunikacyjnych na dodatni wynik techniczny tego działu w 2012 r. miał wpływ wynik grupy 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami), który wzrósł z kwoty 152 mln zł do 231 mln zł. Dodatni wynik techniczny działu II został pomniejszony jednak o stratę grupy 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) w kwocie 119 mln zł.

Wykres 45. Główne komponenty rachunku technicznego w ubezpieczeniach działu I

Źródło: dane KNF.

Wykres 46. Główne komponenty rachunku technicznego w ubezpieczeniach działu II

Źródło: dane KNF.

Tabl. 17. Główne komponenty technicznego rachunku ubezpieczeń

Ubezpieczenia	Dział I					Dział II				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł									
Składki	37 324	29 296	30 982	31 530	35 346	17 193	18 367	18 730	20 540	22 229
Przychody z lokat	4 288	6 236	5 235	4 009	5 453	303	351	363	392	504
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	363	253	340	518	317	150	221	207	273	262
Odszkodowania i świadczenia	19 425	26 942	21 977	25 576	25 382	10 572	12 436	13 578	13 199	14 288
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym, w tym:	3 819	50	6 134	-3 859	7 650	-62	-1	-3	0	-1
zmiana stanu rezerwy w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym	13 940	-5 209	850	-2 873	160	x	x	x	x	x
Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym ..	34	55	55	32	56	55	53	34	45	63
Koszty działalności ubezpieczeniowej	4 932	5 394	5 255	5 541	6 345	5 220	5 837	6 345	6 654	7 051
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	178	218	273	137	229	1 092	822	649	935	915
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat	-347	648	841	259	578	x	x	x	x	x
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości	x	x	x	x	x	51	47	-19	74	15
Wynik techniczny ubezpieczeń	3 453	4 316	3 593	3 347	3 127	719	-255	-1 285	298	665

Źródło: dane KNF.

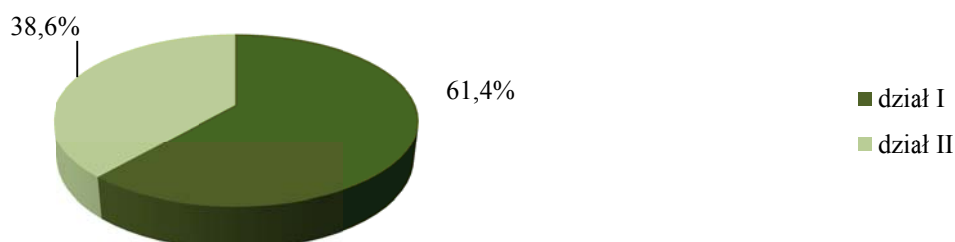
W 2012 r. łączny wynik finansowy brutto sektora ubezpieczeń wyniósł 7 533 mln zł i był o 538 mln zł wyższy w porównaniu z 2011 r. Wynik zakładów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych wyniósł 7 509 mln zł, a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych 24,2 mln zł, (wzrost odpowiednio o 8,8% i spadek o 74,5%). W dziale I towarzystwa wypracowały wynik finansowy brutto 3 654 mln zł, a wynik ten był o 86,9 mln zł lepszy niż przed rokiem. W dziale II wynik w kwocie 3 879 mln zł był lepszy o 451 mln zł. Lepszy wynik finansowy brutto ubezpieczycieli na życie był uwarunkowany zwiększeniem przychodów z lokat o 320 mln zł, pomimo zmniejszenia o 220 mln zł wyniku technicznego. O poprawie wyniku finansowego brutto towarzystw realizujących pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe zdecydował wynik techniczny w dziale II, który był o 367 mln zł wyższy niż w 2011 r.

Tabl. 18. Wybrane elementy ogólnego rachunku zysków i strat zakładów ubezpieczeń

Wyszczególnienie	Dział I					Dział II				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł									
Wynik techniczny	3 453	4 316	3 593	3 347	3 127	719	-255	-1 285	298	665
Przychody netto z lokat, w tym:	-	-	-	-	-	4 353	4 110	5 228	4 309	3 966
z papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu	-	-	-	-	-	71	27	37	56	70
z papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	-	-	-	-	-	1 548	1 730	1 326	1 484	1 399
z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	-	-	-	-	-	196	44	68	92	156
Wynik dodatni z realizacji lokat	-	-	-	-	-	210	562	455	575	942
Przychody z lokat netto przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-347	648	841	259	578	-	-	-	-	-
Przychody z lokat netto przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych	-	-	-	-	-	303	351	363	392	504
Wynik finansowy brutto	3 083	4 899	4 438	3 567	3 654	3 621	2 913	3 111	3 428	3 879
Wynik finansowy netto ..	2 506	4 000	3 653	2 919	2 968	3 277	2 631	3 094	3 085	3 333

Źródło: dane KNF.

Wykres 47. Struktura sumy bilansowej zakładów ubezpieczeń w 2012 r.

Źródło: dane KNF.

W 2012 r. podatek dochodowy obciążający ubezpieczycieli ogółem w kwocie 1 231 mln zł, zwiększył się o 238 mln zł w porównaniu z 2011 r. Na wynik finansowy netto w kwocie 6 301 mln zł złożył się wynik ubezpieczycieli w dziale I – 2 968 mln zł (wyższy niż przed rokiem o 49,0 mln zł) i towarzystw w dziale II – 3 333 mln zł (wyższy o 248 mln zł).

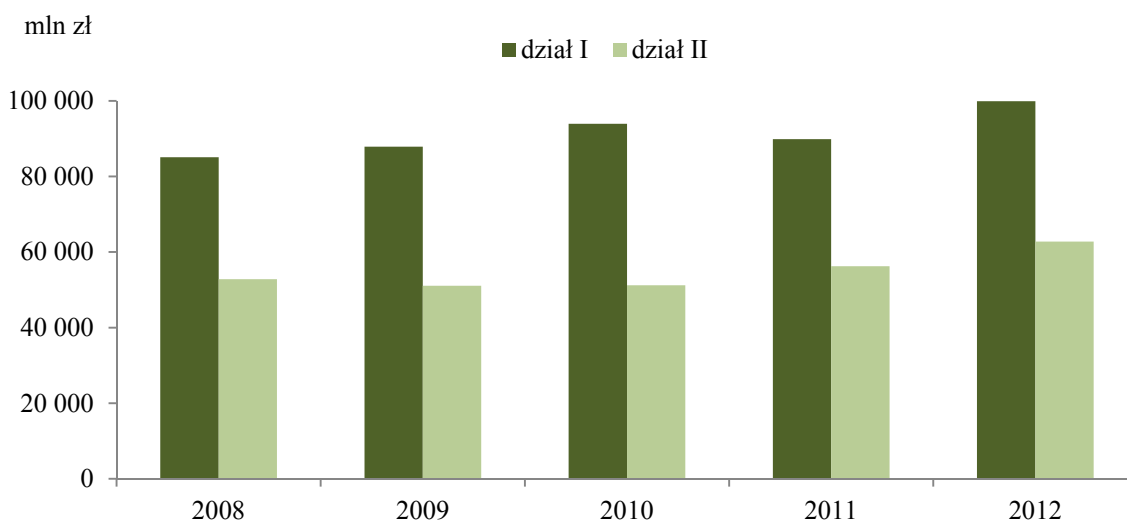
Zyski netto wygospodarowało 46 towarzystw, z tego 22 w dziale I, 24 w dziale II, a stratę poniosło 13 zakładów, z tego 6 w dziale I oraz 7 w dziale II.

Tabl. 19. Główne pozycje bilansu zakładów ubezpieczeń i normy ostrożnościowe

Wyszczególnienie	Dział I					Dział II				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
	w mln zł									
Suma bilansowa	85 091	87 895	93 966	89 874	99 921	52 818	51 090	51 204	56 242	62 770
Wartości niematerialne i prawne	123	113	135	175	186	309	339	370	411	479
Lokaty, w tym papiery wartościowe:	54 463	50 928	50 756	47 309	49 283	45 113	43 054	41 516	45 474	51 762
o zmiennej kwocie dochodu ..	2 497	2 798	3 313	5 035	6 776	2 704	3 132	3 519	3 527	9 753
o stałej kwocie dochodu	30 938	33 012	32 471	29 931	30 799	30 128	27 367	25 631	28 276	26 290
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	26 346	32 813	38 932	37 465	45 105	–	–	–	–	–
Należności	953	1 041	928	1 062	1 199	3 711	4 144	4 883	5 454	5 690
Kapitał własny, w tym:	11 460	13 513	13 235	12 761	14 769	24 219	15 643	17 649	18 141	21 410
podstawowy	2 504	2 649	2 806	2 883	2 926	2 727	2 791	2 956	2 913	2 595
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	71 004	71 240	77 198	73 020	81 114	26 941	28 922	32 602	36 304	40 051
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1 425	1 456	1 389	932	1 194	265	275	674	1 132	1 485
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1 449	1 469	1 686	2 577	2 079	2 608	7 650	2 677	3 467	3 605
Wskaźniki										
Wskaźnik monitorowania działalności w %	285,8	346,0	316,6	318,3	355,8	644,5	363,8	390,5	384,9	467,2
Wskaźnik pokrycia rezerw w % .	108,6	108,9	109,1	107,9	111,2	154,8	116,7	124,5	124,1	126,9
Współczynnik wypłacalności w %	28,1	43,5	39,9	37,7	39,2	108,4	64,4	69,0	66,6	79,8

Źródło: dane KNF.

Wykres 48. Sumy bilansowe zakładów ubezpieczeń

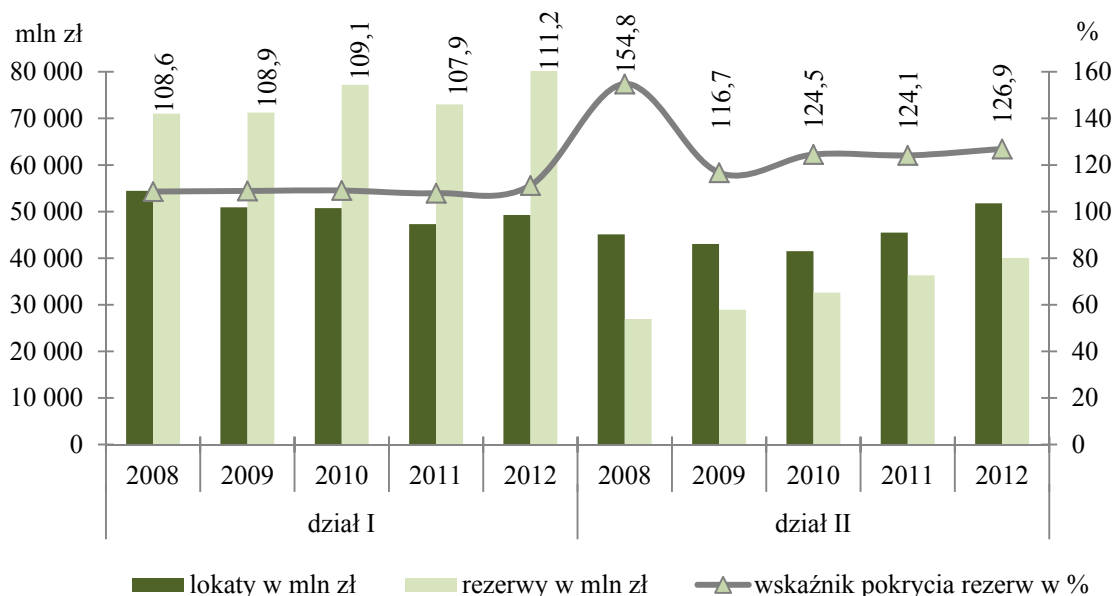

Źródło: dane KNF.

Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń ogółem na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 162 690 mln zł (wzrost w ciągu roku o 11,3%), z tego na dział I przypadało 99 921 mln zł (o 11,2% więcej niż przed rokiem), na dział II – 62 770 mln zł (o 11,6% więcej). Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń zorganizowanych w formie spółek akcyjnych na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 160 371 mln zł (wzrost o 11,2%), a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych – 2 319 mln zł (o 24,3% więcej niż w końcu 2011 r.). Na towarzystwa ubezpieczeń na życie przypadało 61,4% aktywów ogółem (spadek udziału o 0,1 p. proc.), na towarzystwa ubezpieczeń majątkowych 38,6% (wzrost o 0,1 p. proc.). Ważną pozycją aktywów były lokaty. Lokaty środków własnych wzrosły w ubezpieczeniach na życie do 49 283 mln zł (o 4,2% więcej niż w końcu 2011 r.), w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych do poziomu 51 762 mln zł (o 13,8%). W lokatach zakładów ubezpieczeń na życie wzrosły lokaty w papiery o zmiennej kwocie dochodu (udziały, akcje, certyfikaty inwestycyjne) o 1 741 mln zł w stosunku do 2011 r., oraz dłużnych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu o 869 mln zł. W dziale II wartość innych lokat finansowych wzrosła do 41 465 mln zł, na co wpłynął wzrost o 6 227 mln zł zaangażowania w papiery o zmiennej kwocie dochodu (udziały, akcje, certyfikaty inwestycyjne) pomimo spadku wartości udziałów, akcji i papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu (spadek wartości bilansowej o 1 986 mln zł). Utrzymało się, podobnie jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, znacznie większe zaangażowanie ubezpieczycieli działu II w udziały i akcje w podmiotach podporządkowanych niż ubezpieczycieli działu I. Udziały i akcje w podmiotach podporządkowanych wyniosły 1 694 mln zł w dziale I

i 9 215 mln zł w dziale II; wzrosły one w zakładach życiowych o 12,9%, a w towarzystwach majątkowych o 13,3%. W dziale I, oprócz lokat znaczącą pozycję miały aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. Wartość tej pozycji osiągnęła 45 105 mln zł w 2012 r. (o 20,4% więcej niż w 2011 r.).

Wykres 49. Wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych lokatami

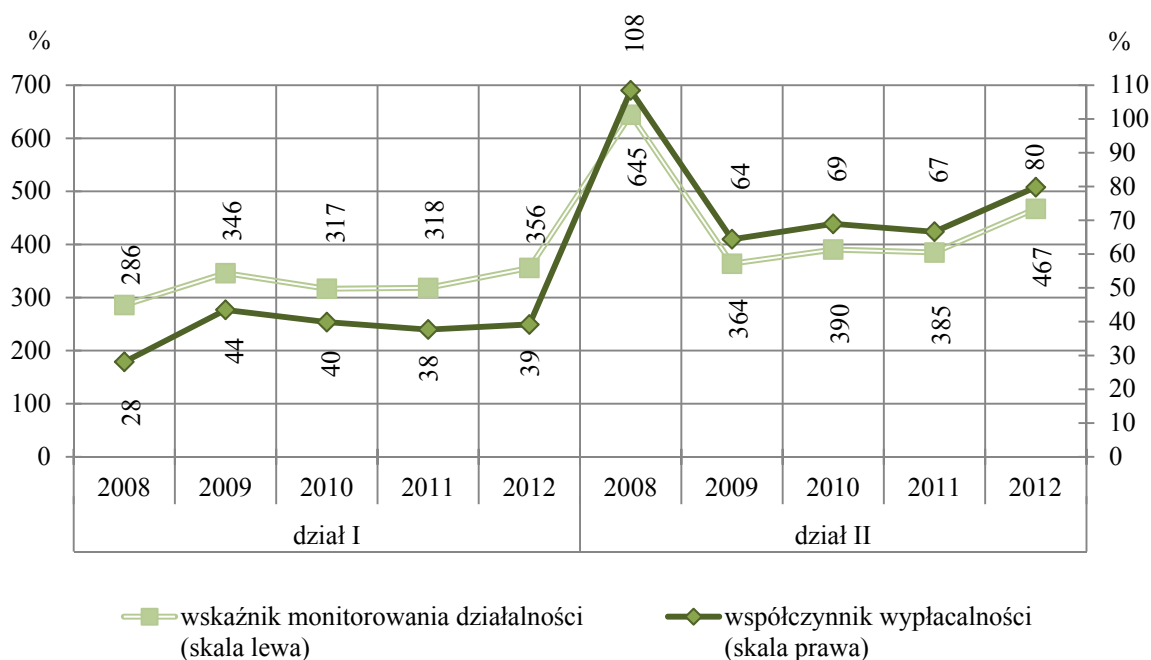
Źródło: dane KNF.

Główną pozycją pasywów były rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, które łącznie dla całego sektora ukształtowały się w końcu 2012 r. na poziomie 121 165 mln zł (o 10,8% więcej w porównaniu z końcem 2011 r.). Rezerwy te w zakładach w formie spółki akcyjnej wyniosły 119 676 mln zł (wzrost o 10,7%), a w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych 1 490 mln zł (wzrost o 19,2%). Rezerwy w ubezpieczeniach na życie wyniosły 81 114 mln zł (wzrost o 11,1%). Największą wartość osiągnęła rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający; wyniosła ona 45 075 mln zł (wzrost o 20,3%). Rezerwa ubezpieczeń na życie zwiększyła się do 32 771 mln zł (wzrost o 1,1%). Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w dziale I były kwotowo niewielkie, toteż ich wzrosty i spadki nie wywarły istotnego wpływu na wartość i stopę wzrostu rezerw w segmencie ubezpieczeń na życie. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w dziale II wyniosły 40 051 mln zł (wzrost o 10,3%), na co wpłynęło podniesienie rezerwy składek i na pokrycie ryzyka niewygasłego do poziomu 15 430 mln zł (o 3,0%) oraz rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia do 23 519 mln zł (o 16,2%).

O bezpieczeństwie funkcjonowania zakładów ubezpieczeń, obok rezerw adekwatnych do przyjętego do ochrony ryzyka, decyduje dostosowany do wymogów ostrożnościowych

poziom kapitałów (środków) własnych. Łącznie, na koniec grudnia 2012 r. kapitały te wyniosły ogółem 36 180 mln zł (o 17,1% więcej niż na koniec grudnia 2011 r.). Kapitały własne zakładów zorganizowanych w formie spółek akcyjnych wyniosły ogółem 35 573 mln zł (o 16,9% więcej niż na koniec grudnia 2011 r.), a zakładów w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych 607 mln zł (wzrost o 26,0%). Kapitał własny towarzystw na życie osiągnął poziom 14 769 mln zł (o 15,7% więcej niż w 2011 r.), a w firmach chroniących pozostałe ryzyka osobowe i majątkowe zwiększył się do 21 410 mln zł i wzrósł o 18,0%. Kapitał podstawowy miał wyższą wartość w dziale ubezpieczeń na życie (2 926 mln zł) niż w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych (2 595 mln zł). Ujemnie na kapitały własne w obu działach wpływały nierozliczone straty z lat ubiegłych (958 mln zł w dziale I oraz 1 323 mln zł w dziale II).

Wykres 50. Wskaźnik monitorowania działalności i współczynnik wypłacalności

Źródło: dane KNF.

Wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej na koniec 2012 r. były wysokie w stosunku do wymaganego ustawowego poziomu, a ponadto wszystkie wzrosły w relacji do poprzedniego roku. Wskaźnik monitorowania działalności ogółem wyniósł 411,1% i wzrósł w porównaniu do poprzedniego roku przy zróżnicowanej ich dynamice w obu działach. W dziale I wskaźnik ten wzrósł z 318,3% do 355,8%, w dziale II z 384,9% do 467,2%. Wskaźnik pokrycia rezerw lokatami utrzymał się w granicach normy. W dziale I

współczynnik wypłacalności wzrósł o 1,5 p. proc. w porównaniu do 2011 r. Poziom tego wskaźnika w 2012 r. w dziale I wyniósł 39,2%, a w dziale II osiągnął poziom 79,8%. Szkodowość na udziale własnym obniżyła się w ubezpieczeniach na życie z 81,1% w 2011 r. do 72,0% w 2012 r., a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych wzrosła z 63,9% do 64,0%. Wskaźnik kosztów administracyjnych w dziale ubezpieczeń na życie (4,8%) obniżył się w stosunku do poprzedniego roku, a w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych i ubezpieczeń majątkowych wzrósł do 7,9%. Wskaźnik kosztów akwizycji w ubezpieczeniach na życie wzrósł z 12,6% do 12,9%, a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i ubezpieczeniach majątkowych z 21,2% do 21,6%.

Wskaźnik rentowności działalności technicznej w dziale I (9,8%) był wyższy w stosunku do działu II (3,3%), w dziale I spadł o 0,8 p. proc., a w dziale II wzrósł o 1,2 p. proc.

PODSUMOWANIE

Polski sektor ubezpieczeniowy w 2012 r., pomimo zmniejszenia dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce, utrzymał zadowalające wyniki finansowe. Składka przypisana brutto ogółem zebrana przez ubezpieczycieli wyniosła 62,6 mld zł i wzrosła o 9,6% wobec 2011 r., w tym w dziale I była wyższa o 14,3%, a w dziale drugim o 3,8%. W 2012 r. relacja składki przypisanej brutto do PKB w polskim sektorze ubezpieczeniowym wzrosła o 0,2 p. proc. do 3,9%. Odnotowano również wzrost przeciętnej składki przypadającej na jednego mieszkańca do poziomu 1 625 zł z 1 483 zł w 2011 r.

W 2012 r. poprawił się łączny wynik techniczny zakładów ubezpieczeń. Wzrósł on ogółem o 4,0%, w dziale I spadł o 6,6%, natomiast w dziale II w porównaniu z 2011 r. zwiększył się ponad dwukrotnie. Było to rezultatem poprawy wyników działu II w zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych oraz ubezpieczeń szkód spowodowanych żywiołami. W zakresie ubezpieczeń komunikacyjnych, dodatni wynik techniczny odnotowano po kilkuletnim okresie strat. Wynik finansowy netto zakładów ubezpieczeń w 2012 r. ogółem był wyższy o 4,9% w stosunku do roku poprzedniego, w tym w dziale I wzrósł on o 1,6%, a w dziale II o 8,0%.

Suma bilansowa zakładów ubezpieczeń ogółem w 2012 r. wzrosła o 11,3%, w tym w dziale I o 11,2%, a w dziale II o 11,6%. Wyższą wartość odnotowano również dla kapitałów własnych (ogółem wzrost o 17,1% wobec 2011 r.), które w dziale I były wyższe o 15,7%, a w dziale II o 18,0%.

W 2012 r. zwiększyły się wskaźniki bezpieczeństwa działalności ubezpieczeniowej i nadal utrzymywały się powyżej wymaganego ustawowego poziomu. Wskaźnik monitorowania działalności w dziale I wyniósł 355,8% i był wyższy o 37,5 p. proc., a w dziale II wyniósł 467,2% i był wyższy o 82,3 p. proc. wobec roku poprzedniego. Wskaźnik pokrycia rezerw, określany relacją aktywów spełniających warunki ustawowe do rezerw techniczno–ubezpieczeniowych brutto, w dziale I wyniósł 111,2%, a w dziale II 126,9%. Wskaźniki te były wyższe odpowiednio o 3,3 p. proc i 2,8 p. proc. niż w 2011 r.

SUMMARY

Polish insurance sector in 2012, despite a lower dynamics of economic activity in Poland, maintained satisfactory financial results. Gross written premiums in total collected by the insurers amounted to 62.6 billion PLN and increased by 9.6% compared to 2011. According to the divisions, in life insurance it was higher by 14.3% and in non-life insurance – by 3.8%. In 2012 the ratio of gross written premiums to GDP in the Polish insurance sector increased by 0.2 percentage points to 3.9%. There has also been an increase in the average premium per capita to 1 625 PLN in 2012 from 1 483 PLN in 2011.

In 2012 overall insurance technical result has improved by increasing by 4.0%. In the life insurance it decreased by 6.6%, while in non-life insurance the result increased more than twice. This was due to improvements in the results of non-life insurance in terms of the motor vehicle liability insurance and insurance of the damage caused by the natural disasters. In motor vehicle liability insurance positive technical result was reported after several years of losses. Total net profit of insurance companies in 2012 was higher by 4.9% compared to the previous year. It increased comparing to 2011 in both divisions: life insurance by 1.6% and the non-life insurance by 8.0%.

In 2012 balance sheet of insurance companies in total increased by 11.3%, wherein life insurance growth was equal to 11.2% and in non-life insurance 11.6%. Also a higher value for the shareholders' equity was reported (17.1% compared to 2011) which in life insurance was higher by 15.7%, and in non-life insurance by 18.0%.

Safety ratios of insurance activities increased and remained above the required statutory level. Activity monitoring ratio in 2012 in life insurance was equal to 355.8% and was higher than in the previous year by 37.5 percentage points. In non-life insurance it reached 467.2% and was higher than in 2011 by 82.3 percentage points. Provisions cover ratio, defined as the relationship of assets that meet the statutory conditions for the gross technical provisions, in life insurance was equal to 111.2% and in non-life insurance it reached 126.9%. It was higher respectively: by 3.3 percentage points and 2.8 percentage points than in 2011.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAPHY

- GUS, *Handel zagraniczny styczeń-grudzień 2012 r.*, Warszawa 2013.
- GUS, *Budownictwo – wyniki działalności w 2012 r.*, Warszawa 2013.
- GUS, *Zatrudnienie i wynagrodzenie w 2012 r. i w przypadku zatrudnienia dotyczą podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących 10 i więcej osób*, Warszawa 2013.
- GUS, *Wypadki przy pracy*, Warszawa 2013.
- GUS, *Warunki pracy*, Warszawa 2013.
- GUS, *Biuletyn Statystyczny nr 9/2013*, Warszawa 2013.
- GUS, *Skorygowane kwartalne szacunki produktu krajowego brutto za 2012 r. oraz za I i II kwartał 2013 r.*, Warszawa 2013.
- GUS, *Transport – Wyniki działalności w 2012 r.*, Warszawa 2013.
- HNB, *Report on Financial Stability May 2013 r.*, Budapeszt 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Distribution Channel*, Bruksela 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Market Operators 2011*, Total Premiums 2011, Bruksela 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Total Premiums 2011*, Bruksela 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Life insurance – 2011, Non-life insurance – 2011*, Bruksela 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Life Premiums 2011*, Bruksela 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Non-Life Premiums 2011*, Bruksela 2013.
- Insurance Europe Statistics, *Investments – 2011*, Bruksela 2013.
- MFW, *Global Financial Stability Report*, w latach 2012-2013, Waszyngton 2011-2013.
- NBP, *Raport o stabilności systemu finansowego lipiec 2013 r.*, Warszawa 2013.
- Swiss Re, *Natural catastrophes and man-made disasters in 2012: A year of extreme weather events in the US*, Sigma No 2, Zurich 2013.
- Swiss Re, *World insurance in 2012*, no 3, Zurich 2013.

SKRÓTY

ABBREVIATIONS

CDS	<i>Credit default swap</i>
EBC	Europejski Bank Centralny (<i>European Central Bank</i>)
EIOPA	Europejski Urząd Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (<i>European Insurance and Occupational Pensions Authority</i>)
Fed	System Rezerwy Federalnej USA (<i>Federal Reserve</i>)
GUS	Główny Urząd Statystyczny (<i>Central Statistical Office</i>)
GPW	Giełda Papierów Wartościowych (<i>Warsaw Stock Exchange</i>)
HNB	Narodowy Bank Węgier (<i>The Central Bank of Hungary</i>)
KE	Komisja Europejska (<i>European Commission</i>)
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego (<i>Polish Financial Supervision Authority</i>)
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy (<i>International Monetary Fund</i>)
NBP	Narodowy Bank Polski (<i>National Bank of Poland</i>)
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
p. b.	Punkt bazowy (<i>base point</i>)
PKB	Produkt krajowy brutto (<i>Gross Domestic Product</i>)
RPP	Rada Polityki Pieniężnej (<i>Monetary Policy Council</i>)
TUW	Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (<i>Mutual Insurance Companies</i>)
UE	Unia Europejska (<i>European Union</i>)
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego (<i>Polish Financial Supervision Authority Office</i>)
WEO	Raport o stanie gospodarki światowej (<i>World Economic Outlook</i>)

ANEKS STATYSTYCZNY – WYBRANE TABLICE

STATISTICAL APPENDIX – SELECTED TABLES

ANEKS STATYSTYCZNY – WYBRANE TABLICE

Tabl. 01. Liczba zakładów ubezpieczeń posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności operacyjnej.....	75
Tabl. 02. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń.....	75
Tabl. 03. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – ogółem.....	76
Tabl. 04. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem.....	76
Tabl. 05. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem.....	77
Tabl. 06. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem.....	78
Tabl. 07. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – ogółem.....	79
Tabl. 08. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem.....	79
Tabl. 09. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem.....	80
Tabl. 10. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem.....	81
Tabl. 11. Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie.....	82
Tabl. 12. Aktywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych.....	83
Tabl. 13. Pasywa zakładów ubezpieczeń na życie.....	84
Tabl. 14. Pasywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych.....	85
Tabl. 15. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie.....	86
Tabl. 15. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie (dok.).....	87
Tabl. 16. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych.....	88
Tabl. 17. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń na życie.....	89
Tabl. 18. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych.....	90
Tabl. 19. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu I.....	91
Tabl. 20. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu II.....	92

STATISTICAL APPENDIX – SELECTED TABLES

Tabl. 01. Number of Authorized Insurance Companies.....	93
Tabl. 02. Annual Average Employment of Insurance Companies.....	93
Tabl. 03. Number of Policies of Life Insurance – Total.....	94
Tabl. 04. Gross Written Premium of Life Insurance – Total.....	94
Tabl. 05. Number of Policies of Non-Life Insurance – Total.....	95
Tabl. 06. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – Total.....	96
Tabl. 07. Number of Claims of Life Insurance – Total.....	97
Tabl. 08. Gross Claims Paid of Life Insurance – Total.....	97
Tabl. 09. Number of Claims of Non-Life Insurance – Total.....	98
Tabl. 10. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – Total.....	99
Tabl. 11. Assets of Life Insurance Companies.....	100
Tabl. 12. Assets of Non-Life Insurance Companies.....	101
Tabl. 13. Liabilities of Life Insurance Companies.....	102
Tabl. 14. Liabilities of Non-Life Insurance Companies.....	103
Tabl. 15. Technical Account of Life Insurance Companies.....	104
Tabl. 15. Technical Account of Life Insurance Companies (cont.).....	105
Tabl. 16. Technical Account of Non-Life Insurance Companies.....	106
Tabl. 17. Profit and Loss Account of Life Insurance Companies.....	107
Tabl. 18. Profit and Loss Account of Non-Life Insurance Companies.....	108
Tabl. 19. Aggregated Efficiency Ratios of Life Insurance Companies.....	109
Tabl. 20. Aggregated Efficiency Ratios of Non-Life Insurance Companies.....	110

Tabl. 01. Liczba zakładów ubezpieczeń posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności operacyjnej

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
Ogółem					
Liczba zakładów	66	65	63	61	59
Przeważający kapitał krajowy	20	18	18	16	14
Przeważający kapitał zagraniczny	46	47	45	45	45
Sektor prywatny	64	63	62	60	58
Sektor publiczny	2	2	1	1	1
Spółki akcyjne	57	56	55	53	51
Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	9	9	8	8	8
Dział I					
Liczba zakładów	31	31	30	28	28
Przeważający kapitał krajowy	7	7	7	6	5
Przeważający kapitał zagraniczny	24	24	23	22	23
Sektor prywatny	31	31	30	28	28
Sektor publiczny	–	–	–	–	–
Spółki akcyjne	29	29	28	26	26
Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	2	2	2	2	2
Dział II					
Liczba zakładów	35	34	33	33	31
Przeważający kapitał krajowy	13	11	11	10	9
Przeważający kapitał zagraniczny	22	23	22	23	22
Sektor prywatny	33	32	32	32	30
Sektor publiczny	2	2	1	1	1
Spółki akcyjne	28	27	27	27	25
Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych	7	7	6	6	6

Tabl. 02. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w etatach				
Ogółem					
Zatrudnienie ogółem	30 777	30 080	28 721	28 134	27 992
Kadra kierownicza	2 724	2 591	2 471	2 616	2 580
Doradcy	18	19	19	13	16
Aktuariusze	99	89	101	109	122
Pozostali pracownicy,	27 936	27 381	26 130	25 396	25 274
w tym agenci na etatach	290	225	253	437	619
Dział I					
Zatrudnienie ogółem	7 743	7 113	6 972	6 679	.
Kadra kierownicza	701	580	632	810	.
Doradcy	3	5	5	4	.
Aktuariusze	61	48	57	67	.
Pozostali pracownicy,	6 979	6 479	6 278	5 799	.
w tym agenci na etatach	12	4	2	2	.
Dział II					
Zatrudnienie ogółem	23 034	22 968	21 749	21 455	.
Kadra kierownicza	2 023	2 011	1 839	1 806	.
Doradcy	15	14	14	10	.
Aktuariusze	38	42	43	42	.
Pozostali pracownicy,	20 957	20 902	19 852	19 597	.
w tym agenci na etatach	277	221	250	436	.

Tabl. 03. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys.					2011 = 100
Ogółem^a	12 273	11 976	11 742	11 585	10 248	88,5
Ubezpieczenia na życie	7 691	7 528	7 419	7 289	7 195	98,7
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	159	131	120	113	107	94,5
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	2 578	2 526	2 496	2 508	2 899	115,6
Ubezpieczenia rentowe	43	48	50	49	49	99,3
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe ..	7 745	9 205	9 306	10 440	11 184	107,1
w tym ubezpieczenia chorobowe	626	664	761	826	890	107,8

^a Suma liczby polis z poszczególnych grup ubezpieczeń może być większa lub mniejsza od pozycji ogółem, wynika to ze specyfiki konstrukcji produktów ubezpieczeniowych.

Tabl. 04. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys. zł					2011 = 100
Ogółem^b	38 937 974	30 216 844	31 350 732	31 803 755	36 348 383	114,3
Ubezpieczenia na życie	28 376 776	19 218 771	18 762 599	16 836 713	19 392 565	115,2
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	131 593	125 869	119 904	120 336	116 746	97,0
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	6 289 132	6 459 082	8 119 068	10 307 486	12 045 984	116,9
Ubezpieczenia rentowe	61 655	71 195	83 470	98 212	99 454	101,3
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe ..	4 078 817	4 341 927	4 265 691	4 441 008	4 693 634	105,7
w tym ubezpieczenia chorobowe	408 288	499 905	537 171	681 499	653 054	95,8

^b Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 05. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys.					2011 = 100
Ogółem	60 244	46 866	49 763	49 205	47 181	95,9
Ubezpieczenia wypadku	10 103	10 591	10 908	10 803	10 247	94,9
Ubezpieczenia choroby	308	347	428	607	1 197	197,3
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	4 580	4 892	5 052	5 117	4 991	97,5
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	1	1	1	1	1	79,4
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	1	1	1	1	1	155,2
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	12	12	12	14	11	76,3
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	25	28	30	26	36	140,4
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami,	7 787	8 163	8 611	8 159	7 913	97,0
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	1 641	1 624	1 612	1 690	1 510	89,4
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	6 805	6 588	7 971	9 553	10 366	108,5
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych,	17 172	17 776	18 348	19 227	19 458	101,2
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	16 765	17 461	18 088	18 969	19 236	101,4
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	2	2	2	2	3	140,6
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	7	8	8	8	9	106,1
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	4 914	5 843	6 347	6 629	6 734	101,6
obowiązkowe OC rolników	1 454	1 441	1 421	1 511	1 492	98,8
pozostałe obowiązkowe	81	93	199	235	210	89,1
Ubezpieczenia kredytu	82	73	74	74	82	111,5
Gwarancja ubezpieczeniowa	128	425	149	159	160	101,1
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	195	361	313	331	369	111,5
Ubezpieczenia ochrony prawnej	378	850	1 029	668	1 010	151,3
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	8 986	9 430	10 512	11 067	11 256	101,7

Tabl. 06. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys. zł					2011 = 100
Ogółem^a	19 854 414	20 617 600	22 237 130	24 801 456	25 646 430	103,4
Ubezpieczenia wypadku	1 231 841	1 212 189	1 269 209	1 244 966	1 278 691	102,7
Ubezpieczenia choroby	294 049	276 027	343 719	436 167	512 525	117,5
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	5 206 861	4 888 488	5 258 595	5 763 600	5 627 344	97,6
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	11 875	16 991	16 419	33 855	45 992	135,8
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	17 136	20 212	31 897	30 266	30 231	99,9
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	101 143	106 360	88 630	95 769	101 547	106,0
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	112 383	92 095	95 702	106 829	118 711	111,1
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami,	1 887 424	2 174 468	2 398 995	2 825 959	2 901 724	102,7
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	352 132	376 170	388 789	421 595	418 776	99,3
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	1 436 648	1 544 953	1 761 761	1 990 285	2 247 778	112,9
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych,	7 009 941	7 134 876	7 528 084	8 599 720	8 931 150	103,9
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	6 809 544	6 968 522	7 381 587	8 427 915	8 735 869	103,7
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	21 464	24 052	24 351	26 307	29 729	113,0
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	15 477	25 841	19 136	19 559	19 627	100,4
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	973 481	1 113 474	1 243 673	1 439 889	1 746 347	121,3
obowiązkowe OC rolników	47 072	49 325	50 803	54 057	53 199	98,4
pozostałe obowiązkowe	133 703	184 264	205 602	250 159	400 824	160,2
Ubezpieczenia kredytu	491 992	460 102	465 144	544 732	502 609	92,3
Gwarancja ubezpieczeniowa	214 973	277 302	317 968	302 842	274 661	90,7
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	544 212	866 817	787 898	764 613	723 542	94,6
Ubezpieczenia ochrony prawnej	73 562	96 683	239 848	169 802	99 477	58,6
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	209 951	286 673	346 101	406 297	454 743	111,9

^a Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 07. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys.					2011 = 100
Ogółem^a	2 981	3 205	2 645	3 466	3 724	107,4
Ubezpieczenia na życie	1 512	1 693	1 344	1 636	1 657	101,3
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	39	31	21	16	13	83,3
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	463	411	315	367	487	132,7
Ubezpieczenia rentowe	19	5	6	6	8	120,7
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe ..	948	1 065	959	1 441	1 559	108,2
w tym ubezpieczenia chorobowe	81	96	114	152	175	115,5

^a Suma liczby wypłat z poszczególnych grup ubezpieczeń może być większa lub mniejsza od pozycji ogółem, wynika to ze specyfiki konstrukcji produktów ubezpieczeniowych.

Tabl. 08. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys. zł					2011 = 100
Ogółem^b	19 337 703	27 673 592	22 560 562	26 053 564	25 904 625	99,4
Ubezpieczenia na życie	11 213 294	21 700 648	16 096 090	18 375 038	17 356 738	94,5
Ubezpieczenia posagowe, zaopatrzenia dzieci	177 316	166 142	151 134	127 725	120 482	94,3
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	6 697 692	4 374 721	4 669 298	5 791 694	6 638 794	114,6
Ubezpieczenia rentowe	56 700	61 145	60 478	64 190	69 360	108,1
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe ..	1 192 701	1 370 936	1 583 561	1 694 917	1 719 251	101,4
w tym ubezpieczenia chorobowe	130 917	154 206	212 423	261 353	283 076	108,3

^b Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 09. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys.					2011 = 100
Ogółem	2 888	3 601	4 505	4 498	4 300	95,6
Ubezpieczenia wypadku	444	451	427	459	435	94,7
Ubezpieczenia choroby	302	564	795	979	1 030	105,2
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	646	774	844	800	706	88,3
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	0,8	1,7	1,0	1,6	1,0	60,0
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	117,2
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	2	2	2	2	2	103,8
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	23	19	15	15	8	52,5
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywołami,	181	236	510	301	259	85,9
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	35	24	90	33	24	71,4
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	161	182	230	236	257	108,8
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych,	873	981	1 070	1 070	1 014	94,8
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	861	964	1 048	1 055	977	92,6
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	119,8
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	130,2
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	123	165	285	235	201	85,7
obowiązkowe OC rolników	4	4	4	5	5	100,0
pozostałe obowiązkowe	2	2	5	7	4	52,5
Ubezpieczenia kredytu	3	6	11	10	9	85,7
Gwarancja ubezpieczeniowa	0	7	6	5	5	104,5
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	4	16	34	39	49	124,9
Ubezpieczenia ochrony prawnej	4	4	3	4	5	116,7
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	118	192	272	294	329	111,8

Tabl. 10. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem

Rodzaje ubezpieczeń	2008	2009	2010	2011	2012	
	w tys. zł					2011 = 100
Ogółem^a	9 991 538	12 200 431	13 963 467	13 484 372	13 777 087	102,2
Ubezpieczenia wypadku	224 165	258 367	267 934	319 167	314 360	98,5
Ubezpieczenia choroby	89 763	117 128	133 214	168 427	170 046	101,0
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	3 113 704	3 746 700	3 859 807	3 701 481	3 440 257	92,9
Ubezpieczenia casco pojazdów szynowych	8 039	8 120	4 954	15 555	28 687	184,4
Ubezpieczenia casco statków powietrznych	12 256	12 652	21 808	26 767	94 170	351,8
Ubezpieczenia żeglugi morskiej i śródlądowej	107 312	129 822	105 876	105 681	75 891	71,8
Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie	50 130	46 922	52 273	56 776	42 744	75,3
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami,	905 477	1 212 491	2 361 566	1 403 174	1 149 808	81,9
w tym obowiązkowe budynków w gospodarstwach rolnych	131 963	119 356	511 528	200 850	142 994	71,2
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych	519 078	555 627	674 807	936 800	1 298 292	138,6
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych,	4 383 347	5 160 545	5 284 134	5 465 063	5 446 875	99,7
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	4 200 223	4 962 822	5 087 283	5 273 293	5 282 337	100,2
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów powietrznych	1 560	735	4 528	2 621	8 959	341,9
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za żeglugę morską i śródlądową	7 070	6 844	7 101	11 081	9 330	84,2
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej, w tym:	335 626	503 287	587 821	629 488	614 033	97,5
obowiązkowe OC rolników	28 347	24 416	25 152	27 543	31 016	112,6
pozostałe obowiązkowe	16 036	19 999	28 297	42 653	47 945	112,4
Ubezpieczenia kredytu	86 815	207 950	267 237	175 488	290 932	165,8
Gwarancja ubezpieczeniowa	21 053	59 350	50 415	66 693	422 642	633,7
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	40 220	59 122	88 855	151 986	132 771	87,4
Ubezpieczenia ochrony prawnej	4 570	5 961	7 218	8 145	7 497	92,1
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	81 354	108 809	183 921	239 980	229 792	95,8

^a Z działalności bezpośredniej.

Tabl. 11. Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Ogółem	85 090 964	87 894 883	93 965 969	89 873 750	99 920 937
Wartości niematerialne i prawne	123 010	113 493	134 569	174 858	185 916
Lokaty	54 462 503	50 927 548	50 755 555	47 308 682	49 283 096
Nieruchomości	388 581	398 945	402 295	386 799	359 244
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	1 419 023	1 530 589	1 580 179	1 525 840	1 734 665
Inne lokaty finansowe	52 654 899	48 998 013	48 773 082	45 396 042	47 189 187
Należności depozytowe od cedentów	–	–	–	–	–
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	26 345 876	32 812 639	38 932 347	37 464 845	45 105 450
Należności	953 078	1 040 513	928 487	1 062 022	1 199 405
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	592 838	465 052	522 008	609 857	700 253
Należności od ubezpieczających	536 472	373 399	407 991	420 583	603 075
Należności od pośredników ubezpieczeniowych	34 991	80 054	105 180	174 289	89 819
Inne należności	21 375	11 599	8 837	14 986	7 359
Należności z tytułu reasekuracji	68 510	81 855	81 837	86 778	79 174
Inne należności	291 729	493 607	324 641	365 387	419 978
Należności od budżetu	73 696	206 261	26 669	20 422	53 063
Pozostałe należności	218 033	287 345	297 972	344 965	366 915
Inne składniki aktywów	500 808	486 616	465 134	600 192	442 590
Rzeczowe składniki aktywów	115 782	96 944	82 980	79 433	98 651
Środki pieniężne	380 177	386 845	380 290	518 314	342 881
Pozostałe składniki aktywów	4 848	2 827	1 863	2 446	1 058
Rozliczenia międzyokresowe	2 705 690	2 514 075	2 749 878	3 263 150	3 704 480
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	360 493	314 899	350 724	374 194	419 384
Aktywowane koszty akwizycji	1 837 551	1 930 411	2 254 834	2 813 111	3 197 865
Zarachowane odsetki i czynsze	373 694	96 475	7 132	9 676	5 129
Inne rozliczenia międzyokresowe	133 953	172 290	137 188	66 169	82 102

Tabl. 12. Aktywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Ogółem	52 818 475	51 090 414	51 204 341	56 241 760	62 769 504
Wartości niematerialne i prawne	309 163	339 019	369 765	410 934	478 840
Lokaty	45 113 087	43 053 953	41 516 491	45 474 477	51 762 418
Nieruchomości	908 024	942 221	942 657	925 380	932 655
Lokaty w jednostkach podporządkowanych	7 611 219	9 117 469	8 563 061	8 234 056	9 354 815
Inne lokaty finansowe	36 575 130	32 975 274	31 997 241	36 304 429	41 464 557
Należności depozytowe od cedentów	18 714	18 990	13 532	10 611	10 391
Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	x	x	x	x	x
Należności	3 711 208	4 143 795	4 882 521	5 454 389	5 689 617
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	2 896 328	3 245 261	3 745 383	4 516 429	4 564 640
Należności od ubezpieczających	2 695 013	2 934 021	3 266 849	4 033 211	4 067 202
Należności od pośredników ubezpieczeniowych	148 290	279 463	377 746	407 905	418 286
Inne należności	53 025	31 778	100 788	75 314	79 152
Należności z tytułu reasekuracji	489 156	543 263	748 195	643 706	816 979
Inne należności	325 724	355 271	388 943	294 254	307 997
Należności od budżetu	109 888	109 899	39 899	22 127	108 930
Pozostałe należności	215 836	245 372	349 043	272 127	199 067
Inne składniki aktywów	865 728	504 042	591 415	645 938	605 939
Rzeczowe składniki aktywów	280 649	282 295	263 676	274 783	283 133
Środki pieniężne	578 433	218 745	324 341	366 997	316 342
Pozostałe składniki aktywów	6 646	3 002	3 398	4 158	6 464
Rozliczenia międzyokresowe	2 819 289	3 049 605	3 844 149	4 256 022	4 232 691
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	126 252	125 230	275 487	391 008	309 728
Aktywowane koszty akwizycji	2 027 597	2 534 108	3 194 589	3 605 907	3 743 693
Zarachowane odsetki i czynsze	42 651	34 416	15 230	10 436	4 313
Inne rozliczenia międzyokresowe	622 790	355 852	358 843	248 671	174 956

Tabl. 13. Pasywa zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Ogółem	85 090 964	87 894 884	93 965 968	89 873 751	99 920 937
Kapitał własny	11 460 136	13 512 967	13 234 916	12 761 397	14 769 420
Kapitał podstawowy	2 504 435	2 649 273	2 805 532	2 883 484	2 926 025
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	18 331	18 331	12 005	12 005	8 212
Kapitał (fundusz) zapasowy	6 762 017	7 243 684	7 129 695	7 023 610	7 960 250
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	248 292	323 282	325 785	279 126	949 689
Pozostałe kapitały rezerwowe	594 419	481 526	538 552	853 570	931 877
Zysk (strata) z lat ubiegłych	-1 136 998	-1 166 422	-1 205 414	-1 185 196	-958 053
Zysk (strata) netto	2 506 301	3 999 954	3 652 773	2 918 811	2 967 846
Zobowiązania podporządkowane	20 330	20 243	56 893	56 910	56 919
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	71 004 329	71 240 362	77 198 388	73 020 322	81 114 162
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	1 184 990	1 121 152	978 198	982 101	1 122 952
Rezerwa ubezpieczeń na życie	41 538 919	35 180 391	35 190 651	32 416 076	32 770 874
Rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	1 172 240	1 388 969	1 387 791	1 472 644	1 469 676
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	36 296	47 574	81 298	89 095	111 922
Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	-	-	-	-	-
Rezerwy na zwrot składek dla członków ..	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy techniczno- ubezpieczeniowe określone w statucie ..	764 425	721 269	635 103	601 031	563 395
Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	26 307 459	32 781 008	38 925 346	37 459 375	45 075 343
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wielkość ujemna)	1 467 784	1 491 120	1 425 035	1 001 036	1 300 465
Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	-	-	-	-	-
Pozostałe rezerwy	619 260	1 063 699	1 278 739	891 693	1 395 009
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1 424 656	1 455 596	1 389 381	932 449	1 193 602
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1 449 345	1 469 119	1 685 570	2 576 809	2 078 600
Rozliczenia międzyokresowe	580 692	624 019	547 116	635 206	613 690

Tabl. 14. Pasywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Ogółem	52 818 476	51 090 414	51 204 340	56 241 761	62 769 504
Kapitał własny	24 219 351	15 643 429	17 648 813	18 141 292	21 410 498
Kapitał podstawowy	2 727 155	2 791 349	2 956 465	2 912 713	2 594 797
Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	413	377	261	152	853
Kapitał (fundusz) zapasowy	12 897 795	4 489 702	6 183 911	7 349 266	8 406 619
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	6 091 318	7 668 815	6 753 026	6 445 409	8 241 929
Pozostałe kapitały rezerwowe	458 966	113 159	115 993	131 729	158 294
Zysk (strata) z lat ubiegłych	-1 232 780	-1 299 641	-1 454 529	-1 782 376	-1 323 072
Zysk (strata) netto	3 277 310	1 880 423	3 094 207	3 084 702	3 332 784
Zobowiązania podporządkowane	-	20 351	60 861	87 419	93 087
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	26 941 413	28 922 270	32 602 422	36 303 984	40 050 908
Rezerwa składek i rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	10 766 854	11 543 782	13 058 621	14 981 195	15 429 665
Rezerwa ubezpieczeń na życie	-	-	-	-	-
Rezerwy na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia	15 216 328	16 374 820	18 550 812	20 242 477	23 519 003
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	46 936	51 335	63 856	78 130	86 027
Rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	898 162	945 165	926 778	1 000 761	1 016 052
Rezerwy na zwrot składek dla członków ..	13 132	7 167	2 354	1 420	160
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie ..	-	-	-	-	-
Rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	x	x	x	x	x
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (wielkość ujemna)	3 017 179	3 168 492	4 061 519	4 757 909	5 723 742
Oszacowane regresy i odzyski (wielkość ujemna)	179 715	235 646	275 932	286 603	339 693
Pozostałe rezerwy	733 911	882 179	685 899	869 264	992 997
Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	264 940	274 860	673 645	1 132 303	1 484 635
Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	2 607 951	7 649 728	2 676 693	3 466 876	3 605 035
Rozliczenia międzyokresowe	1 247 805	1 101 735	1 193 458	1 285 134	1 195 779

Tabl. 15. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Składki	37 324 318	29 295 771	30 981 846	31 530 207	35 346 467
Składki przypisane brutto	38 985 975	30 283 456	31 420 426	31 831 894	36 376 930
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	1 250 743	1 051 642	581 584	285 474	888 687
Zmiany stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	411 318	-63 832	-143 087	15 791	140 951
Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	405	124	-83	-422	-825
Przychody z lokat	4 288 390	6 235 971	5 234 546	4 009 236	5 453 355
Przychody z lokat w nieruchomości	339	70	1 777	1 700	1 840
Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	263 664	265 934	365 764	267 682	133 453
z udziałów lub akcji	256 785	264 912	364 372	266 681	130 070
z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	6 879	1 022	1 392	1 001	3 383
z pozostałych lokat	-	-	-	-	-
Przychody z innych lokat finansowych z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych	3 241 558	3 154 001	2 922 554	2 953 441	3 084 714
w funduszach inwestycyjnych	234 933	75 772	93 734	147 867	244 551
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	2 333 660	2 206 324	2 150 816	2 204 108	2 051 217
z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	633 462	839 381	647 781	570 311	684 908
z pozostałych lokat	39 503	32 523	30 223	31 155	104 039
Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	19 432	9 075	74 268	11 511	69
Wynik dodatni z realizacji lokat	763 397	2 806 892	1 870 183	774 903	2 233 277
Nie zrealizowane zyski z lokat	828 176	2 872 529	2 561 921	1 570 582	4 701 947
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	363 277	253 466	339 949	517 506	316 723
Odszkodowania i świadczenia	19 425 152	26 941 924	21 976 817	25 575 691	25 381 882
Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	19 206 938	26 731 373	21 984 152	25 495 773	25 375 433
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	19 359 597	27 701 592	22 584 953	26 069 111	25 916 967
udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	152 659	970 219	600 801	573 338	541 534
Zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	218 214	210 551	-7 335	79 918	6 450
rezerwy brutto	225 896	216 738	-1 165	78 743	21 186
udział reasekuratorów	7 681	6 187	6 170	-1 176	14 736

Tabl. 15. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie (dok.)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	3 819 173	50 443	6 134 259	-3 859 028	7 649 768
Zmiana stanu rezerwy w ubezpieczeniach na życie na udziale własnym	13 940 003	-5 208 718	849 591	-2 873 080	159 599
rezerwy brutto	14 479 285	-5 203 742	764 848	-2 830 849	357 730
udział reasekuratorów	539 282	4 977	-84 743	42 231	198 131
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym dla ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	-9 983 842	5 302 317	5 370 834	-951 876	7 522 756
rezerwy brutto	-9 730 456	5 320 462	5 383 163	-1 419 643	7 609 796
udział reasekuratorów	253 386	18 145	12 328	-467 768	87 040
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przewidzianych w statucie na udziale własnym	-136 988	-43 156	-86 166	-34 072	-32 586
rezerwy brutto	-136 988	-43 156	-86 166	-34 072	-32 586
udział reasekuratorów	-	-	-	-	0
Premie i rabaty łącznie ze zmianą stanu rezerw na udziale własnym	34 361	55 282	55 370	32 395	56 460
Koszty działalności ubezpieczeniowej	4 931 805	5 393 780	5 255 303	5 541 175	6 345 335
Koszty akwizycji	3 595 794	3 843 772	3 703 030	3 976 895	4 678 270
Koszty administracyjne	1 532 473	1 593 609	1 592 262	1 628 394	1 737 310
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	196 462	43 602	39 989	64 114	70 245
Koszty działalności lokacyjnej	8 125 750	707 915	450 235	2 547 114	1 056 956
Koszty utrzymania nieruchomości	1 713	994	327	2 215	4 181
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	74 001	63 919	93 110	107 635	112 581
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	96 371	57 599	17 124	13 054	63 125
Wynik ujemny z realizacji lokat	7 953 665	585 404	339 674	2 424 210	877 069
Nie zrealizowane straty na lokatach	3 183 220	326 548	539 016	4 047 252	1 393 198
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	178 363	217 969	272 984	136 678	229 217
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione do ogólnego rachunku zysków i strat	-347 157	648 291	841 253	258 788	578 436
Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	3 453 493	4 315 586	3 593 026	3 347 465	3 127 239

Tabl. 16. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Składki	17 193 013	18 367 322	18 730 026	20 540 157	22 229 470
Składki przypisane brutto	20 305 967	21 060 285	22 738 997	25 290 902	26 250 197
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	1 695 628	2 078 011	2 777 877	3 567 889	3 708 512
Zmiany stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	1 446 304	776 928	1 515 219	1 580 535	448 474
Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	28 978	161 975	284 125	397 679	136 259
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat	303 241	350 734	363 444	392 492	503 549
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	149 823	221 150	207 008	273 028	262 425
Odszkodowania i świadczenia	10 571 635	12 435 751	13 578 352	13 199 331	14 287 716
Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	9 378 214	11 324 152	12 047 389	11 789 701	11 709 464
odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	10 233 156	12 470 713	14 168 728	13 737 913	14 045 823
udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	854 942	1 146 561	2 121 339	1 948 212	2 336 359
Zmiana stanu rezerw na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	1 193 420	1 111 599	1 530 962	1 409 630	2 578 252
rezerwy brutto	1 266 067	1 079 745	2 133 433	1 668 535	3 228 893
udział reasekuratorów	72 646	-31 854	602 470	258 905	650 641
Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	-62 308	-1 197	-2 536	332	-1 260
Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto ..	-62 308	-1 197	-2 536	332	-1 260
Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	-	-	-
Premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw na premie i rabaty	55 391	52 859	33 706	45 052	63 087
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 219 723	5 837 248	6 344 739	6 653 767	7 051 244
Koszty akwizycji	3 719 695	4 237 621	4 697 772	5 357 951	5 662 094
Koszty administracyjne	1 941 676	2 048 822	2 093 049	1 918 366	2 071 374
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	441 649	449 195	446 081	622 550	682 223
Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	1 091 848	822 392	649 292	935 313	914 696
Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	50 992	47 003	-18 530	73 984	15 290
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	718 797	-254 850	-1 284 545	297 898	664 670

Tabl. 17. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń na życie

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub wynik techniczny ubezpieczeń na życie	3 453 493	4 315 587	3 593 026	3 347 465	3 127 239
Przychody z lokat	x	x	x	x	x
Przychody z lokat w nieruchomości	x	x	x	x	x
Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych, w tym	x	x	x	x	x
z udziałów i akcji	x	x	x	x	x
Przychody z innych lokat finansowych, w tym:	x	x	x	x	x
z udziałów i akcji ^a	x	x	x	x	x
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	x	x	x	x	x
Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	x	x	x	x	x
Wynik dodatni z realizacji lokat	x	x	x	x	x
Nie zrealizowane zyski z lokat	x	x	x	x	x
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-347 157	648 290	841 253	258 789	578 436
Koszty działalności lokacyjnej	x	x	x	x	x
Koszty utrzymania nieruchomości	x	x	x	x	x
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	x	x	x	x	x
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	x	x	x	x	x
Wynik ujemny z realizacji lokat	x	x	x	x	x
Nie zrealizowane straty na lokatach	x	x	x	x	x
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	x	x	x	x	x
Pozostałe przychody operacyjne	143 560	155 179	149 530	165 365	121 979
Pozostałe koszty operacyjne	166 688	220 449	146 058	204 507	173 650
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 083 209	4 898 607	4 437 750	3 567 113	3 654 005
Zyski nadzwyczajne	8	0	0	0	0
Straty nadzwyczajne	15	0	0	0	0
Zysk (strata) brutto	3 083 202	4 898 607	4 437 750	3 567 113	3 654 005
Podatek dochodowy	578 261	898 284	785 006	648 305	686 090
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-1 360	368	-28	-4	69
Zysk (strata) netto	2 506 300	3 999 955	3 652 772	2 918 811	2 967 846

^a Przychody z udziałów i akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu, a także jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych.

Tabl. 18. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w tys. zł				
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub wynik techniczny ubezpieczeń na życie	718 797	-254 852	-1 284 546	297 897	664 673
Przychody z lokat	4 353 088	4 110 497	5 227 545	4 308 649	3 965 919
Przychody z lokat w nieruchomości	18 381	18 917	15 213	14 914	14 834
Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych, w tym:					
z udziałów i akcji	2 200 982	1 456 729	3 187 881	2 001 156	1 233 513
z udziałów i akcji ^a	2 195 566	1 453 553	3 183 882	1 995 823	1 225 807
Przychody z innych lokat finansowych, w tym:	1 894 652	1 895 257	1 492 347	1 713 026	1 765 413
z udziałów i akcji ^a	71 227	26 927	37 111	55 697	69 794
z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	1 547 755	1 730 083	1 326 361	1 483 772	1 399 404
Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	29 357	177 923	77 267	4 688	9 821
Wynik dodatni z realizacji lokat	209 716	561 671	454 837	574 865	942 338
Nie zrealizowane zyski z lokat	256 339	345 410	266 211	227 328	342 455
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-	-	-	-	-
Koszty działalności lokacyjnej	722 120	528 925	395 936	581 341	448 195
Koszty utrzymania nieruchomości	9 851	9 806	6 616	11 285	13 339
Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	65 383	82 086	67 165	79 084	75 310
Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	237 415	122 094	132 687	14 561	13 986
Wynik ujemny z realizacji lokat	409 471	314 938	189 467	476 411	345 560
Nie zrealizowane straty na lokatach	687 866	339 879	254 620	234 256	161 532
Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	303 241	350 734	363 444	392 492	503 549
Pozostałe przychody operacyjne	209 972	337 148	257 230	246 585	370 718
Pozostałe koszty operacyjne	203 986	405 843	341 281	444 413	351 872
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	3 620 985	2 912 822	3 111 159	3 427 957	3 878 615
Zyski nadzwyczajne	16	17	14	13	324
Straty nadzwyczajne	0	0	0	0	0
Zysk (strata) brutto	3 621 000	2 912 839	3 111 173	3 427 970	3 878 939
Podatek dochodowy	343 295	282 497	16 681	344 320	544 872
Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	395	-481	284	-1 051	1 284
Zysk (strata) netto	3 277 311	2 630 824	3 094 208	3 084 701	3 332 784

^a Przychody z udziałów i akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu, a także jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych.

Tabl. 19. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu I

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w %				
Wskaźniki ustawowe					
Wskaźnik monitorowania działalności	285,77	345,96	316,59	318,31	355,81
Wskaźnik pokrycia rezerw	108,60	108,88	109,06	107,91	111,24
Wskaźniki wypłacalności, płynności finansowej oraz zdolności płatniczej					
Współczynnik wypłacalności	28,10	43,48	39,88	37,66	39,17
Wskaźnik płynności finansowej	132,08	157,39	151,43	138,96	118,21
Wskaźnik zdolności płatniczej na udziale własnym	137,86	149,42	162,72	168,55	189,61
Wskaźnik pieniężnego pokrycia zobowiązań	13,66	-8,40	-1,25	-5,49	1,24
Relacja należności do środków własnych	8,99	8,19	7,67	8,88	8,16
Relacja zobowiązań do środków własnych	13,67	11,56	13,70	21,66	14,81
Wskaźniki rentowności					
Wskaźnik rentowności działalności technicznej	9,25	14,73	11,51	10,60	9,80
Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej	-7,66	9,81	7,83	-1,15	8,60
Wskaźnik rentowności sprzedaży	6,43	13,21	11,56	9,17	8,92
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych	21,87	32,03	27,19	22,49	23,36
Wskaźnik rentowności majątku	2,95	4,62	4,00	3,18	3,42
Wskaźniki sprawności działania					
Dynamika składki przypisanej brutto	152,83	77,68	103,76	101,35	114,22
Dynamika składki przypisanej na udziale własnym	149,66	77,47	105,51	102,34	112,43
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	185,62	143,09	81,59	115,33	99,42
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym	185,90	139,18	82,31	115,88	99,53
Stopa rezerw technicznych	184,27	238,61	245,58	228,17	223,95
Wskaźnik zabezpieczenia wypłat odszkodowań i świadczeń	214,64	284,83	288,42	268,61	266,27
Rezerwa składki brutto do składki przypisanej brutto	3,02	3,65	3,08	3,04	3,05
Rezerwa ubezpieczeń na życie do składki przypisanej na udziale własnym	176,00	227,53	235,83	218,35	214,69
Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia do odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	6,06	5,01	6,03	5,65	5,98
Wskaźnik rotacji majątku	47,34	35,01	34,55	34,66	38,35
Wskaźnik przychodowości kapitałów własnych	331,62	234,11	230,80	243,03	255,58
Dynamika lokat	105,71	103,63	107,08	94,56	111,31
Udział lokat w składce przypisanej na udziale własnym	214,15	286,47	290,73	268,64	265,96
Ogólny wskaźnik poziomu lokat	99,77	100,57	100,80	100,01	99,88
Współczynnik szkodowości brutto	50,77	92,00	71,52	82,12	71,73
Współczynnik szkodowości na udziale własnym	52,04	91,97	70,90	81,05	71,96
Wskaźnik kosztów akwizycji	9,22	12,69	11,80	12,58	12,85
Wskaźnik kosztów administracyjnych	3,93	5,26	5,08	5,12	4,82
Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej	12,65	17,81	16,76	17,50	17,47
Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym	13,54	19,20	17,97	18,19	18,61
Wskaźniki współzależności					
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	83,42	81,03	82,38	83,01	81,65
Relacja kapitałów własnych do funduszu ubezpieczeniowego	16,48	19,37	17,45	17,72	18,90
Wskaźnik zatrzymania składki	96,79	96,53	98,16	99,11	97,57
Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń	99,21	96,50	97,35	97,81	97,92
Wskaźnik zatrzymania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	97,93	97,91	98,15	98,63	98,39

Tabl. 20. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu II

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012
	w %				
Wskaźniki ustawowe					
Wskaźnik monitorowania działalności	644,53	363,81	390,48	384,88	467,19
Wskaźnik pokrycia rezerw	154,80	116,69	124,52	124,11	126,88
Wskaźniki wypłacalności, płynności finansowej oraz zdolności płatniczej					
Współczynnik wypłacalności	108,45	64,39	68,97	66,61	79,81
Wskaźnik płynności finansowej	176,90	151,11	134,28	133,33	135,78
Wskaźnik zdolności płatniczej na udziale własnym	73,86	104,96	102,30	103,80	106,30
Wskaźnik pieniężnego pokrycia zobowiązań	4,81	-38,36	-3,05	-0,40	1,67
Relacja należności do środków własnych	18,39	33,90	36,00	37,62	31,25
Relacja zobowiązań do środków własnych	12,92	62,58	19,81	24,26	20,16
Wskaźniki rentowności					
Wskaźnik rentowności działalności technicznej	4,18	-1,39	-6,75	2,12	3,25
Wskaźnik rentowności działalności lokacyjnej	7,09	8,14	11,51	8,56	7,60
Wskaźnik rentowności sprzedaży	16,14	12,49	13,67	12,68	12,90
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych	13,53	13,20	18,77	17,90	16,97
Wskaźnik rentowności majątku	6,20	5,06	6,08	5,96	5,68
Wskaźniki sprawności działania					
Dynamika składki przypisanej brutto	111,43	103,71	107,98	111,26	103,81
Dynamika składki przypisanej na udziale własnym	113,71	102,00	104,98	109,07	103,77
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	111,19	121,87	113,59	96,99	102,22
Dynamika odszkodowań i świadczeń wypłaconych na udziale własnym	113,63	120,75	106,38	97,89	99,29
Stopa rezerw technicznych	128,55	135,67	143,10	144,95	151,99
Wskaźnik zabezpieczenia wypłat odszkodowań i świadczeń	258,69	218,08	230,83	228,65	248,43
Rezerwa składki brutto do składki przypisanej brutto	52,65	54,47	57,26	59,19	58,69
Rezerwa ubezpieczeń na życie do składki przypisanej na udziale własnym ..	-	-	-	-	-
Rezerwa na nie wypłacone odszkodowania i świadczenia do odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto	148,70	131,31	130,80	147,05	167,07
Wskaźnik rotacji majątku	40,57	40,54	44,50	47,03	44,03
Wskaźnik przychodowości kapitałów własnych	81,40	95,24	120,33	121,28	112,95
Dynamika lokat	110,58	95,44	96,06	109,79	114,63
Udział lokat w składce przypisanej na udziale własnym	242,41	226,81	207,53	208,90	230,78
Ogólny wskaźnik poziomu lokat	93,71	104,00	89,91	91,36	92,90
Współczynnik szkodowości brutto	60,97	66,81	76,65	64,70	66,73
Współczynnik szkodowości na udziale własnym	61,49	67,71	72,48	63,93	64,01
Wskaźnik kosztów akwizycji	18,32	20,12	20,66	21,19	21,56
Wskaźnik kosztów administracyjnych	9,56	9,73	9,18	7,65	7,88
Wskaźnik kosztów działalności ubezpieczeniowej	25,71	27,72	27,82	26,37	26,84
Wskaźnik kosztów technicznych na udziale własnym	33,91	35,08	34,96	34,65	35,32
Wskaźniki współzależności					
Wskaźnik ogólnego zadłużenia	50,23	65,38	61,10	62,23	60,19
Relacja kapitałów własnych do funduszu ubezpieczeniowego	101,23	60,74	61,30	57,75	63,45
Wskaźnik zatrzymania składki	91,65	90,13	87,63	85,90	85,87
Wskaźnik zatrzymania odszkodowań i świadczeń	91,65	90,81	85,04	85,83	83,36
Wskaźnik zatrzymania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	88,80	89,04	87,50	86,88	85,69

Tabl. 01. Number of Authorized Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
Total					
Number of insurance companies	66	65	63	61	59
Majority of domestic capital	20	18	18	16	14
Majority of foreign capital	46	47	45	45	45
Private sector	64	63	62	60	58
Public sector	2	3	2	1	1
Join-stock company	57	56	55	53	51
Mutual insurance society	9	9	8	8	8
Life					
Number of insurance companies	31	31	30	28	28
Majority of domestic capital	7	7	7	6	5
Majority of foreign capital	24	24	23	22	23
Private sector	31	31	30	28	28
Public sector	–	–	–	–	–
Join-stock company	29	29	28	26	26
Mutual insurance society	2	2	2	2	2
Non-Life					
Number of insurance companies	35	34	33	33	31
Majority of domestic capital	13	11	11	10	9
Majority of foreign capital	22	23	22	23	22
Private sector	33	32	32	32	30
Public sector	2	2	1	1	1
Join-stock company	28	27	27	27	25
Mutual insurance society	7	7	6	6	6

Tabl. 02. Annual Average Employment of Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>employed full-time</i>				
Total					
Total employment	30 777	30 080	28 721	28 134	27 992
Management	2 724	2 591	2 471	2 616	2 580
Consultants	18	19	19	13	16
Actuaries	99	89	101	109	122
Other employees,	27 936	27 381	26 130	25 396	25 274
of which: agents employed full-time..	290	225	253	437	619
Life					
Total employment	7 743	7 113	6 972	6 679	.
Management	701	580	632	810	.
Consultants	3	5	5	4	.
Actuaries	61	48	57	67	.
Other employees,	6 979	6 479	6 278	5 799	.
of which: agents employed full-time..	12	4	2	2	.
Non-Life					
Total employment	23 034	22 968	21 749	21 455	.
Management	2 023	2 011	1 839	1 806	.
Consultants	15	14	14	10	.
Actuaries	38	42	43	42	.
Other employees,	20 957	20 902	19 852	19 597	.
of which: agents employed full-time..	277	221	250	436	.

Tabl. 03. Number of Policies of Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous.</i>					2011 = 100
Total personal^a	12 273	11 976	11 742	11 585	10 248	88,5
<i>Life insurance</i>	7 691	7 528	7 419	7 289	7 195	98,7
<i>Marriage insurance, birth insurance</i>	159	131	120	113	107	94,5
<i>Life insurance linked to insurance capital funds</i>	2 578	2 526	2 496	2 508	2 899	115,6
<i>Annuity insurance</i>	43	48	50	49	49	99,3
<i>Accident and sickness insurance,</i>	7 745	9 205	9 306	10 440	11 184	107,1
<i>of which sickness insurance</i>	626	664	761	826	890	107,8

^a The total number of policies from separate insurance groups may be higher or smaller than the total item as a result of the specificity of the structure of insurance products.

Tabl. 04. Gross Written Premium of Life Insurance – Total

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous. zł</i>					2011 = 100
Total personal^b	38 937 974	30 216 844	31 350 732	31 803 755	36 348 383	114,3
<i>Life insurance</i>	28 376 776	19 218 771	18 762 599	16 836 713	19 392 565	115,2
<i>Marriage insurance, birth insurance</i>	131 593	125 869	119 904	120 336	116 746	97,0
<i>Life insurance linked to insurance capital funds</i>	6 289 132	6 459 082	8 119 068	10 307 486	12 045 984	116,9
<i>Annuity insurance</i>	61 655	71 195	83 470	98 212	99 454	101,3
<i>Accident and sickness insurance,</i>	4 078 817	4 341 927	4 265 691	4 441 008	4 693 634	105,7
<i>of which sickness insurance</i>	408 288	499 905	537 171	681 499	653 054	95,8

^b Direct insurance.

Tabl. 05. Number of Policies of Non-Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous.</i>					2011 = 100
Total	60 244	46 866	49 763	49 205	47 181	95,9
<i>Accident</i>	10 103	10 591	10 908	10 803	10 247	94,9
<i>Sickness</i>	308	347	428	607	1 197	197,3
<i>Casco insurance of land vehicles</i>	4 580	4 892	5 052	5 117	4 991	97,5
<i>Casco insurance of railway rolling stock ...</i>	1	1	1	1	1	79,4
<i>Casco insurance of aircraft</i>	1	1	1	1	1	155,2
<i>Vessels in sea and inland navigation</i>	12	12	12	14	11	76,3
<i>Goods-in-transit</i>	25	28	30	26	36	140,4
<i>Fire and natural forces, of which</i>	7 787	8 163	8 611	8 159	7 913	97,0
<i>compulsory insurance of farm buildings</i>	1 641	1 624	1 612	1 690	1 510	89,4
<i>Other damage and loss property</i>	6 805	6 588	7 971	9 553	10 366	108,5
<i>Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles,</i>	17 172	17 776	18 348	19 227	19 458	101,2
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles ...</i>	16 765	17 461	18 088	18 969	19 236	101,4
<i>Aircraft liability arising out of the possession of aircraft</i>	2	2	2	2	3	140,6
<i>Liability for ships in sea and inland navigation</i>	7	8	8	8	9	106,1
<i>General liability, of which</i>	4 914	5 843	6 347	6 629	6 734	101,6
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	1 454	1 441	1 421	1 511	1 492	98,8
<i>other compulsory</i>	81	93	199	235	210	89,1
<i>Credit</i>	82	73	74	74	82	111,5
<i>Shuretyship</i>	128	425	149	159	160	101,1
<i>Various financial risks</i>	195	361	313	331	369	111,5
<i>Legal protection</i>	378	850	1 029	668	1 010	151,3
<i>Assistance</i>	8 986	9 430	10 512	11 067	11 256	101,7

Tabl. 06. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	in thous. zł					2011 = 100
Total^a	19 854 414	20 617 600	22 237 130	24 801 456	25 646 430	103,4
<i>Accident</i>	1 231 841	1 212 189	1 269 209	1 244 966	1 278 691	102,7
<i>Sickness</i>	294 049	276 027	343 719	436 167	512 525	117,5
<i>Casco insurance of land vehicles</i>	5 206 861	4 888 488	5 258 595	5 763 600	5 627 344	97,6
<i>Casco insurance of railway rolling stock</i> ..	11 875	16 991	16 419	33 855	45 992	135,8
<i>Casco insurance of aircraft</i>	17 136	20 212	31 897	30 266	30 231	99,9
<i>Vessels in sea and inland navigation</i>	101 143	106 360	88 630	95 769	101 547	106,0
<i>Goods-in-transit</i>	112 383	92 095	95 702	106 829	118 711	111,1
<i>Fire and natural forces, of which</i>	1 887 424	2 174 468	2 398 995	2 825 959	2 901 724	102,7
<i>compulsory insurance of farm buildings</i>	352 132	376 170	388 789	421 595	418 776	99,3
<i>Other damage and loss property</i>	1 436 648	1 544 953	1 761 761	1 990 285	2 247 778	112,9
<i>Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles,</i>	7 009 941	7 134 876	7 528 084	8 599 720	8 931 150	103,9
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles ..</i>	6 809 544	6 968 522	7 381 587	8 427 915	8 735 869	103,7
<i>Aircraft liability arising out of the possession of aircraft</i>	21 464	24 052	24 351	26 307	29 729	113,0
<i>Liability for ships in sea and inland navigation</i>	15 477	25 841	19 136	19 559	19 627	100,4
<i>General liability, of which</i>	973 481	1 113 474	1 243 673	1 439 889	1 746 347	121,3
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	47 072	49 325	50 803	54 057	53 199	98,4
<i>other compulsory</i>	133 703	184 264	205 602	250 159	400 824	160,2
<i>Credit</i>	491 992	460 102	465 144	544 732	502 609	92,3
<i>Shuretyship</i>	214 973	277 302	317 968	302 842	274 661	90,7
<i>Various financial risks</i>	544 212	866 817	787 898	764 613	723 542	94,6
<i>Legal protection</i>	73 562	96 683	239 848	169 802	99 477	58,6
<i>Assistance</i>	209 951	286 673	346 101	406 297	454 743	111,9

^a Direct insurance.

Tabl. 07. Number of Claims of Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous.</i>					2011 = 100
Total personal^a	2 981	3 205	2 645	3 466	3 724	107,4
<i>Life insurance</i>	1 512	1 693	1 344	1 636	1 657	101,3
<i>Marriage insurance, birth insurance</i>	39	31	21	16	13	83,3
<i>Life insurance linked to insurance capital funds</i>	463	411	315	367	487	132,7
<i>Annuity insurance</i>	19	5	6	6	8	120,7
<i>Accident and sickness insurance,</i>	948	1 065	959	1 441	1 559	108,2
<i>of which sickness insurance</i>	81	96	114	152	175	115,5

^a The total number of claims from separate insurance groups may be higher or smaller than the total item as a result of the specificity of the structure of insurance products

Tabl. 08. Gross Claims Paid of Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous. zł</i>					2011 = 100
Total personal^b	19 337 703	27 673 592	22 560 562	26 053 564	25 904 625	99,4
<i>Life insurance</i>	11 213 294	21 700 648	16 096 090	18 375 038	17 356 738	94,5
<i>Marriage insurance, birth insurance</i>	177 316	166 142	151 134	127 725	120 482	94,3
<i>Life insurance linked to insurance capital funds</i>	6 697 692	4 374 721	4 669 298	5 791 694	6 638 794	114,6
<i>Annuity insurance</i>	56 700	61 145	60 478	64 190	69 360	108,1
<i>Accident and sickness insurance,</i>	1 192 701	1 370 936	1 583 561	1 694 917	1 719 251	101,4
<i>of which sickness insurance</i>	130 917	154 206	212 423	261 353	283 076	108,3

^b Direct insurance

Tabl. 09. Number of Claims of Non-Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous.</i>					2011 = 100
Total	2 888	3 601	4 505	4 498	4 300	95,6
<i>Accident</i>	444	451	427	459	435	94,7
<i>Sickness</i>	302	564	795	979	1 030	105,2
<i>Casco insurance of land vehicles</i>	646	774	844	800	706	88,3
<i>Casco insurance of railway rolling stock ...</i>	0,8	1,7	1,0	1,6	1,0	60,0
<i>Casco insurance of aircraft</i>	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	117,2
<i>Vessels in sea and inland navigation</i>	2	2	2	2	2	103,8
<i>Goods-in-transit</i>	23	19	15	15	8	52,5
<i>Fire and natural forces, of which</i>	181	236	510	301	259	85,9
<i>compulsory insurance of farm buildings</i>	35	24	90	33	24	71,4
<i>Other damage and loss property</i>	161	182	230	236	257	108,8
<i>Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles,</i>	873	981	1 070	1 070	1 014	94,8
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles ...</i>	861	964	1 048	1 055	977	92,6
<i>Aircraft liability arising out of the possession of aircraft</i>	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	119,8
<i>Liability for ships in sea and inland navigation</i>	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	130,2
<i>General liability, of which</i>	123	165	285	235	201	85,7
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	4	4	4	5	5	100,0
<i>other compulsory</i>	2	2	5	7	4	52,5
<i>Credit</i>	3	6	11	10	9	85,7
<i>Shuretyship</i>	0	7	6	5	5	104,5
<i>Various financial risks</i>	4	16	34	39	49	124,9
<i>Legal protection</i>	4	4	3	4	5	116,7
<i>Assistance</i>	118	192	272	294	329	111,8

Tabl. 10. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – Total

Specification	2008	2009	2010	2011	2012	
	<i>in thous. zł</i>					2011 = 100
Total^a	9 991 538	12 200 431	13 963 467	13 484 372	13 777 087	102,2
<i>Accident</i>	224 165	258 367	267 934	319 167	314 360	98,5
<i>Sickness</i>	89 763	117 128	133 214	168 427	170 046	101,0
<i>Casco insurance of land vehicles</i>	3 113 704	3 746 700	3 859 807	3 701 481	3 440 257	92,9
<i>Casco insurance of railway rolling stock</i> ..	8 039	8 120	4 954	15 555	28 687	184,4
<i>Casco insurance of aircraft</i>	12 256	12 652	21 808	26 767	94 170	351,8
<i>Vessels in sea and inland navigation</i>	107 312	129 822	105 876	105 681	75 891	71,8
<i>Goods-in-transit</i>	50 130	46 922	52 273	56 776	42 744	75,3
<i>Fire and natural forces, of which</i>	905 477	1 212 491	2 361 566	1 403 174	1 149 808	81,9
<i>compulsory insurance of farm buildings</i>	131 963	119 356	511 528	200 850	142 994	71,2
<i>Other damage and loss property</i>	519 078	555 627	674 807	936 800	1 298 292	138,6
<i>Motor vehicle liability arising out of the possession of land vehicles,</i>	4 383 347	5 160 545	5 284 134	5 465 063	5 446 875	99,7
<i>of which compulsory third part liability insurance of owners of motor vehicles</i> ..	4 200 223	4 962 822	5 087 283	5 273 293	5 282 337	100,2
<i>Aircraft liability arising out of the possession of aircraft</i>	1 560	735	4 528	2 621	8 959	341,9
<i>Liability for ships in sea and inland navigation</i>	7 070	6 844	7 101	11 081	9 330	84,2
<i>General liability, of which</i>	335 626	503 287	587 821	629 488	614 033	97,5
<i>compulsory third part liability insurance of farmers</i>	28 347	24 416	25 152	27 543	31 016	112,6
<i>other compulsory</i>	16 036	19 999	28 297	42 653	47 945	112,4
<i>Credit</i>	86 815	207 950	267 237	175 488	290 932	165,8
<i>Shuretyship</i>	21 053	59 350	50 415	66 693	422 642	633,7
<i>Various financial risks</i>	40 220	59 122	88 855	151 986	132 771	87,4
<i>Legal protection</i>	4 570	5 961	7 218	8 145	7 497	92,1
<i>Assistance</i>	81 354	108 809	183 921	239 980	229 792	95,8

^a Direct insurance.

Tabl. 11. Assets of Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL ASSETS	85 090 964	87 894 883	93 965 969	89 873 750	99 920 937
<i>Intangible assets</i>	123 010	113 493	134 569	174 858	185 916
<i>Investments</i>	54 462 503	50 927 548	50 755 555	47 308 682	49 283 096
<i>Land and buildings</i>	388 581	398 945	402 295	386 799	359 244
<i>Investments in subordinated undertakings</i>	1 419 023	1 530 589	1 580 179	1 525 840	1 734 665
<i>Other financial investments</i>	52 654 899	48 998 013	48 773 082	45 396 042	47 189 187
<i>Deposit debtors from ceding undertakings</i>	–	–	–	–	–
Net assets for life assurance where the investment risk is borne by the policyholders	26 345 876	32 812 639	38 932 347	37 464 845	45 105 450
Debtors	953 078	1 040 513	928 487	1 062 022	1 199 405
<i>Direct insurance debtors</i>	592 838	465 052	522 008	609 857	700 253
<i>Debtors from policyholders</i>	536 472	373 399	407 991	420 583	603 075
<i>Debtors from insurance intermediaries</i>	34 991	80 054	105 180	174 289	89 819
<i>Other debtors</i>	21 375	11 599	8 837	14 986	7 359
<i>Debtors arising out of reinsurance operations</i>	68 510	81 855	81 837	86 778	79 174
<i>Other debtors</i>	291 729	493 607	324 641	365 387	419 978
<i>Budget debtors</i>	73 696	206 261	26 669	20 422	53 063
<i>Other debtors</i>	218 033	287 345	297 972	344 965	366 915
Other assets	500 808	486 616	465 134	600 192	442 590
<i>Tangible assets</i>	115 782	96 944	82 980	79 433	98 651
<i>Cash</i>	380 177	386 845	380 290	518 314	342 881
<i>Other assets</i>	4 848	2 827	1 863	2 446	1 058
Prepayments and accrued income	2 705 690	2 514 075	2 749 878	3 263 150	3 704 480
<i>Assets from deferred income tax</i>	360 493	314 899	350 724	374 194	419 384
<i>Deferred acquisition costs</i>	1 837 551	1 930 411	2 254 834	2 813 111	3 197 865
<i>Accrued interest and rent</i>	373 694	96 475	7 132	9 676	5 129
<i>Other prepayments and accrued income</i>	133 953	172 290	137 188	66 169	82 102

Tabl. 12. Assets of Non-Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL ASSETS	52 818 475	51 090 414	51 204 341	56 241 760	62 769 504
<i>Intangible assets</i>	309 163	339 019	369 765	410 934	478 840
<i>Investments</i>	45 113 087	43 053 953	41 516 491	45 474 477	51 762 418
<i>Land and buildings</i>	908 024	942 221	942 657	925 380	932 655
<i>Investments in subordinated undertakings</i>	7 611 219	9 117 469	8 563 061	8 234 056	9 354 815
<i>Other financial investments</i>	36 575 130	32 975 274	31 997 241	36 304 429	41 464 557
<i>Deposit debtors from ceding undertakings</i>	18 714	18 990	13 532	10 611	10 391
<i>Net assets for life assurance where the investment risk is borne by the policyholders</i>	–	–	–	–	–
Debtors	3 711 208	4 143 795	4 882 521	5 454 389	5 689 617
<i>Direct insurance debtors</i>	2 896 328	3 245 261	3 745 383	4 516 429	4 564 640
<i>Debtors from policyholders</i>	2 695 013	2 934 021	3 266 849	4 033 211	4 067 202
<i>Debtors from insurance intermediaries</i>	148 290	279 463	377 746	407 905	418 286
<i>Other debtors</i>	53 025	31 778	100 788	75 314	79 152
<i>Debtors arising out of reinsurance operations</i>	489 156	543 263	748 195	643 706	816 979
<i>Other debtors</i>	325 724	355 271	388 943	294 254	307 997
<i>Budget debtors</i>	109 888	109 899	39 899	22 127	108 930
<i>Other debtors</i>	215 836	245 372	349 043	272 127	199 067
Other assets	865 728	504 042	591 415	645 938	605 939
<i>Tangible assets</i>	280 649	282 295	263 676	274 783	283 133
<i>Cash</i>	578 433	218 745	324 341	366 997	316 342
<i>Other assets</i>	6 646	3 002	3 398	4 158	6 464
Prepayments and accrued income	2 819 289	3 049 605	3 844 149	4 256 022	4 232 691
<i>Assets from deferred income tax</i>	126 252	125 230	275 487	391 008	309 728
<i>Deferred acquisition costs</i>	2 027 597	2 534 108	3 194 589	3 605 907	3 743 693
<i>Accrued interest and rent</i>	42 651	34 416	15 230	10 436	4 313
<i>Other prepayments and accrued income</i>	622 790	355 852	358 843	248 671	174 956

Tabl. 13. Liabilities of Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL LIABILITIES	85 090 964	87 894 884	93 965 968	89 873 751	99 920 937
Capital and reserves	11 460 136	13 512 967	13 234 916	12 761 397	14 769 420
Subscribed capital	2 504 435	2 649 273	2 805 532	2 883 484	2 926 025
Called-up subscribed capital (negative value)	18 331	18 331	12 005	12 005	8 212
Reserve capital (fund)	6 762 017	7 243 684	7 129 695	7 023 610	7 960 250
Revaluation capital (fund)	248 292	323 282	325 785	279 126	949 689
Other reserve capital	594 419	481 526	538 552	853 570	931 877
Profit (loss) from previous years	-1 136 998	-1 166 422	-1 205 414	-1 185 196	-958 053
Net profit (loss)	2 506 301	3 999 954	3 652 773	2 918 811	2 967 846
Subordinated liabilities	20 330	20 243	56 893	56 910	56 919
Technical provisions	71 004 329	71 240 362	77 198 388	73 020 322	81 114 162
Provision for unearned premiums and provision for unexpired risk	1 184 990	1 121 152	978 198	982 101	1 122 952
Life assurance provision	41 538 919	35 180 391	35 190 651	32 416 076	32 770 874
Provision for claims outstanding	1 172 240	1 388 969	1 387 791	1 472 644	1 469 676
Provision for bonuses and rebates	36 296	47 574	81 298	89 095	111 922
Equalisation provision	–	–	–	–	–
Provisions for return of premiums to members	–	–	–	–	–
Other technical provisions specified in the articles of association	764 425	721 269	635 103	601 031	563 395
Provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholders	26 307 459	32 781 008	38 925 346	37 459 375	45 075 343
Reinsurers' share in technical provisions (negative value)	1 467 784	1 491 120	1 425 035	1 001 036	1 300 465
Estimated recourses and claims returns (negative value)	–	–	–	–	–
Other provisions	619 260	1 063 699	1 278 739	891 693	1 395 009
Creditors arising out of reinsurers deposits	1 424 656	1 455 596	1 389 381	932 449	1 193 602
Creditors and special funds	1 449 345	1 469 119	1 685 570	2 576 809	2 078 600
Accruals and deferred income	580 692	624 019	547 116	635 206	613 690

Tabl. 14. Liabilities of Non-Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
TOTAL LIABILITIES	52 818 476	51 090 414	51 204 340	56 241 761	62 769 504
Capital and reserves	24 219 351	15 643 429	17 648 813	18 141 292	21 410 498
Subscribed capital	2 727 155	2 791 349	2 956 465	2 912 713	2 594 797
Called-up subscribed capital (negative value)	413	377	261	152	853
Reserve capital (fund)	12 897 795	4 489 702	6 183 911	7 349 266	8 406 619
Revaluation capital (fund)	6 091 318	7 668 815	6 753 026	6 445 409	8 241 929
Other reserve capital	458 966	113 159	115 993	131 729	158 294
Profit (loss) from previous years	-1 232 780	-1 299 641	-1 454 529	-1 782 376	-1 323 072
Net profit (loss)	3 277 310	1 880 423	3 094 207	3 084 702	3 332 784
Subordinated liabilities	-	20 351	60 861	87 419	93 087
Technical provisions	26 941 413	28 922 270	32 602 422	36 303 984	40 050 908
Provision for unearned premiums and provision for unexpired risk	10 766 854	11 543 782	13 058 621	14 981 195	15 429 665
Life assurance provision	-	-	-	-	-
Provision for claims outstanding	15 216 328	16 374 820	18 550 812	20 242 477	23 519 003
Provision for bonuses and rebates	46 936	51 335	63 856	78 130	86 027
Equalisation provision	898 162	945 165	926 778	1 000 761	1 016 052
Provisions for return of premiums to members	13 132	7 167	2 354	1 420	160
Other technical provisions specified in the articles of association	-	-	-	-	-
Provision for life assurance policies where the investment risk is borne by the policyholders	-	-	-	-	-
Reinsurers' share in technical provisions (negative value)	3 017 179	3 168 492	4 061 519	4 757 909	5 723 742
Estimated recourses and claims returns (negative value)	179 715	235 646	275 932	286 603	339 693
Other provisions	733 911	882 179	685 899	869 264	992 997
Creditors arising out of reinsurers deposits	264 940	274 860	673 645	1 132 303	1 484 635
Creditors and special funds	2 607 951	7 649 728	2 676 693	3 466 876	3 605 035
Accruals and deferred income	1 247 805	1 101 735	1 193 458	1 285 134	1 195 779

Tabl. 15. Technical Account of Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
Earned premiums	37 324 318	29 295 771	30 981 846	31 530 207	35 346 467
Gross written premiums	38 985 975	30 283 456	31 420 426	31 831 894	36 376 930
Outward reinsurance premiums	1 250 743	1 051 642	581 584	285 474	888 687
Change in gross provisions for unearned premiums and provision for unexpired risk	411 318	-63 832	-143 087	15 791	140 951
Reinsurers' share in change of provision for unearned premiums	405	124	-83	-422	-825
Investment income	4 288 390	6 235 971	5 234 546	4 009 236	5 453 355
Income from land and buildings	339	70	1 777	1 700	1 840
Income from investments in subordinated undertakings	263 664	265 934	365 764	267 682	133 453
<i>from shares or participating interests</i> ..	256 785	264 912	364 372	266 681	130 070
<i>from loans and debt securities</i>	6 879	1 022	1 392	1 001	3 383
<i>from other investments</i>	-	-	-	-	-
Income from other financial investments	3 241 558	3 154 001	2 922 554	2 953 441	3 084 714
<i>from shares, participating interests, other variable-yield securities, units and investment certificates in investment funds</i>	234 933	75 772	93 734	147 867	244 551
<i>from debt securities and other fixed-income securities</i>	2 333 660	2 206 324	2 150 816	2 204 108	2 051 217
<i>from deposits with credit institutions</i> ...	633 462	839 381	647 781	570 311	684 908
<i>from other investments</i>	39 503	32 523	30 223	31 155	104 039
Gains on re-adjustments on investments	19 432	9 075	74 268	11 511	69
Gains on the realisation of investments	763 397	2 806 892	1 870 183	774 903	2 233 277
Unrealised gains on investments	828 176	2 872 529	2 561 921	1 570 582	4 701 947
Other technical income – net of reinsurance	363 277	253 466	339 949	517 506	316 723
Claims incurred	19 425 152	26 941 924	21 976 817	25 575 691	25 381 882
Claims paid – net of reinsurance	19 206 938	26 731 373	21 984 152	25 495 773	25 375 433
<i>gross claims paid</i>	19 359 597	27 701 592	22 584 953	26 069 111	25 916 967
<i>reinsurers' share in gross claims paid</i> .	152 659	970 219	600 801	573 338	541 534
Change in provision for claims outstanding – net of reinsurance	218 214	210 551	-7 335	79 918	6 450
<i>gross provisions</i>	225 896	216 738	-1 165	78 743	21 186
<i>reinsurers' share</i>	7 681	6 187	6 170	-1 176	14 736

Tabl. 15. Technical Account of Life Insurance Companies (cont.)

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
Change in other technical provisions – net of reinsurance	3 819 173	50 443	6 134 259	–3 859 028	7 649 768
<i>Change in life assurance provision – net of reinsurance</i>	13 940 003	–5 208 718	849 591	–2 873 080	159 599
<i>gross provisions</i>	14 479 285	–5 203 742	764 848	–2 830 849	357 730
<i>reinsurers' share</i>	539 282	4 977	–84 743	42 231	198 131
<i>Change in technical provision for life assurance policies where the investment risk is borne by policyholders</i>	–9 983 842	5 302 317	5 370 834	–951 876	7 522 756
<i>gross provisions</i>	–9 730 456	5 320 462	5 383 163	–1 419 643	7 609 796
<i>reinsurers' share</i>	253 386	18 145	12 328	–467 768	87 040
<i>Change in other technical provisions specified in the articles of association – net of reinsurance</i>	–136 988	–43 156	–86 166	–34 072	–32 586
<i>gross provisions</i>	–136 988	–43 156	–86 166	–34 072	–32 586
<i>reinsurers' share</i>	–	–	–	–	–
Bonuses and rebates including change in provisions – net of reinsurance	34 361	55 282	55 370	32 395	56 460
Net operating expenses	4 931 805	5 393 780	5 255 303	5 541 175	6 345 335
<i>Acquisition costs</i>	3 595 794	3 843 772	3 703 030	3 976 895	4 678 270
<i>Administrative expenses</i>	1 532 473	1 593 609	1 592 262	1 628 394	1 737 310
<i>Reinsurance commissions and profit participation</i>	196 462	43 602	39 989	64 114	70 245
Investment charges	8 125 750	707 915	450 235	2 547 114	1 056 956
<i>Maintenance of land and buildings charges</i>	1 713	994	327	2 215	4 181
<i>Other investments charges</i>	74 001	63 919	93 110	107 635	112 581
<i>Losses on re-adjustments on investments</i>	96 371	57 599	17 124	13 054	63 125
<i>Losses on the realisation of investments</i>	7 953 665	585 404	339 674	2 424 210	877 069
Unrealised losses on investments	3 183 220	326 548	539 016	4 047 252	1 393 198
Other technical charges – net of reinsurance	178 363	217 969	272 984	136 678	229 217
Net returns on investment including costs, transferred to the profit and loss account	–347 157	648 291	841 253	258 788	578 436
Balance on technical life insurance account	3 453 493	4 315 586	3 593 026	3 347 465	3 127 239

Tabl. 16. Technical Account of Non-Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
Earned premiums	17 193 013	18 367 322	18 730 026	20 540 157	22 229 470
Gross written premiums	20 305 967	21 060 285	22 738 997	25 290 902	26 250 197
Outward reinsurance premiums	1 695 628	2 078 011	2 777 877	3 567 889	3 708 512
Change in gross provisions for unearned premiums and provision for unexpired risk	1 446 304	776 928	1 515 219	1 580 535	448 474
Reinsurers' share in change of provision for unearned premiums	28 978	161 975	284 125	397 679	136 259
Net returns on investment including costs, transferred from the profit and loss account	303 241	350 734	363 444	392 492	503 549
Other technical income – net of reinsurance	149 823	221 150	207 008	273 028	262 425
Claims incurred	10 571 635	12 435 751	13 578 352	13 199 331	14 287 716
Claims paid – net of reinsurance	9 378 214	11 324 152	12 047 389	11 789 701	11 709 464
gross claims paid	10 233 156	12 470 713	14 168 728	13 737 913	14 045 823
reinsurers' share in gross claims paid .	854 942	1 146 561	2 121 339	1 948 212	2 336 359
Change in provision for claims outstanding – net of reinsurance	1 193 420	1 111 599	1 530 962	1 409 630	2 578 252
gross provisions	1 266 067	1 079 745	2 133 433	1 668 535	3 228 893
reinsurers' share	72 646	–31 854	602 470	258 905	650 641
Change in other technical provisions – net of reinsurance	–62 308	–1 197	–2 536	332	–1 260
Change in other gross technical provisions	–62 308	–1 197	–2 536	332	–1 260
Reinsurers' share in change in technical provisions	–	–	–	–	–
Bonuses and rebates including change in provisions – net of reinsurance	55 391	52 859	33 706	45 052	63 087
Net operating expenses	5 219 723	5 837 248	6 344 739	6 653 767	7 051 244
Acquisition costs	3 719 695	4 237 621	4 697 772	5 357 951	5 662 094
Administrative expenses	1 941 676	2 048 822	2 093 049	1 918 366	2 071 374
Reinsurance commissions and profit participation	441 649	449 195	446 081	622 550	682 223
Other technical charges – net of reinsurance	1 091 848	822 392	649 292	935 313	914 696
Change in equalisation provision	50 992	47 003	–18 530	73 984	15 290
Balance on technical non-life insurance account	718 797	–254 850	–1 284 545	297 898	664 670

Tabl. 17. Profit and Loss Account of Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
Technical account – non-life insurance or life insurance	3 453 493	4 315 587	3 593 026	3 347 465	3 127 239
Investment income	–	–	–	–	–
Income from land and buildings.....	–	–	–	–	–
Income from investments in subordinated undertakings, of which from shares and participating interests	–	–	–	–	–
Income from other financial investments, of which	–	–	–	–	–
from shares, participating interests*.....	–	–	–	–	–
from debt securities and other fixed-income securities	–	–	–	–	–
Gains on re-adjustments on investments ..	–	–	–	–	–
Gains on the realisation of investments....	–	–	–	–	–
Unrealised gains on investments	–	–	–	–	–
Net returns on investments including costs, transferred from the technical life insurance account	–347 157	648 290	841 253	258 789	578 436
Investments charges	–	–	–	–	–
Maintenance of land and buildings charges	–	–	–	–	–
Other investment charges.....	–	–	–	–	–
Losses on re-adjustments on investments ..	–	–	–	–	–
Losses on the realisation of investments ..	–	–	–	–	–
Unrealised losses on investments	–	–	–	–	–
Net returns on investments including costs, transferred to the technical non-life insurance account	–	–	–	–	–
Other operating income	143 560	155 179	149 530	165 365	121 979
Other operating expenses	166 688	220 449	146 058	204 507	173 650
Profit (loss) on operation activity	3 083 209	4 898 607	4 437 750	3 567 113	3 654 005
Extraordinary profits	8	0	0	0	0
Extraordinary losses	15	0	0	0	0
Gross profit (loss)	3 083 202	4 898 607	4 437 750	3 567 113	3 654 005
Income tax	578 261	898 284	785 006	648 305	686 090
Other mandatory profit reductions (increase of losses)	–1 360	368	–28	–4	69
Net profit (loss)	2 506 300	3 999 955	3 652 772	2 918 811	2 967 846

* and other variable-yield securities, units and investment certificates in investment funds

Tabl. 18. Profit and Loss Account of Non-Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	<i>in thous. zł</i>				
Technical account – non-life insurance or life insurance	718 797	–254 852	–1 284 546	297 897	664 673
Investment income	4 353 088	4 110 497	5 227 545	4 308 649	3 965 919
Income from land and buildings.....	18 381	18 917	15 213	14 914	14 834
Income from investments in subordinated undertakings, of which	2 200 982	1 456 729	3 187 881	2 001 156	1 233 513
from shares and participating interests ..	2 195 566	1 453 553	3 183 882	1 995 823	1 225 807
Income from other financial investments, of which	1 894 652	1 895 257	1 492 347	1 713 026	1 765 413
from shares, participating interests*.....					
from debt securities and other fixed-income securities.....	71 227	26 927	37 111	55 697	69 794
Gains on re-adjustments on investments ...	1 547 755	1 730 083	1 326 361	1 483 772	1 399 404
Gains on the realisation of investments.....	29 357	177 923	77 267	4 688	9 821
Unrealised gains on investments	209 716	561 671	454 837	574 865	942 338
Net returns on investments including costs, transferred from the technical life insurance account	256 339	345 410	266 211	227 328	342 455
Investments charges	–	–	–	–	–
Maintenance of land and buildings charges	722 120	528 925	395 936	581 341	448 195
Other investment charges.....	9 851	9 806	6 616	11 285	13 339
Losses on re-adjustments on investments...	65 383	82 086	67 165	79 084	75 310
Losses on the realisation of investments ...	237 415	122 094	132 687	14 561	13 986
Unrealised losses on investments	409 471	314 938	189 467	476 411	345 560
Net returns on investments including costs, transferred to the technical non-life insurance account	687 866	339 879	254 620	234 256	161 532
Other operating income	303 241	350 734	363 444	392 492	503 549
Other operating expenses	209 972	337 148	257 230	246 585	370 718
Profit (loss) on operation activity	203 986	405 843	341 281	444 413	351 872
Extraordinary profits	3 620 985	2 912 822	3 111 159	3 427 957	3 878 615
Extraordinary losses	16	17	14	13	324
Gross profit (loss)	0	0	0	0	0
Income tax	3 621 000	2 912 839	3 111 173	3 427 970	3 878 939
Other mandatory profit reductions (increase of losses)	343 295	282 497	16 681	344 320	544 872
Net profit (loss)	395	–481	284	–1 051	1 284
Technical account – non-life insurance or life insurance	3 277 311	2 630 824	3 094 208	3 084 701	3 332 784

* and other variable-yield securities, units and investment certificates in investment funds

Tabl. 19. Aggregated Efficiency Ratios of Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	in %				
Statutory ratios					
Activity monitoring ratio	285,77	345,96	316,59	318,31	355,81
Provisions cover ratio	108,60	108,88	109,06	107,91	111,24
Solvency and financial liquidity					
Solvency ratio	28,10	43,48	39,88	37,66	39,17
Financial liquidity ratio	132,08	157,39	151,43	138,96	118,21
Capacity to make payments ratio – net of reinsurance	137,86	149,42	162,72	168,55	189,61
Creditors cover ratio	13,66	-8,40	-1,25	-5,49	1,24
Debtors to available solvency margin	8,99	8,19	7,67	8,88	8,16
Creditors to available solvency margin	13,67	11,56	13,70	21,66	14,81
Profitability ratios					
Profitability ratio of technical activity	9,25	14,73	11,51	10,60	9,80
Profitability ratio of investment activity	-7,66	9,81	7,83	-1,15	8,60
Sales profitability ratio	6,43	13,21	11,56	9,17	8,92
Equity profitability ratio	21,87	32,03	27,19	22,49	23,36
Assets profitability ratio	2,95	4,62	4,00	3,18	3,42
Ratios of activity efficiency					
Dynamics of gross written premiums	152,83	77,68	103,76	101,35	114,22
Dynamics of written premiums – net of reinsurance	149,66	77,47	105,51	102,34	112,43
Dynamics of gross claims paid	185,62	143,09	81,59	115,33	99,42
Dynamics of claims paid – net of reinsurance	185,90	139,18	82,31	115,88	99,53
Rate of technical provisions	184,27	238,61	245,58	228,17	223,95
Claims payment security ratio	214,64	284,83	288,42	268,61	266,27
Provision for unearned premiums to gross written premiums	3,02	3,65	3,08	3,04	3,05
Life assurance provision to written premiums – net of reinsurance	176,00	227,53	235,83	218,35	214,69
Provision for claims outstanding to gross claims paid	6,06	5,01	6,03	5,65	5,98
Assets turnover ratio	47,34	35,01	34,55	34,66	38,35
Ratio of capital and reserves profitability	331,62	234,11	230,80	243,03	255,58
Investment dynamics	105,71	103,63	107,08	94,56	111,31
Investments share in the written premiums – net of reinsurance	214,15	286,47	290,73	268,64	265,96
General ratio of investments level	99,77	100,57	100,80	100,01	99,88
Gross claims ratio	50,77	92,00	71,52	82,12	71,73
Claims ratio – net of reinsurance	52,04	91,97	70,90	81,05	71,96
Acquisition costs ratio	9,22	12,69	11,80	12,58	12,85
Administrative expenses ratio	3,93	5,26	5,08	5,12	4,82
Net – operating expenses ratio	12,65	17,81	16,76	17,50	17,47
Ratio of technical charges – net of reinsurance	13,54	19,20	17,97	18,19	18,61
Interdependence ratios					
Overall indebtedness ratio	83,42	81,03	82,38	83,01	81,65
Capital and reserves to insurance fund	16,48	19,37	17,45	17,72	18,90
Premiums retention ratio	96,79	96,53	98,16	99,11	97,57
Claims retention ratio	99,21	96,50	97,35	97,81	97,92
Technical provisions retention ratio	97,93	97,91	98,15	98,63	98,39

Tabl. 20. Aggregated Efficiency Ratios of Non-Life Insurance Companies

Specification	2008	2009	2010	2011	2012
	in %				
Statutory ratios					
Activity monitoring ratio	644,53	363,81	390,48	384,88	467,19
Provisions cover ratio	154,80	116,69	124,52	124,11	126,88
Solvency and financial liquidity					
Solvency ratio	108,45	64,39	68,97	66,61	79,81
Financial liquidity ratio	176,90	151,11	134,28	133,33	135,78
Capacity to make payments ratio – net of reinsurance	73,86	104,96	102,30	103,80	106,30
Creditors cover ratio	4,81	-38,36	-3,05	-0,40	1,67
Debtors to available solvency margin	18,39	33,90	36,00	37,62	31,25
Creditors to available solvency margin	12,92	62,58	19,81	24,26	20,16
Profitability ratios					
Profitability ratio of technical activity	4,18	-1,39	-6,75	2,12	3,25
Profitability ratio of investment activity	7,09	8,14	11,51	8,56	7,60
Sales profitability ratio	16,14	12,49	13,67	12,68	12,90
Equity profitability ratio	13,53	13,20	18,77	17,90	16,97
Assets profitability ratio	6,20	5,06	6,08	5,96	5,68
Ratios of activity efficiency					
Dynamics of gross written premiums	111,43	103,71	107,98	111,26	103,81
Dynamics of written premiums – net of reinsurance	113,71	102,00	104,98	109,07	103,77
Dynamics of gross claims paid	111,19	121,87	113,59	96,99	102,22
Dynamics of claims paid – net of reinsurance	113,63	120,75	106,38	97,89	99,29
Rate of technical provisions	128,55	135,67	143,10	144,95	151,99
Claims payment security ratio	258,69	218,08	230,83	228,65	248,43
Provision for unearned premiums to gross written premiums	52,65	54,47	57,26	59,19	58,69
Life assurance provision to written premiums – net of reinsurance	-	-	-	-	-
Provision for claims outstanding to gross claims paid	148,70	131,31	130,80	147,05	167,07
Assets turnover ratio	40,57	40,54	44,50	47,03	44,03
Ratio of capital and reserves profitability	81,40	95,24	120,33	121,28	112,95
Investment dynamics	110,58	95,44	96,06	109,79	114,63
Investments share in the written premiums – net of reinsurance	242,41	226,81	207,53	208,90	230,78
General ratio of investments level	93,71	104,00	89,91	91,36	92,90
Gross claims ratio	60,97	66,81	76,65	64,70	66,73
Claims ratio – net of reinsurance	61,49	67,71	72,48	63,93	64,01
Acquisition costs ratio	18,32	20,12	20,66	21,19	21,56
Administrative expenses ratio	9,56	9,73	9,18	7,65	7,88
Net – operating expenses ratio	25,71	27,72	27,82	26,37	26,84
Ratio of technical charges – net of reinsurance	33,91	35,08	34,96	34,65	35,32
Interdependence ratios					
Overall indebtedness ratio	50,23	65,38	61,10	62,23	60,19
Capital and reserves to insurance fund	101,23	60,74	61,30	57,75	63,45
Premiums retention ratio	91,65	90,13	87,63	85,90	85,87
Claims retention ratio	91,65	90,81	85,04	85,83	83,36
Technical provisions retention ratio	88,80	89,04	87,50	86,88	85,69

SPIS TABEL W TEKŚCIE

LIST OF TABLES IN THE TEXT

Tabl. 1. Wzrost PKB na świecie oraz w wybranych gospodarkach.....	18
Tabl. 2. Skala wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny PKB (w p. proc., ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego).....	21
Tabl. 3. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach gospodarczych na świecie.....	30
Tabl. 4. Liczba zakładów ubezpieczeń w krajach UE.....	34
Tabl. 5. Liczba pracowników etatowych w zakładach ubezpieczeń w krajach UE.....	35
Tabl. 6. Struktura dystrybucji ubezpieczeń w wybranych krajach UE w 2011 r.	36
Tabl. 7. Składka przypisana brutto ogółem w krajach UE.....	38
Tabl. 8. Składka przypisana brutto ubezpieczeń <i>life</i> w krajach UE.....	40
Tabl. 9. Składka przypisana brutto <i>non-life</i> w krajach UE	41
Tabl. 10. Lokaty zakładów ubezpieczeń w UE.....	45
Tabl. 11. Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w polskim sektorze ubezpieczeń w 2012 r.....	47
Tabl. 12. Dynamika i struktura koncentracji składki	49
Tabl. 13. Polisy i składki przypisane brutto według grup w dziale I.....	56
Tabl. 14. Polisy i składki przypisane brutto w dziale II ogółem.....	60
Tabl. 15. Polisy i składki przypisane brutto według grup w ubezpieczeniach osób fizycznych działu II	63
Tabl. 16. Polisy i składki przypisane brutto w dziale II – ubezpieczenia przedsiębiorstw	64
Tabl. 17. Główne komponenty technicznego rachunku ubezpieczeń	67
Tabl. 18. Wybrane elementy ogólnego rachunku zysków i strat zakładów ubezpieczeń	68
Tabl. 19. Główne pozycje bilansu zakładów ubezpieczeń i normy ostrożnościowe	69

SPIS WYKRESÓW W TEKŚCIE

LIST OF CHARTS IN THE TEXT

Wykres 1. Średnioważone notowania spreadów CDS według wybranych krajów	19
Wykres 2. Rozmiary globalnego rynku finansowego według wybranych jego kategorii	20
Wykres 3. Koniunktura w działalności finansowej i ubezpieczeniowej w Polsce i w Unii Europejskiej (wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury, niewyrównany sezonowo).....	23
Wykres 4. Struktura systemu finansowego w Polsce według aktywów finansowych.....	24
Wykres 5. Struktura lokat zakładów ubezpieczeń według działów	24
Wykres 6. Skumulowana zmiana realna przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego oraz wydatków na osobę.....	25
Wykres 7. Przeciętne roczne wydatki na ubezpieczenia.....	25
Wykres 8. Zmiana przeciętnych rocznych wydatków na ubezpieczenia.....	25
Wykres 9. Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia realnego brutto oraz stopa bezrobocia w Polsce	26
Wykres 10. Zmiana przeciętnego zatrudnienia oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia nominalnego brutto w ubezpieczeniach.....	26
Wykres 11. Dynamika akcji kredytowej banków (r/r).....	28
Wykres 12. Zmiana cen transakcyjnych mieszkań na rynku pierwotnym i wtórnym (r/r).....	29
Wykres 13. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach gospodarczych na świecie.....	30
Wykres 14. Rozkład zbioru składki według kontynentów w 2012 r.	31
Wykres 15. Rozkład zbioru składki według poziomu gospodarczego w 2012 r.	31
Wykres 16. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach <i>life</i> w grupach państw	32
Wykres 17. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach <i>non-life</i> w grupach państw.....	33
Wykres 18. Udziały w rynku ubezpieczeń w wybranych krajach UE w 2011 r.....	36
Wykres 19. Kanały dystrybucji ubezpieczeń <i>life</i> w wybranych krajach UE w 2011 r.....	37
Wykres 20. Kanały dystrybucji ubezpieczeń <i>non-life</i> w wybranych krajach UE w 2011 r.....	37
Wykres 21. Składka przypisana brutto w krajach UE.....	39
Wykres 22. Składka przypisana brutto w krajach UE w 2011 r.	39
Wykres 23. Składka <i>per capita</i> w krajach UE w 2011 r.	42
Wykres 24. Relacja składki przypisanej brutto do PKB w krajach UE w 2011 r.....	43
Wykres 25. Struktura lokat ubezpieczycieli w wybranych krajach UE w 2011 r.....	44
Wykres 26. Struktura lokat ubezpieczycieli krajów UE według rodzajów w 2011 r.	46
Wykres 27. Kapitał zagraniczny zakładów ubezpieczeń według krajów pochodzenia w 2012 r.....	48
Wykres 28. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym ubezpieczycieli	48
Wykres 29. Udział kapitału zagranicznego w sumie bilansowej, lokatach, kapitale własnym i rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych.....	49
Wykres 30. Koncentracja składki przypisanej brutto w pięciu największych zakładach ubezpieczeń w 2012 r.	50
Wykres 31. Struktura zbioru składki według działów ubezpieczeń.....	50
Wykres 32. Relacja składki przypisanej brutto do PKB (wskaźnik penetracji).....	51
Wykres 33. Przeciętna składka <i>per capita</i> w Polsce.....	51
Wykres 34. Struktura składki przypisanej brutto w ubezpieczeniach bezpośrednich działu I w 2012 r.....	56
Wykres 35. Liczba polis w ubezpieczeniach działu I	57
Wykres 36. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu I	57

Wykres 37. Liczba ubezpieczonych osób w ubezpieczeniach działu I.....	58
Wykres 38. Liczba polis w ubezpieczeniach działu II – ogółem	59
Wykres 39. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – ogółem.....	59
Wykres 40. Liczba osób zabitych i rannych oraz liczba wypadków samochodowych.....	61
Wykres 41. Liczba polis w ubezpieczeniach działu II – osoby fizyczne.....	62
Wykres 42. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – osoby fizyczne.....	62
Wykres 43. Liczba polis w ubezpieczeniach działu II – przedsiębiorstwa.....	63
Wykres 44. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach działu II – przedsiębiorstwa.....	64
Wykres 45. Główne komponenty rachunku technicznego w ubezpieczeniach działu I	66
Wykres 46. Główne komponenty rachunku technicznego w ubezpieczeniach działu II.....	66
Wykres 47. Struktura sumy bilansowej zakładów ubezpieczeń w 2012 r.	68
Wykres 48. Sumy bilansowe zakładów ubezpieczeń.....	70
Wykres 49. Wskaźnik pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych lokatami	71
Wykres 50. Wskaźnik monitorowania działalności i współczynnik wypłacalności	72

ANEKS STATYSTYCZNY (dostępny w wersji elektronicznej w formacie xls)

A. DANE ILOŚCIOWE

A I. Informacje – zatrudnienie – kanały dystrybucji

- A.I.1.1. Liczba zakładów ubezpieczeń posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności operacyjnej
- A.I.1.2. Liczba zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność operacyjną
- A.I.1.3. Liczba zakładów ubezpieczeń prowadzących działalność według grup ryzyk ubezpieczeń bezpośrednich
- A.I.2.1. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń
- A.I.2.2. Średnioroczna liczba pracujących w zakładach ubezpieczeń
- A.I.2.3. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń z przeważającym kapitałem krajowym
- A.I.2.4. Średnioroczna liczba pracujących w zakładach ubezpieczeń z przeważającym kapitałem krajowym
- A.I.2.5. Średnioroczne zatrudnienie w zakładach ubezpieczeń z przeważającym kapitałem zagranicznym
- A.I.2.6. Średnioroczna liczba pracujących w zakładach ubezpieczeń z przeważającym kapitałem zagranicznym
- A.I.3.1. Kanały dystrybucji ubezpieczeń indywidualnych na życie – składka przypisana brutto
- A.I.3.2. Kanały dystrybucji ubezpieczeń indywidualnych na życie – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia
- A.I.3.3. Kanały dystrybucji ubezpieczeń grupowych na życie – składka przypisana brutto
- A.I.3.4. Kanały dystrybucji ubezpieczeń grupowych na życie – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia
- A.I.3.5. Kanały dystrybucji ubezpieczeń na życie ogółem – składka przypisana brutto
- A.I.3.6. Kanały dystrybucji ubezpieczeń na życie ogółem – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia
- A.I.3.7. Kanały dystrybucji ubezpieczeń w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – składka przypisana brutto
- A.I.3.8. Kanały dystrybucji ubezpieczeń w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – liczba podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów ubezpieczenia

A II. Sprawozdania statystyczne – dział I

- A.II.1.1. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.II.1.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.II.1.3. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.II.1.4. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.II.2.1. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
- A.II.2.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
- A.II.2.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
- A.II.2.4. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – okresowe
- A.II.2.5. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
- A.II.2.6. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
- A.II.2.7. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
- A.II.2.8. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – według sposobu płacenia składek – jednorazowe
- A.II.3.1. Liczba polis w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.3.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.3.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.3.4. Świadczenia wypłacone brutto w ubezpieczeniach na życie – ogółem
- A.II.4.1. Liczba ubezpieczonych osób w grupowych ubezpieczeniach na życie
- A.II.4.2. Liczba ubezpieczonych osób w ubezpieczeniach indywidualnych i grupowych na życie

A III. Sprawozdania statystyczne – dział II

- A.III.1.1. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.1.2. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne

- A.III.1.3. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.1.4. Liczba polis w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.2.1. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.2.2. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.2.3. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.2.4. Składka przypisana brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.3.1. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.3.2. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.3.3. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.3.4. Liczba wypłat w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.4.1. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – ogółem
- A.III.4.2. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – osoby fizyczne
- A.III.4.3. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – przedsiębiorstwa
- A.III.4.4. Odszkodowania wypłacone brutto w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych – według podmiotów ubezpieczających – pozostałe podmioty
- A.III.5.1. Liczba polis w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.III.5.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – indywidualne
- A.III.5.3. Liczba polis w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.III.5.4. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – grupowe
- A.III.6.1. Liczba wypłat w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – okresowe
- A.III.6.2. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – okresowe
- A.III.6.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – jednorazowe
- A.III.6.4. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – jednorazowe
- A.III.7.1. Liczba polis w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – ogółem
- A.III.7.2. Składka przypisana brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według sposobu zawarcia umowy – ogółem
- A.III.7.3. Liczba wypłat w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – inne
- A.III.7.4. Odszkodowania wypłacone brutto w ubezpieczeniach następstw nieszczęśliwych wypadków i choroby – według rodzaju wypłaty – inne
- A.III.8.1. Pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe – liczba osób w ubezpieczeniu grupowym
- A.III.9.1. Liczba polis wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych
- A.III.9.2. Składka przypisana brutto wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych
- A.III.9.3. Liczba wypłat wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych
- A.III.9.4. Odszkodowania wypłacone brutto wybranych ryzyk w ubezpieczeniach dobrowolnych

B. DANE FINANSOWE

B.I. Aktywa

- B.I.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.I.2. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem krajowym
- B.I.3. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem zagranicznym
- B.I.4. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.I.5. Aktywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.I.6. Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie
- B.I.7. Aktywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.II. Pasywa

- B.II.1. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.II.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem krajowym
- B.II.3. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem z przeważającym kapitałem zagranicznym
- B.II.4. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.II.5. Pasywa zakładów ubezpieczeń ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.II.6. Pasywa zakładów ubezpieczeń na życie
- B.II.7. Pasywa zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.III. Techniczny rachunek ubezpieczeń

- B.III.01. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem
- B.III.02. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem z przewagą kapitału krajowego
- B.III.03. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem z przewagą kapitału zagranicznego
- B.III.04. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.III.05. Wybrane elementy technicznego rachunku ubezpieczeń – ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.III.06. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie
- B.III.07. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie (działalność bezpośrednia)
- B.III.08. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie z przewagą kapitału krajowego
- B.III.09. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie z przewagą kapitału zagranicznego
- B.III.10. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 1
- B.III.11. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 2
- B.III.12. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 3
- B.III.13. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 4
- B.III.14. Techniczny rachunek zakładów ubezpieczeń na życie według grup ubezpieczeń – grupa 5
- B.III.15. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.III.16. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (działalność bezpośrednia)
- B.III.17. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych z przewagą kapitału krajowego
- B.III.18. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych z przewagą kapitału zagranicznego
- B.III.19. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 1
- B.III.20. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 2
- B.III.21. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 3
- B.III.22. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 4
- B.III.23. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 5
- B.III.24. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 6
- B.III.25. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 7

- B.III.26. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 8
- B.III.27. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 9
- B.III.28. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 10
- B.III.29. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 11
- B.III.30. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 12
- B.III.31. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 13
- B.III.32. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 14
- B.III.33. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 15
- B.III.34. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 16
- B.III.35. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 17
- B.III.36. Techniczny rachunek zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych według grup ubezpieczeń – grupa 18

B.IV. Ogólny rachunek zysków i strat

- B.IV.1. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.IV.2. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem z przewagą kapitału krajowego
- B.IV.3. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem z przewagą kapitału zagranicznego
- B.IV.4. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem w formie spółek akcyjnych
- B.IV.5. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń ogółem w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych
- B.IV.6. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.IV.7. Ogólny rachunek zysków i strat zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.V. Rachunek przepływów pieniężnych

- B.V.1. Rachunek przepływów pieniężnych zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.V.2. Rachunek przepływów pieniężnych zakładów ubezpieczeń na życie
- B.V.3. Rachunek przepływów pieniężnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.VI. Lokaty

- B.VI.01. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość nabycia)
- B.VI.02. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość bieżąca)
- B.VI.03. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość bilansowa)
- B.VI.04. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń ogółem (wartość stanowiąca pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych)
- B.VI.05. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość nabycia)
- B.VI.06. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość bieżąca)
- B.VI.07. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość bilansowa)
- B.VI.08. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń na życie (wartość stanowiąca pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych)
- B.VI.09. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość nabycia)
- B.VI.10. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość bieżąca)
- B.VI.11. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość bilansowa)
- B.VI.12. Zestawienie lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych (wartość stanowiąca pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych)

B.VII. Przychody z działalności lokacyjnej

- B.VII.01. Zestawienie przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.02. Zestawienie wyniku dodatniego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.03. Zestawienie wyniku dodatniego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.04. Zestawienie nie zrealizowanych zysków na lokatach zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.05. Zestawienie przychodów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VII.06. Zestawienie przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.07. Zestawienie wyniku dodatniego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.08. Zestawienie wyniku dodatniego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.09. Zestawienie nie zrealizowanych zysków na lokatach zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.10. Zestawienie przychodów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VII.11. Zestawienie przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.12. Zestawienie wyniku dodatniego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.13. Zestawienie wyniku dodatniego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.14. Zestawienie nie zrealizowanych zysków na lokatach zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VII.15. Zestawienie przychodów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.VIII. Koszty działalności lokacyjnej

- B.VIII.01. Zestawienie kosztów lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.02. Zestawienie wyniku ujemnego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.03. Zestawienie wyniku ujemnego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.04. Zestawienie nie zrealizowanych strat na lokatach zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.05. Zestawienie kosztów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.VIII.06. Zestawienie kosztów lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.07. Zestawienie wyniku ujemnego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.08. Zestawienie wyniku ujemnego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.09. Zestawienie nie zrealizowanych strat na lokatach zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.10. Zestawienie kosztów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń na życie
- B.VIII.11. Zestawienie kosztów lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.12. Zestawienie wyniku ujemnego z realizacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.13. Zestawienie wyniku ujemnego z rewaloryzacji lokat zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.14. Zestawienie nie zrealizowanych strat na lokatach zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.VIII.15. Zestawienie kosztów działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.IX. Rezerwy

- B.IX.1. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.IX.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto zakładów ubezpieczeń ogółem
- B.IX.3. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – udział reasekuratorów w zakładach ubezpieczeń ogółem
- B.IX.4. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym zakładów ubezpieczeń na życie
- B.IX.5. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto zakładów ubezpieczeń na życie
- B.IX.6. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – udział reasekuratorów w zakładach ubezpieczeń na życie
- B.IX.7. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.IX.8. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
- B.IX.9. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – udział reasekuratorów w zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

B.X. Przychody i koszty

B.X.1. Przychody i koszty działalności zakładów ubezpieczeń ogółem

B.X.2. Przychody i koszty działalności zakładów ubezpieczeń na życie

B.X.3. Przychody i koszty działalności zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

B.XI. Wskaźniki efektywności

B.XI.1.00. Formuły wskaźników efektywności

B.XI.2.00. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń ogółem

B.XI.3.00. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu I

B.XI.4.00. Zagregowane wskaźniki efektywności zakładów ubezpieczeń działu II

B.XI.5.01. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 1

B.XI.5.02. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 2

B.XI.5.03. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 3

B.XI.5.04. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 4

B.XI.5.05. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu I – grupa 5

B.XI.6.01. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 1

B.XI.6.02. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 2

B.XI.6.03. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 3

B.XI.6.04. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 4

B.XI.6.05. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 5

B.XI.6.06. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 6

B.XI.6.07. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 7

B.XI.6.08. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 8

B.XI.6.09. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 9

B.XI.6.10. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 10

B.XI.6.11. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 11

B.XI.6.12. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 12

B.XI.6.13. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 13

B.XI.6.14. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 14

B.XI.6.15. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 15

B.XI.6.16. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 16

B.XI.6.17. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 17

B.XI.6.18. Wybrane techniczne wskaźniki efektywności według grup ubezpieczeń działu II - działalność bezpośrednia – grupa 18

STATISTICAL APPENDIX (available only in the electronic version in xls format)

A. QUANTITATIVE DATA

A I. General Information of Insurance Companies – Employment – Distribution Channels

- A.I.1.1. Number of Authorized Insurance Companies*
- A.I.1.2. Number of Insurance Companies According to Carried on Insurance Business*
- A.I.1.3. Number of Insurance Companies According to Carried on Insurance Business by Insurance Classes – Direct Insurances*
- A.I.2.1. Annual Average Employment of Insurance Companies*
- A.I.2.2. Annual Average Number of Person Employed of Insurance Companies*
- A.I.2.3. Annual Average Employment of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital*
- A.I.2.4. Annual Average Number of Person Employed of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital*
- A.I.2.5. Annual Average Employment of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital*
- A.I.2.6. Annual Average Number of Person Employed of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital*
- A.I.3.1. Insurance Distribution Channels in Life Individual Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.2. Insurance Distribution Channels in Life Individual Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*
- A.I.3.3. Insurance Distribution Channels in Life Group Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.4. Insurance Distribution Channels in Life Group Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*
- A.I.3.5. Insurance Distribution Channels in Life Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.6. Insurance Distribution Channels in Life Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*
- A.I.3.7. Insurance Distribution Channels in Non-Life Insurance – Gross Written Premiums*
- A.I.3.8. Insurance Distribution Channels in Non-Life Insurance – Number of Intermediary Entities to Conclusion Insurance Contracts*

A II. Statistical Statement – Life Insurance

- A.II.1.1. Number of Policies of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*
- A.II.1.2. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*
- A.II.1.3. Number of Policies of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*
- A.II.1.4. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*
- A.II.2.1. Number of Policies of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.2. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.3. Number of Claims of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.4. Gross Claims Paid of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Periodical*
- A.II.2.5. Number of Policies of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.2.6. Gross Written Premium of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.2.7. Number of Claims of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.2.8. Gross Claims Paid of Life Insurance – According to Form of Premiums Payment – Single*
- A.II.3.1. Number of Policies of Life Insurance – Total*
- A.II.3.2. Gross Written Premium of Life Insurance – Total*
- A.II.3.3. Number of Claims of Life Insurance – Total*
- A.II.3.4. Gross Claims Paid of Life Insurance – Total*
- A.II.4.1. Number of Insured of Life Group Insurance*
- A.II.4.2. Number of Insured of Life Individual and Group Insurance*

A.III. Statistical Statements Non-Life Insurance

- A.III.1.1. Number of Policies of Non-Life Insurance – Total*
- A.III.1.2. Number of Policies of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*
- A.III.1.3. Number of Policies of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*
- A.III.1.4. Number of Policies of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*

- A.III.2.1. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – Total*
- A.III.2.2. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*
- A.III.2.3. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*
- A.III.2.4. Gross Written Premium of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*
- A.III.3.1. Number of Claims of Non-Life Insurance – Total*
- A.III.3.2. Number of Claims of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*
- A.III.3.3. Number of Claims of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*
- A.III.3.4. Number of Claims of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*
- A.III.4.1. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – Total*
- A.III.4.2. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Natural Persons*
- A.III.4.3. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Enterprises*
- A.III.4.4. Gross Claims Paid of Non-Life Insurance – According to Kinds of Insurance by Policyholders – Other Entities*
- A.III.5.1. Number of Policies of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*
- A.III.5.2. Gross Written Premium of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Individual*
- A.III.5.3. Number of Policies of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*
- A.III.5.4. Gross Written Premium of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Group*
- A.III.6.1. Number of Claims of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Periodical*
- A.III.6.2. Gross Claims Paid of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Periodical*
- A.III.6.3. Number of Claims of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Single*
- A.III.6.4. Gross Claims Paid of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Single*
- A.III.7.1. Number of Policies of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Total*
- A.III.7.2. Gross Written Premium of Accident and Sickness Insurance – According to Manner of Contract Conclusion – Total*
- A.III.7.3. Number of Claims of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Other*
- A.III.7.4. Gross Claims Paid of Accident and Sickness Insurance – According to Kind of Claim – Other*
- A.III.8.1. Additional Information in the Field of Personal Insurance Kinds - Non-Life Insurance*
- A.III.9.1. Number of Policies of Selected Risks in Voluntary Insurance*
- A.III.9.2. Gross Written Premiums of Selected Risks in Voluntary Insurance*
- A.III.9.3. Number of Claims of Selected Risks in Voluntary Insurance*
- A.III.9.4. Gross Claims Paid of Selected Risks in Voluntary Insurance*

B. FINANCIAL DATA

B.I. Assets

- B.I.1. Assets of Insurance Companies in Total*
- B.I.2. Assets of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital in Total*
- B.I.3. Assets of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital in Total*
- B.I.4. Assets of Insurance Companies in Form of Joint-Stock Companies in Total*
- B.I.5. Assets of Insurance Companies in Form of Mutual Insurance Societies in Total*
- B.I.6. Assets of Life Insurance Companies*
- B.I.7. Assets of Non-Life Insurance Companies*

B.II. Liabilities

- B.II.1. Liabilities of Insurance Companies in Total*
- B.II.2. Liabilities of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital in Total*
- B.II.3. Liabilities of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital in Total*
- B.II.4. Liabilities of Insurance Companies in Form of Joint-Stock Companies in Total*
- B.II.5. Liabilities of Insurance Companies in Form of Mutual Insurance Societies in Total*
- B.II.6. Liabilities of Life Insurance Companies*
- B.II.7. Liabilities of Non-Life Insurance Companies*

B.III. Technical Account

- B.III.01. Selected Data of Technical Account in Total*
- B.III.02. Selected Data of Technical Account with Majority of Domestic Capital in Total*
- B.III.03. Selected Data of Technical Account with Majority of Foreign Capital in Total*
- B.III.04. Selected Data of Technical Account in Form of Joint-Stock Companies in Total*
- B.III.05. Selected Data of Technical Account in Form of Mutual Insurance Societies in Total*
- B.III.06. Technical Account of Life Insurance Companies*
- B.III.07. Technical Account of Life Insurance Companies (Direct Business)*
- B.III.08. Technical Account of Life Insurance Companies with Majority of Domestic Capital*
- B.III.09. Technical Account of Life Insurance Companies with Majority of Foreign Capital*
- B.III.10. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 1*
- B.III.11. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 2*
- B.III.12. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 3*
- B.III.13. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 4*
- B.III.14. Technical Account of Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 5*
- B.III.15. Technical Account of Non-Life Insurance Companies*
- B.III.16. Technical Account of Non-Life Insurance Companies (Direct Business)*
- B.III.17. Technical Account of Non-Life Insurance Companies with Majority of Domestic Capital*
- B.III.18. Technical Account of Non-Life Insurance Companies with Majority of Foreign Capital*
- B.III.19. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 1*
- B.III.20. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 2*
- B.III.21. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 3*
- B.III.22. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 4*
- B.III.23. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 5*
- B.III.24. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 6*
- B.III.25. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 7*
- B.III.26. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 8*
- B.III.27. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 9*
- B.III.28. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 10*
- B.III.29. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 11*
- B.III.30. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 12*
- B.III.31. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 13*
- B.III.32. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 14*
- B.III.33. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 15*
- B.III.34. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 16*
- B.III.35. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 17*
- B.III.36. Technical Account of Non-Life Insurance Companies by Insurance Classes – Class 18*

B.IV. Profit and Loss Account

- B.IV.1. Profit and Loss Account of Insurance Companies in Total*
- B.IV.2. Profit and Loss Account of Insurance Companies with Majority of Domestic Capital in Total*
- B.IV.3. Profit and Loss Account of Insurance Companies with Majority of Foreign Capital in Total*
- B.IV.4. Profit and Loss Account of Insurance Companies in Form of Joint-Stock Companies in Total*
- B.IV.5. Profit and Loss Account of Insurance Companies in Form of Mutual Insurance Societies in Total*
- B.IV.6. Profit and Loss Account of Life Insurance Companies*
- B.IV.7. Profit and Loss Account of Non-Life Insurance Companies*

B.V. Cash Flow Statement

- B.V.1. Cash Flow Statement of Insurance Companies in Total*
- B.V.2. Cash Flow Statement of Life Insurance Companies*
- B.V.3. Cash Flow Statement of Non-Life Insurance Companies*

B.VI. Specification of Investments

- B.VI.01. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Purchase Amount)*
- B.VI.02. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Current Amount)*
- B.VI.03. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Balance-Sheet)*
- B.VI.04. Specification of Investments Insurance Companies in Total (Amount Covering Technical Provisions)*
- B.VI.05. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Purchase Amount)*
- B.VI.06. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Current Amount)*
- B.VI.07. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Balance-Sheet)*
- B.VI.08. Specification of Investments of Life Insurance Companies (Amount Covering Technical Provisions)*
- B.VI.09. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Purchase Amount)*
- B.VI.10. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Current Amount)*
- B.VI.11. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Balance-Sheet)*
- B.VI.12. Specification of Investments of Non-Life Insurance Companies (Amount Covering Technical Provisions)*

B.VII. Specification of Total Investment Income

- B.VII.01. Specification of Investment Income of Insurance Companies in Total*
- B.VII.02. Specification of Gains on the Realisation of Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.03. Specification of Gains on the Re-Adjustments on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.04. Specification of Unrealised Gains on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VII.05. Specification of Total Investment Income of Insurance Companies in Total*
- B.VII.06. Specification of Investment Income of Life Insurance Companies*
- B.VII.07. Specification of Gains on the Realisation of Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.08. Specification of Gains on the Re-Adjustments on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.09. Specification of Unrealised Gains on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VII.10. Specification of Total Investment Income of Life Insurance Companies*
- B.VII.11. Specification of Investment Income of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.12. Specification of Gains on the Realisation of Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.13. Specification of Gains on the Re-Adjustments on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.14. Specification of Unrealised Gains on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VII.15. Specification of Total Investment Income of Non-Life Insurance Companies*

B.VIII. Specification of Total Investment Charges

- B.VIII.01. Specification of Investment Charges of Insurance Companies in Total*
- B.VIII.02. Specification of Losses on the Realisation of Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VIII.03. Specification of Losses on the Re-Adjustments on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VIII.04. Specification of Unrealised Losses on Investments of Insurance Companies in Total*
- B.VIII.05. Specification of Total Investment Charges of Insurance Companies in Total*
- B.VIII.06. Specification of Investment Charges of Life Insurance Companies*
- B.VIII.07. Specification of Losses on the Realisation of Investments of Life Insurance Companies*
- B.VIII.08. Specification of Losses on the Re-Adjustments on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VIII.09. Specification of Unrealised Losses on Investments of Life Insurance Companies*
- B.VIII.10. Specification of Total Investment Charges of Life Insurance Companies*
- B.VIII.11. Specification of Investment Charges of Non-Life Insurance Companies*
- B.VIII.12. Specification of Losses on the Realisation of Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VIII.13. Specification of Losses on the Re-Adjustments on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VIII.14. Specification of Unrealised Losses on Investments of Non-Life Insurance Companies*
- B.VIII.15. Specification of Total Investment Charges of Non-Life Insurance Companies*

B.IX. Technical Provisions

- B.IX.1. Technical Provisions of Insurance Companies in Total – Net of Reinsurance*
- B.IX.2. Technical Provisions of Insurance Companies in Total – Gross*
- B.IX.3. Technical Provisions of Insurance Companies In Total – Reinsurers' Share*

- B.IX.4. Technical Provisions of Life Insurance Companies – Net of Reinsurance*
- B.IX.5. Technical Provisions of Life Insurance Companies – Gross*
- B.IX.6. Technical provisions of life-insurance companies – Reinsurers' Share*
- B.IX.7. Technical Provisions of Non-Life Insurance Companies – Net of Reinsurance*
- B.IX.8. Technical Provisions of Non-Life Insurance Companies – Gross*
- B.IX.9. Technical Provisions of Non-Life Insurance Companies – Reinsurers' Share*

B.X. Total Income and Costs

- B.X.1. Total Income and Costs of Insurance Companies in Total*
- B.X.2. Total Income and Costs of Life Insurance Companies*
- B.X.3. Total Income and Costs of Non-Life Insurance Companies*

B.XI. Efficiency Ratio

- B.XI.1.00. Efficiency Ratios Formulas*
- B.XI.2.00. Aggregated Efficiency Ratios of Insurance Companies in Total*
- B.XI.3.00. Aggregated Efficiency Ratios of Life Insurance Companies*
- B.XI.4.00. Aggregated Efficiency Ratios of Non-Life Insurance Companies*
- B.XI.5.01. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 1*
- B.XI.5.02. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 2*
- B.XI.5.03. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 3*
- B.XI.5.04. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 4*
- B.XI.5.05. Selected Technical Efficiency Ratios by Life Insurance Classes – Class 5*
- B.XI.6.01. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 1*
- B.XI.6.02. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 2*
- B.XI.6.03. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 3*
- B.XI.6.04. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 4*
- B.XI.6.05. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 5*
- B.XI.6.06. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 6*
- B.XI.6.07. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 7*
- B.XI.6.08. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 8*
- B.XI.6.09. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 9*
- B.XI.6.10. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 10*
- B.XI.6.11. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 11*
- B.XI.6.12. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 12*
- B.XI.6.13. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 13*
- B.XI.6.14. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 14*
- B.XI.6.15. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 15*
- B.XI.6.16. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 16*
- B.XI.6.17. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 17*
- B.XI.6.18. Selected Technical Efficiency Ratios by Non-Life Insurance Classes – Direct Business – Class 18*

Znaki umowne

Symbols

- Kreska (–) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak * – oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych.
data revised.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Official Statistics.
- „W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which” *indicates that not all elements of the sum are given.*

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła.
When publishing CSO data please indicate source.